lannery O'Connor

BİLGE KAN

İngilizce aslından çeviren
AYLİN SAĞTÜR

Flannery O'Connor

BİLGE KAN

ÇAĞDAŞ DÜNYA YAZARLARI

ISBN 975-510-582-4
© 1949, 1952, 1962, Renewed 1990
by the Estate of Regina Cline O'Connor /
Onk Ajans Ltd. Şti. / Can Yayınları Ltd. Şti (1997)

Bu kitap, İstanbul'da Can Yayınları'nda dizildi,
Eko Basımevi'nde basıldı. (1999)
Dizgi: Gülay Altunkaynak

Flannery O'Connor

BİLGE KAN

ROMAN

İngilizce aslından
çeviren
AYLİN SAĞTÜR

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi. No. 2, 80060 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0-212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

Özgün adı
Wise blood

Flannery O'Connor, 25 Mart 1925'te Amerika'nın Georgia Eyaleti'nde doğdu. Katolik bir ailenin tek çocuğuydu. Deri vereminden genç yaşta ölen babası büyük bir inşaat şirketinin sahibiydi. *O'Connor*, 12 yaşına kadar gittiği okullarda İngilizcenin ve edebiyatın temellerini öğrendi. Babasının ölümünden sonra annesiyle birlikte Andalusia'ya amcasının çiftliğine yerleşti. Georgia Koleji'ni başarıyla bitirdikten sonra Iowa Eyalet Üniversite'sine girdi ve 1947 yılında üniversiteden mezun oldu. İlk romanını yazdıktan sonra New York'ta bir apartman katına taşındı. 1950'de babasının ölümüne neden olan deri veremine yakalandı. Bir dizi kan nakli işleminden geçtikten sonra gördüğü kortizon tedavileri sayesinde hastalığı kontrol altına alındı. Hastaneden ayrıldıktan sonra annesiyle birlikte tekrar Andalusia'da bir çiftlikte yaşamaya başladı. Burada yazmaya devam etti. Yıllar geçtikçe *O'Connor*'ın bedeni iyice güçten düştü. 1955 yılına geldiğinde ancak koltuk değnekleriyle yürüyebiliyordu. 1959-1963 yılları arası yapıtlarıyla birçok ödül kazandı. 1964'te geçirdiği bir ameliyattan sonra hastalığı yeniden canlandı ve 3 Ağustos 1964'te yaşama veda etti.

Regina İçin

GİRİŞ

1964'te otuz dokuz yaşında iken ölen Flannery O'Connor, uzun bir süredir. Amerika'nın en yetenekli ve şaşırtıcı güneyli öykü yazarlarından biri olarak kabul edilmektedir. Özgünlüğü, Georgia'da, İncil Kuşağı'nın[1] Protestan yobazlarıyla yoksul beyazların içinde kuşaklar boyu yaşamış eski bir Katolik ailenin üyesi olmasından gelir. Kendileri de bir tür yoz köylüler olan bu insanlar, Georgia'nın engebeli yaylalarında hayatlarını dişleri tırnaklarıyla kazanarak sürdürüyor ya da Tennessee'nin dağlık bölgelerinde dünyadan kopuk yaşıyorlardı. Dağınık yaşamları, yalıtılmışlıkları ve yobaz, içe dönük dindarlıkları onları şiddet krizlerine ya da sapkınlıklara itiyordu; kullandıkları dilleri, kafaları, bir küçük kasabadan bir başkasına yaya olarak taban tepen, cahil gezgin vaizlerin ektiği ham dinsel imge tohumlarıyla bağnazlaşmıştı. Ya saflıkla yücelmiş kişilerdi ya da sahtekârdı bu vaizler. Bu dinsel yeraltında, Flannery O'Connor'ın geleneksel Katolikliğinin insanın derisine işleyen, çatışma yaratan bir gücü vardır. Ama temelde dindar bir yazar da olsa, o ne didaktiktir, ne de öğretinin çelişkilerine kafa yorar görünür. İnsanların yaşamlarını derinliğine kavrayan bir antropologun keskin zekâsıyla yaygın mezheplere inanan insanların zihinlerindeki dağınık imgeleri ortaya çıkarırken, alaycılığın izini

[1] Bible-Belt. İncil Kuşağı: ABD'nin güneyinde bulunan köklü dinciliğin egemen olduğu bölge. (ÇN).

bile bulamazsınız onda. Yazar, gördüklerini dile getirir, yaşanmış deneyimlere kulak verir. İlk romanı Bilge Kan'da, baş kahramanın dedesi 'İsa'yı diken gibi içinde barındıran', ateşli bir gezginci vaizdir. Torunu Hazel Motes ise 'kafasının gerisinde, bastığı yerden emin olmayan, belki de suyun üzerinde yürüyen, bunu bilmeyen, bildiği anda da boğulacak olan çılgın, kılıksız, bir ağaçtan ötekine giden İsa'yı, kendisine işaret eder, karanlığa çağırırken görecek biçimde yetiştirilmiştir. Ancak on sekiz yaşına gelince Haze bu vadiden istemeyerek ayrılır. Dünya Savaşı'na katılarak er olur. Savaştan döndüğünde hem yaralıdır, hem de nihilizmden sersemlemiştir. İliklerine işlemiş dindarlık din karşıtlığına dönüşür. Tennessee'ye döndüğünde eline tutuşturulmuş dini kitapları sessizce yırtıp atar. Kafasında bir tek düşünce vardır –kendi anti-kilisesini– İsa'sız Kilise'yi kurmak. Wyndham Lewis'in 'dili tutulmuş öküzü'dür o:

'Körün görmediği topalın yürümediği, bu yüzden de ölünün ölü kaldığı o kilisenin üyesi ve vaiziyim. Bana o kilisenin ne olduğunu sorun. Ben de size onun, İsa'nın kanının, kefaretle murdarlaşmadığı bir kilise olduğunu söylerim... İsa'nın bir yalancı olduğunu." Bunlar bir tanrıtanımazın görüşleri değildir; taş kesilmiş bir adamın çılgınlık tutkusudur. Böylece de onu, kendinden emin bir fahişenin yatağında özlemle beklediği günahın içinde – 'vaftiz edilmiş' olarak görürüz. Yarı bozuk bir arabayı kurnazca edinmiş, 'İman'ını ucuz mal satan seyyar satıcılarla dolandırıcılar arasında, pazarlarda savunmaktadır. Hafif suçlar işlemiş on beşlik bir kızı kör ve 'sahte' bir vaizin elinden alır, İsa'sız 'Kutsal' İsa Kilisesi'ni başlatan rakip bir dolandırıcıdan yakasını kurtarır ve yarı-açlık ve gecekondu yaşamının dayanıksız dünyasına çıkagelir. Saplantısının özlü, kaba, kayıtsız ölkesidir şaşırtıcı olan. Tümüyle gerçektir o. Aslında

bütün kişilerin günlük yaşamlarıyla konuşmalarındaki 'her günkü' şeylerdir bizi korkutan. Flannery O'Connor cahil kafalara dadanan imgelerin korku ve saplantının ustasıdır. Dönüp dolaşıp, derin düşüncelerden süzülerek, içsel yaşamlarının beklenmedik şiddetine ererler. Sonunda savaştan sonra geri döndüğü dünyadan kendini yalıtmışlığının en son adımı olarak ve üstelik, gerçekte kirasının peşinde olan iyilik meraklısı evsahibinden öç almak için, Haze gözlerine sönmemiş kireç sürerek kendini kör eder. Bu hareketin hiçbir melodramatik yönü yoktur. Bir delinin mantığını yansıtır. Flannery O'Connor akla aykırı olanı insanlarına doğal gibi göstermenin ustasıdır. Onların dramları için yetersiz olan güdük konuşmaları, yazarın anlatısına inandırıcılık katar. İnsanlarının kafasındaki imgelerle sanrılar ve yazarın kendisinde bulunan, dinsel yer çekim ona, garip, sapkın bir tür simgeciliğe yönelme tehlikesini de getirir: ama o, kişilerinin içsel yaşamlarıyla öylesine doludur ki, bu neredeyse hiçbir zaman, onlara fazlaca karışmak gibi görünmez. Ana kişileri, koşullar gereği yalnız yaşayan kişilerdir. Bana kalırsa yazarın yetenekleri en çok öykülerinde ortaya çıkmaktadır. Onlarda sapkın ve görünen şeyler, ahlaksal çelişkinin derinlemesine algılanmasından kaynaklanır.

Bunun en iyi bir örneği, 'Parker's Back'de görülür. 'Everything That Rises Must Converge'deki öykülerden biridir bu: Burada, en ağırlıklı imge, ilk bakışta kaba ve gülünçtür. (Kendi bağlamı içinde kaba ve gülünç olma, yazarın gözünde hiçbir anlama gelmez; bir normdur yalnızca.) Cahil bir kamyon şoförü, yaşamı boyunca, bedenine dövme yaptırmayı kafasına takmıştır. Bedeni yürüyen bir resim galerisine dönüşür. Kadınlar için dayanılmaz olur. Kendisine artık ilgi duymayan sofu karısı da bir ara onu çekici bulmaya başlar. Adam ka-

rısının ilgisini yeniden uyandırmak için, o güne kadar kocaman, boş bir duvar olan sırtına büyük bir dövme yaptırır. Olabilecek en büyük ve pahalı dövmeyi ısmarlar: Bizanslı bir İsa'dır bu. Ama kadının bağlı olduğu mezhep İsa'nın bu görüntüsüne karşıdır: kadın kocasını evden kovar, çünkü adam Protestanların nefret ettiği biri olmuştur: Bir puta tapar. Bir 'oyma put' olarak kocası artık belli ki Tanrı'ya ve Yargı Günü'ne aldırmamaktadır. Ama bu maskaralık ciddidir. Bu kendini anlatmaktan aciz adam iç yaşama ilişkin bir iddiayla ortaya çıkmıştır; kendisinin önemli biri olduğunu göstermek istemektedir. Kendisine dayatılan sınırları tanımayıp aşmıştır. Eylemi, kaçınılmaz olarak saçma ve ilkel bir yakarış, hatta bir savdır. Aynı zamanda da, bıkmış olduğu kadına yöneltilmiş bir meydan okuma ve nefret eylemidir, zaten kadın da ondan bıkmıştır. Bu dar kafalı insanlar, alev alev yanan, değişmez bencillikleriyle, belki de sonunda öldürmeye kadar varan umulmadık işler yaparlar. Öyküde, bir sirk afişinin kaba saba şatafatı vardır. Ama aynı zamanda, ustalıklı bir biçimde kıssadan hisse çıkarmaktadır.

Flannery O'Connor'un müthiş bir düş gücü vardır – ilk Püritenlerin düş gücü gibi– kendi parmaklarını İncil'de beslenen imgelerin közünde yakmışçasına zorlu bir düş gücü. Günbatımında bir ağaçlığın görünümü şiirseldir, ama aynı zamanda kana bulanmış gibidir de. Bir şiddet eylemi bir roman kişisini, suç ve acının gerçek yaşamına sokar; O'Connor'ın bir söylence yazarı, ahlak dersleri veren bir kişi olarak dayanağı da işte budur. Bir başka öyküde bir papaz, kendisini hadım eden annesini cezalandırmak için ölmeyi tutkuyla isteyen bir inançsızın ziyaretine gelir. Adam, yöredeki bir doktor tarafından sağaltılmıştır. Ölmesini engellediği için de doktorundan nefret etmektedir. "Geri kalan ömrümde güçsüz,

yıkık, ama dirençli olarak, arındırıcı bir şiddetle yüz yüze yaşayacağını gördü. Güçsüz bir çığlık, son olanaksız bir itiraz sözcüğü çıktı ağzından. Ama alevler değil de buzlar içindeki Kutsal Ruh acımasızca üzerine gelip duruyordu.

Terör kişinin yaşamını yerle bir etse de, onu değiştiren manevi ya da psikolojik bir arındırma aracı olarak görülmekte. Kimileri bu insancıllık karşıtı yaklaşımı kabul etmeyebilir; ama gerçekte tersinleme, Flannery O'Connor'ın son kaynağıdır. Yazar, en uç, en çılgınca anlatımlarında, yalnızca görüntüyle uğraşıyor ya da duyumların peşinde gidiyor değildir. En iyi öykülerinden olan 'İyi Bir İnsan Bulmak Zor' da, bir aile arabayla kent dışında geziye çıkar; herkes neşelidir, alışılageldiği gibi arada bir atışırlar. İyi yürekli anneanne ana yoldan çıkıp, içinde büyüdüğü evi bulmalarının iyi bir düşünce olduğunu düşünür ansızın. Aile kısa sürede yolunu yitirir. Arabaları tepetaklak olunca üç silahlı adam onları kurtarmak için çıkagelir; hapishaneden kaçan tutuklulardır bunlar. Adamlar çocukları ve evli çifti birer birer alıp öldürürler: Grubun lideri olan katil, 'Uyumsuz' olarak tanınmakta, bundan da onur duymaktadır. Adam, dua etmekten ve İsa'nın ölüleri dirilttiğinden dem vuran büyükanneyle dinsel bir tartışmaya girişir.

"Ben orada yoktum, bu yüzden İsa'nın bunu yapmadığını söyleyemem," dedi Uyumsuz.

"Keşke orada olsaydım... Orada olmamam çok fena çünkü... Orada olsaydım bunu bilir ve şimdiki gibi olmazdım."

Ama daha sonra büyükanne kendisine dokunup, 'O'nun, kendi çocuklarından biri' olduğunu söyleyince Uyumsuz. "Yılan sokmuş gibi geriye sıçrayıp" kadını vurur. Yine de gün, masum başlamıştır.

Bütün 'Gotik' yazarlar gibi Flannery O'Connor'da da şeytan düşüncesi ya da daha doğrusu çeşitli şeytanların varlığı düşüncesi çok köklü bir düşüncedir. Ama, alışılmış dinsel bir duygu anlamında bir şey değildir bu. İncilcilere itirazı –anlaşılan– şeytanın, yazına mal oluşudur. Oysa yazara göre gerçek şeytan günlük insan koşullarının bitmeyen bir gücüydü. Bizi heyecanlandırmak için değildir yazarın kullandığı şiddet. O şiddeti, sıradan, kötülük dolu uslarda büyürken gösterir; ışığa ermiş olanların duygularında bile bu tür bilinçaltı tohumlar bulunabilir. İşte bunun bir örneği; genç tarihçi Thomas, annesinin 'kurtardığı' hafifmeşrep kızı eve getirdiğini görüp, arabadan inen 'küçük kancığın hafif çarpık bacakları'na bakınca, 'öfke, suskun, uğursuz bir yerginlikle, tıpkı ağır ağır toplanan bir kalabalık gibi, içinde büyüdü.' Psikiatristlerin, günahlarıyla kötülüklerinin birer hastalık olduğunu söylediği bir başka kız, bu niteliğini, eylemlerinin sorumluluğundan kendisini kurtaran bir ayrıcalık olarak görür. Gerçi bu, tıpkı çapkınlık ve çelişkiyle oynayan Mauriac'ı andırmaktadır, ama Flannery O'Connor'da şeytanın rolü yanlış anlaşılan bir erdemdeki onuru yok etmektir. Ama onun inandırıcılığı söyleminden değil, çizdiği sahnenin fiziksel canlılığından, insanlarının yaşamlarıyla seslerini kayda geçiriş biçiminden ve ender olarak yanılan ustalığından gelir. O bizi afallatır ama bir anda da aydınlatır.

V.S.PRITCHETT, 1980

YAZARIN İKİNCİ BASIM İÇİN ÖNSÖZÜ (1962)

BİLGE KAN on yaşına geldi ve hâlâ yaşıyor. Eleştirel yetilerim bu saptamayı yapmama ancak yetiyor, bunu söyleyebildiğim için şükran duyuyorum. Bu kitap keyif alarak yazıldı ve mümkünse böyle okunmalı. Bilge Kan, kendi isteği dışında Hıristiyan olmuş birini anlatan komik bir roman. Tam da bu nedenle çok ciddi. Çünkü işe yarar bütün komik romanlar yaşama ve ölüme ait olmalıdır. Bilge Kan, kuramdan bağışık doğmuş, ama aklı belli düşüncelerle kurcalanan bir yazarın ürünü. Kimileri için bir ölüm kalım meselesi olan, İsa'ya duyulan inanç, bunu önemsememeyi yeğleyen okuyucular için bir engel olageldi. Onların gözünde Hazel Motes'in dürüstlüğü, zihninin gerisinde, bir ağaçtan ötekine giden hırpani bir kişiden (İsa'dan) kurtulmak için öylesine büyük bir çabaya girmesinden kaynaklanır. Yazar içinse Hazel'in dürüstlüğü, bunu başaramamasındandır. Bir insanın dürüstlüğü bir işi başaramayışından gelebilir mi hiç? Genellikle evet, bana kalırsa. Çünkü özgür irade tek bir irade değil, kişinin içinde birbirleriyle çelişen birçok irade demektir. Özgürlük öyle kolayca kavranıp tasarlanamaz. Bir gizdir o. Öyle bir gizdir ki bir romandan hatta komik bir romandan bile, bunu ancak derinleştirmesi beklenebilir.

1. BÖLÜM

Hazel Motes, trenin yeşil kadife koltuğunda, öne doğru eğilmiş, oturuyordu. Sanki kendini pencereden dışarı atmak istiyormuş gibi pencereye bakıyordu, bir de koridordan aşağı, vagonun ucuna. Tren, arada bir yok olan ağaç tepeleri arasından hızla geçiyor, uzaktaki ormanların ucundaki kıpkırmızı güneş tepelerin arasında ortaya çıkıyordu. Daha yakınlarda, ekili tarlalar kıvrılıp kayboluyor, burunlarıyla kazıkları eşeleyen birkaç domuz, büyük, lekeli birer taşı andırıyordu. Kompartmanda, Motes'in karşısında oturan Bn.Wally Bee Hitchoock, akşamın bu ilk saatlerinin günün en güzel zamanı olduğunu söyleyip Motes'un bu konudaki görüşünü sordu. Giysisinin yakasıyla manşetleri pembeli, şişman bir kadındı. Trenin koltuğundan çaprazlama sallandırdığı armuda benzer bacakları, yere yetişemiyordu.

Motes, soruyu yanıtlamadan kadına baktı. Öne doğru eğildi, sonra yine vagonun koridoruna dikti gözlerini. Kadın da arkada ne olduğunu anlamak için döndü. Kompartmanlardan birine girip çıkan bir çocukla, vagonun en ucundaki hademeyi görebildi yalnızca. Adam, çarşafların bulunduğu dolabı açıyordu.

Kadın yeniden Motes'a dönüp, "Evinize gidiyorsunuz galiba," dedi. Adam yirminin pek üzerinde göstermiyordu. Buna karşın, kucağında yaşlı gezginci vaizlerin giydiği türden, geniş kenarlı, kaskatı, siyah bir şapka

vardı. Giysisi parlak mavi renkteydi. Koluna zımbalanmış fiyat etiketi de hâlâ duruyordu.

Genç adam ne kadını yanıtladı, ne de gözlerini baktığı her neyse ondan ayırdı. Ordunun verdiği el çantası ayaklarının dibinde duruyordu. Kadın onun ordudan terhis edilip evine döndüğüne karar verdi. Giysinin kaç paraya mal olduğunu görmek için genç adama yaklaşmaya niyetlendi. Ama bunun yerine kendisini yan yan adama hatta adamın gözlerinin içine bakarken buldu. Bir çeşit ceviz kabuğu rengindeydi çukura kaçmış gözleri. Derisinin altındaki iskeletinin dış çizgileri sade ve inatçıydı.

Kadın bir irkilişle, gözlerini adamın gözlerinden ayırdı. Yan yan, fiyat etiketine baktı. Giysi adama 11.98 dolara mal olmuştu. Artık genç adamı bir yere koyduğunu düşünerek daha bir güçlenmişçesine, yeniden baktı ona. Kuş gagası gibi bir burnu ve ağzının iki yanında dikey, uzun bir çizgi vardı; saçları ağır bir şapkanın altında değişmemecesine dümdüz olmuş gibiydi. Ama asıl ilgisini çeken, gözleriydi. Göz çukurları öylesine derindi ki, sanki bir yerlere açılan birer geçit gibi görünüyorlardı. İki koltuğu ayıran boşluğun yarısına kadar eğilip o gözleri daha iyi görmeye çalıştı. Genç adam, pencereye doğru döndü birden; aynı hızla da, daha önce bakıp durduğu noktaya.

Baktığı yerde, tren hademesi vardı. Trene ilk bindiğinde bu yapılı, sarışın yuvarlak ve kel kafalı adam, iki vagonun arasında duruyordu. Haze onu görünce birden durmuş, adamın gözleriyse bir ona, bir de bineceği vagonu göstermek için öteki yöne çevrilmişti. Haze'in yerinden kıpırdamadığını gören adam, 'Sola' demişti sinirlenerek, 'Sola.' Haze de kımıldamıştı.

"Eh," dedi Bn. Hitchcock, "İnsanın evi gibisi var mı?" Haze kadına dönüp bir an şöyle bir baktı. Tilki kı-

lı rengindeki, tas gibi saçlarının altında, kırmızımsı, geniş bir suratı vardı. İki istasyon önce binmişti trene. Haze onu daha önce görmemişti. "Tren hademesini görmeliyim," dedi genç adam. Kalkıp vagonun ucuna gitti. Tren hademesi bir ranzayı hazırlamaya başlamıştı. Adamın yanında durup, bir koltuğun koluna dayandı. Ama adam ona bakmıyor, yataklardan birinin bölmesini çekiyordu.

"Bunlardan birini hazırlaman ne kadar sürüyor?"

"Yedi dakika," dedi adam, Haze'a bakmadan.

Genç adam koltuğun kenarına oturdu."Eastrod'luyum ben," dedi.

"Oradan geçmiyoruz," dedi tren hademesi. "Yanlış trene binmişsin."

"Kente gidiyorum," dedi Haze. "Eastrod'da büyüdüm diyorum."

Tren hademesi bir şey söylemedi.

"Eastrod," dedi Haze sesini yükselterek.

Tren hademesi perdeyi indirdi. "Yatağını şimdi mi yapayım istiyorsun? Yoksa burada ne dinelip duruyorsun?"

Haze, "Eastrod," dedi. "Melsy yakınlarında."

Tren hademesi koltuğun bir yanını çekip düzeltti. "Ben Chicagolu'yum," dedi. Sonra da öteki yanını çekip düzleştirdi. Eğildiğinde, ensesinin arkası üç kat oldu.

Haze, "Evet, buna inanırım," dedi yan yan bakarak."

"Ayakların koridorun orta yerinde. Şimdi birisi üzerinden geçecek," dedi tren hademesi, birden dönüp, Haze'i itip giderken.

Haze ayağa kalkıp birkaç saniye orada oyalandı. Sanki bir ucu sırtının ortasına, bir ucu trenin tavanına düğümlenmiş bir iple bağlıydı. Düşmemek için ağır ağır

yalpalayarak koridoru geçip vagonun öteki ucunda gözden kaybolan tren hademesinin ardından batık. Tren hademesinin Eastrod'lu bir Parrum Zencisi olduğunu biliyordu. Sonra yerine döndü. Sırtını kamburlaştırıp, büzülerek oturdu. Tek ayağını, pencerenin altından geçen bir boruya dayadı. Kafasının içi Eastrod'la doldu, daha sonra Eastrod trenden başlayıp dışarıdaki boş, kararan tarlalara kadar uzanan boşluğu da doldurdu. Haze, iki evi, pas renkli yolu, birkaç zenci kulübesini, ağılı, duvarında kırmızılı beyazlı yırtık CCC enfiye reklamı afişinin asıldığı ahır bölmesini gördü.

"Evinize mi gidiyorsunuz?" diye sordu Bn. Hitchcock.

Haze ters ters baktı kadına. "Hayır," dedi, genzinden gelen keskin Tennessee vurgusuyla.

Bayan Hitchcock, kendisinin de evine gitmediğini söyledi. Haze'e, evlenmeden önceki adının Bn. Weatherman olduğunu, Sarah Lucile adlı evli kızına, Florida'ya gittiğini anlattı. Bugüne kadar böylesine uzun bir yolculuk için hiç zamanı olmamıştı nedense. Bugün, yarın derken, gündelik işlerin arasında zaman öylesine hızla akıp gitmişti ki, genç mi yaşlı mı olduğunu artık bilemez oluyordu insan. Haze, kendisine sorarsa, yaşlı olduğunu kadına söyleyebileceğini geçirdi aklından. Bir süre sonra da onu dinlemez oldu. Tren hademesi dönüp koridordan geçti. Haze'e de bakmadı. Bn. Hitchcock artık ipin ucunu kaçırmış, durmadan konuşuyordu. "Galiba birini ziyarete gidiyorsunuz," dedi Haze'e.

"Taulkinham'a gidiyorum," dedi Haze. Sonra da koltuğuna gömülüp pencereye bakmaya başladı. "Hiç kimseyi tanımıyorum orada. Ama yapacak birtakım işlerim var," dedi.

"Daha önce yapmadığım birtakım işler yapacağım," dedi. Kadına yan yan baktı, dudaklarını hafifçe kıvırdı.

Kadın, Taulkinham'da Albert Spark adlı birini tanıdığını söyledi ve ekledi, "Spark, görümcemin kayınbiraderi ve..."

"Taulkinhamlı değilim ben," dedi Haze. "Oraya gidiyorum dedim, o kadar." Bn. Hitchcock yeniden konuşmaya başladı, ama Haze onun sözünü kesip, "Şu tren hademesi benimle aynı yerde büyüdü, ama Chicago'lu olduğunu söylüyor," dedi.

Bayan Hitchcock, kendisinin de Chicago'da yaşayan birini tanıdığı...

"Nereye gitsen fark etmez aslında," dedi Haze. "Tek bildiğim bu."

Bn. Hitchcock, "Zaman iyi ki de uçup gidiyor," dedi. Kızkardeşinin çocuklarını beş yıldır görmediğini, gördüğü zamansa onları tanıyıp tanıyamayacağını bilmediğini söyledi. Adları Roy, Rubber ve John Wesley'di. John Wesley altı yaşındaydı. Kendisine bir mektup yazarak, 'Sevgili Bebeanneciğim,' demişti. Çocuklar ona Bebeanne, kocasına da Bebebabacığım derlerdi....

"Günahlarımızın bağışlandığını sanıyorsunuzdur siz," dedi Haze.

Bn. Hitchcock yakasını çekiştirdi.

"Günahlarımızın bağışlandığını sanıyorsunuzdur siz," diye yineledi Haze.

Kadın kızardı. İkinci sorunun üstüne, "Evet, yaşam bir esinlenmedir," dedi. Ardından, acıktığını söyledi. Kendisiyle birlikte yemekli vagona gelmek ister miydi? Haze kaba saba siyah şapkasını kafasına geçirip kadının ardından gitti.

Yemekli vagon doluydu. Bir sürü insan oturmak için sıra bekliyordu. Haze'le kadın, yarım saat kadar sırada beklediler. Dar koridorda sağa sola yalpalıyorlar, birkaç dakikada bir de bir-iki kişinin lokantaya süzülmesi için bir yana yapışıyorlardı. Bn. Hitchcock yanın-

da duran bir kadınla konuştu. Hazel Motes gözlerini duvara dikmiş duruyordu. Bn. Hitchcock öteki kadına, Alabama'nın Toolafalls kentindeki Belediye Su İşleri'nde çalışan enişte sinden söz etti. Kadın da ona gırtlak kanseri olan kuzinini anlattı. Sonunda yemek vagonunun girişine kadar gelip içeriyi görebilecek kadar yanaştılar. Vagon görevlisi yolcuları yerleştirip yemek listelerini veriyordu. Siyah saçları, kara giysisi yağlı görünen, beyaz bir adamdı. Karga gibi, bir masadan ötekine seğirtiyordu. İki kişiyi sıradan çıkardı. Haze, Bn. Hitchcock ve öteki kadının sırası gelmişti artık. Bir dakika kadar sonra iki kişi daha yemekli vagondan ayrıldı. Vagon görevlisi onlara el etti. Bn. Hitchcock'la kadın vagona girdiler. Haze de arkalarından. Adam Haze'i durdurdu. "Yalnızca ikisi," diyerek onu kapı ağzına itti.

Haze'in suratını çirkin bir kırmızılık kapladı. Önde bekleyen adamın arkasına, oradan da sıranın sonuna ve kendi yerine dönmeye çalıştı. Ama kapının ağzı çok sıkışıktı. Çevresindekilerin bakışları arasında öylece dikilmek zorunda kaldı. Bir süre için, hiç kimse kımıldamadı. Sonunda vagonun öteki ucundan bir kadın ayağa kalkınca vagon görevlisi elini salladı. Haze duraksadı. El bir daha sallandı. Koridorda yalpalayarak ilerlerken yolunun üzerindeki iki masaya kapaklanınca elleri masalardan birindeki kahveden ıslandı. Vagon görevlisi onu, papağanlar gibi giyinmiş genççe üç kadının yanına oturttu.

Kadınlar, tırnakları kırmızıya bulanmış ellerini masanın üzerine koymuşlardı. Haze oturdu. Ellerini masanın örtüsüne sildi. Şapkasını çıkarmadı. Kadınlar yemeklerini bitirmiş sigara içiyorlardı. Haze oturunca sustular. Genç adam, yemek listesinde gözüne çarpan ilk yemeği gösterdi. Yanında duran vagon görevlisi, "Yazıver evlat," dedi. Bir yandan da kadınlardan birine göz

kırptı; kadın burnundan garip bir ses çıkardı. Haze istediği yemeği bir kâğıda yazdı. Vagon görevlisi de bunu alıp gitti. Haze gözünü karşısındaki kadının boynuna dikmiş gergin ve asık bir suratla oturuyordu. Kadının sigarayı tutan eli arada bir boynundaki lekenin üstünden geçiyordu, gözden kaybolup yeniden lekenin üstünden geçiyor, masanın altına iniyordu. Bir duman bulutu saniyede bir Haze'in yüzüne üfleniyordu. Genç adam üç-dört kez duman altı olduktan sonra kıza baktı. Kızda, meydan okuyan, küstah bir ifade vardı. Küçük gözlerini Haze'in gözlerine dikmişti.

"Sizin günahlarınız bağışlanmışsa," dedi Haze, "Benimki kalsın." Sonra da başını pencereye çevirdi. Orada, içinden karanlık bir boşluğun geçtiği soluk yansımasını gördü. Yakından gürültüyle geçen yük arabası, boşluğu ikiye böldü. Kadınlardan biri de bir kahkaha attı.

"İsa'ya inandığımı mı sanıyorsunuz?" dedi Haze, kadına doğru eğilip. Soluk soluğa konuşuyordu. "O varsa bile inanmazdım, aslına bakarsanız. Bu trende bile olsa."

"Kim demiş inanman gerekir diye?" dedi kadın, o uğursuz doğu vurgusuyla.

Genç adam geriye doğru çekildi.

Garson yemeğini getirdi. İlkin ağır ağır sonra da, kadınlar çiğnedikçe çenesinde sivrilen kaslara gözlerini diktiğinde, hızlı hızlı yemeye başladı. Yemeği bitirip kahvesini içtikten sonra parayı çıkardı. Vagon görevlisi onu gördü, ama yanına gelmedi. Masadan her geçişinde kadınlara göz kırpıyor. Haze'e ise boş gözlerle bakıyordu. Bn. Hitchcock'la arkadaşı çoktan işlerini bitirip gitmişlerdi. Sonunda adam gelip hesabı aldı. Haze parayı adamın eline sıkıştırdı. Sonra da vagon görevlisini iterek vagondan çıkıp gitti. Bir süre, havası biraz temiz olan, iki vagonun arasındaki bölmede durup bir sigara içti. O

sırada tren hademesi yanından geçti. "Hey, Parrum," diye seslendi onun ardından.

Adam durmadı.

Haze onu izleyerek vagona girdi. Bütün ranzalar yapılmıştı. Melsy'deki istasyonda çalışan adam Haze'e gece boyunca kompartmanlarda oturmak zorunda olduğunu söyleyerek, bir ranza satmıştı; yatağı üstteydi. Haze yatağına gitti. Torbasını çekti. Erkek tuvaletine gidip yatmaya hazırlandı. Midesi çok doluydu. Bir an önce yatağına gidip yatmak istiyordu. Orada yatarak pencereden dışarıya, gecenin içinde trenin yanı sıra kayıp giden topraklara bakmak istiyordu. Üst kata çıkmak için tren hademesinin çağrılması gerektiğini belirten bir tabela gördü. Torbasını yatağına attı. Tren kademesini aramaya koyuldu. Vagonun bir ucunda bulamadı. Öteki ucuna yollandı. Köşeyi dönerken ağır, pembe bir şeye çarptı; soluğu kesildi. "Sakar," dedi fısıltıyla. Pembe sahanlığı içinde Bn. Hitchcock'du çarptığı. Kadın, saçını sarmıştı. Yarı kapalı gözlerinin ardından baktı genç adama. Budaklar kafasını kara, zehirli mantarlar gibi çevreliyordu. Kadın, genç adamın yanından geçip gitmeye çalıştı. Haze de yana çekilip ona yol vermek istedi. Ama ikisi de aynı anda aynı yöne gidiyorlardı. Kadının bütün yüzü, birkaç beyaz leke dışında, mosmor oldu. Kendini toparlayıp durdu. "Neler oluyor size?" dedi. Haze kadının yanından geçip koridora attı kendini. Koşarak giderken hademeye çarpıp adamı düşürdü.

"Yatağıma çıkmak istiyorum, Parrum," dedi.

Tren hademesi ayağa kalktı. Koridordan aşağıya doğru yalpalayarak yürüdü. Bir dakika sonra, donuk bir yüzle, elinde merdiven, geldi. Haze merdiveni yerleştiren adamı izledi; sonra da yukarı tırmanmaya başladı. Yarı yoldayken dönüp, "Seni anımsıyorum. Baban

Cash Parrum adında bir zenciydi. İstese de istemese de, hiç kimse oraya dönemez artık."

"Chicagolu'yum ben," dedi tren hademesi sinirli sinirli. "Adım da Parrum değil."

"Cash öldü," dedi Haze. "Bir domuzdan kolera kaptı."

Tren hademesinin ağzı aşağıya doğru büküldü. "Benim babam demiryolcuydu."

Haze güldü. Adam, kolunu büküp, merdiveni birden çekti. Genç adam yatağa yuvarlanırken battaniyeye yapıştı. Birkaç saniye karın üstü yattı. Hiç kımıldamadı. Bir süre sonra başını çevirip ışığı buldu. Çevresine bakındı. Odada pencere yoktu. Perdenin üstündeki ufak aralık dışında, sımsıkı kapalı olan bu şeyin içinde sıkışıp kalmıştı. Ranzanın üstü alçak ve kavisliydi. Yattığı yerden kavisli kapağın pek kapanmadığını gördü; kapanıyormuş gibi duruyordu. Orada öylece, kımıltısız yattı. Gırtlağında, yumurtamsı tadı olan, sünger gibi bir şey vardı; bunun kıpırdamasından korkarak, dönmek istemedi. Işığı söndürmek istiyordu. Dönmeden kolunu uzattı, düğmeyi el yordamıyla bulup kapadı. Karanlık üstüne çöktü. Sonra da, koridordan sızan ışıkla azıcık seyreldi. Haze koyu bir karanlık istiyordu, seyrelmişini değil. Bu arada, yeşil perdelere sürtüne sürtüne, ayakları halılara gömülerek koridordan gelen tren hademesinin ayak seslerini duydu. Sonra, uykuya dalar gibi olduğu bir anda, ayak seslerinin geri geldiğini işitti sanki. Perdeler dalgalandı. Ayak sesleri uzaklaştı.

Yarı uykudayken içinde yattığı şeyin bir tabut olduğunu düşündü. İçinde bir insan gördüğü ilk tabut, dedesininkiydi. Yaşlı adamın yanında kaldığı o gece, tabutun kapağını bir çıra parçasıyla açık tutmuşlardı. Haze onu belli bir uzaklıktan izleyerek düşünmüştü; gelip tabutu dedesinin üstüne kapamalarına izin vermeyecekti;

zamanı geldiğinde dirseğini yarığa sokuverecekti. Dedesi, bir gezginci vaizdi, eşek arısı gibi iğnesini gizleyerek – İsa'yı kafasında taşıyarak üç yöre aşmış bir adamdı. Yaşlı adamı gömme zamanı geldiğinde, tabutunun kapağını kapadılar. O da kımıldamadı.

Haze'in iki erkek kardeşi vardı; biri bebekken ölmüş, küçük bir sandığa konmuştu. Öteki, yedi yaşındayken bir dokuma tezgâhının önüne düşmüştü. Bu sandık, normal bir tabutun yarısı kadardı. Kapağını kapadıkları zaman, Haze koşup onu yeniden açmıştı. Herkes çocuğun kardeşinden ayrıldığı için çok üzüldüğünü söylemişti. Ama doğru değildi bu. Kendisi de tabuta girerse, kapağı kapatıldığında ne olacağını merak ediyordu Haze.

Artık uykudaydı. Yine, babasının gömülmesi girdi düşlerine. Adam tabutta, elleriyle, dizlerinin üstünde top gibi olmuş, mezarlığa götürülüyordu. Yaşlı adamın, "Kutumu havada tutabilirsem, hiç kimse üstüme bir şey kapatamaz," dediğini duydu. Ama çukura geldiklerinde, tabutu pat diye çukura attılar. Babası da, herkes gibi, dümdüz serilip yattı. Trenin sarsıntısı genç adamı yeniden uyur-uyanık duruma getirdi. O sıralarda Eastrod'da yirmi beş kişi falan vardı herhalde, üç tane de Motes, diye geçirdi aklından. Artık, ne bir Motes, ne bir Ashfield, ne bir Blasengame, Fey, Fackson... ne de bir Parrum vardı. Zenciler bile yoktu artık. Yoldan aşağıya dönünce, karanlıkta, dükkânın kapatıldığını, ahırın yana yattığını, küçük evin yarısının çöktüğünü, sundurmanın yok olduğunu, holdeki zeminin kaybolduğunu gördü.

On sekiz yaşında ayrılmadan önce buraları böyle değildi. O zaman orada on kişi vardı. Babasının zamanından bu yana oranın küçüldüğünü de fark etmemişti. On sekiz yaşındayken, askere çağrıldığı için oradan ay-

rılmıştı. İlkin, ayağına bir kurşun sıkıp gitmemeyi düşünmüştü: Dedesi gibi bir vaiz olacaktı. Bir vaiz de ayaksız idare edebilirdi her zaman. Bir vaizin gücü, ensesinden, dilinden ve kollarından gelirdi. Dedesi bir Ford otomobille üç yöreyi dolaşmıştı. Her ayın dördüncü cumartesisi, bütün halkını cehennemden kurtarmak için tam zamanında yetişerek gelirdi Eastrod'a. Daha arabasının kapısı açılmadan bağırmaya başlardı. Halk Ford'unun çevresinde toplanırdı, çünkü toplanmamak hadlerine düşmezdi. Arabanın burnuna tırmanıp vaazını verirdi. Kimi kez de tepesine çıkıp, tepeden bağırırdı. 'Hepiniz de taş gibisiniz,' diye bağırırdı. Ama İsa onların günahlarının kefaretini ödemek için ölmüştü. İsa maneviyata öylesine açtı ki, ölmüştü işte. Öteki bütün insanlara karşılık tek bir ölüm! Ama o, her bir ruh için ayrı ayrı, yeniden ölebilirdi! Bunu anlamışlar mıydı? İsa'nın, her bir taş ruh için, on milyon kez ölebileceğini, kollarıyla bacaklarının, her biri için on milyon kez çivilenmesine katlanabileceğini anlamışlar mıydı? (İşte bu sırada yaşlı adam Haze'i gösterirdi. Çocuk, onun yüzündeki ifadelerin neredeyse hepsini yansıladığı, böylece de onunla alay eder gibi göründüğü için, Haze'e karşı özel bir küçümseme duyuyordu yaşlı adam.) Şurada duran şu çocuk için, şu kirli ellerini açıp kapayan günahkâr ve düşüncesiz çocuk için bile, İsa'nın, on milyon kez ölebileceğini biliyorlar mıydı? orada dikilip duran şu kötü çocuğun, ruhunu yitirmesine razı olmadan önce, İsa'nın on milyon kez öleceğini biliyorlar mıydı? İsa o çocuğu, günah denizlerinde kovalayacaktı! O çocuğun kefareti ödenmişti ve İsa onu hiçbir zaman bırakmayacaktı. İsa, kefaretinin ödendiğini unutturmayacaktı ona. Günahkârlar, ne kazanacaklarını sanıyordu acaba? İsa onları yakalayacaktı sonunda!

Çocuğun bunları duymasına gerek yoktu. İsa'dan sakınmanın tek yolunun, günahtan kaçınmak olduğu yolunda derin, kara ve sözsüz bir inanç vardı zaten. On iki yaşına geldiğinde vaiz olacağını biliyordu o. Daha sonra kafasının gerisinde bir ağaçtan ötekine giden İsa'yı gördü, bastığı yerden emin olmayan, belki de suyun üzerinde yürüyen, bunu bilmeyen, bildiği zaman belki de boğulacak olan, işaret ederek kendisini karanlığa çağıran kılıksız bir adam. Kalmak istediği tek yer Eastrod'du. Her iki gözünün de açık olduğu, ellerinin hep tanıdık bir şey tuttuğu, ayaklarının bildik yolda yürüdüğü ve dilinin gevşek olmadığı yerdi orası. On sekizine gelip de askere çağrıldığında, savaşı, kendisini günaha çağıran bir tuzak olarak gördü. Neredeyse ayağına kurşun sıkacaktı, ama birkaç ay içinde baştan çıkmamış olarak geri döneceğine de güveni tamdı. Şeytana karşı direnme gücüne çok güveniyordu, tıpkı yüzü gibi, ona dedesinden geçen bir nitelikti bu. Devlet kendisini dört ayda geri göndermezse, o zaten kendisi dönecekti. O on sekiz yaş kafasıyla, onlara zamanının tamı tamına dört ayını vereceğini düşünmüştü. Sonuçta, dört yıllığına gitti, bir ziyaret için bile dönmedi.

Ordudayken yanına Eastrod'dan bir tek siyah bir İncil'le, annesine ait olan gümüş çerçeveli bir gözlük almıştı. Gittiği köy okulunda okuyup yazmayı öğrenmişti. Ama bunu yapmamak daha akıllıcaydı, tek okuduğu kitap İncil'di. Onu da pek sık okumazdı. Ama, ne zaman okusa, annesinin gözlüğünü takardı. Bu da gözlerini yorduğunda, kısa bir süre sonra okumayı kesmek zorunda kalırdı hep. Orduda, kendisini günah işlemeye çağıran herkese, Tennessee Eyaleti'nin Eastrod'undan geldiğini, oraya dönüp yaşayacağını, İncil vaizi olacağını ve ruhunun devlet tarafından ya da devletin yolladığı

herhangi bir yabancı yer tarafından lanetlenmesine izin vermeyeceğini söylemeye niyetliydi.

Birkaç hafta sonra kampta birkaç arkadaş edindi –aslında arkadaş sayılmazlardı ya, birlikte yaşamak zorunda olduğu insanlardı daha çok– ve beklediği fırsat çıktı; bir çağrı. Annesinin gözlüklerini cebinden çıkarıp taktı. Ötekilere, bir milyon dolar ve kuştüyü bir yatak da verseler, onlarla gitmeyeceğini, Tennessee'nin Eastrod'undan geldiğini söyledi. Sonra, ruhunun devlet tarafında ya da devletin gönderdiği herhangi bir yabancı yer... ama o noktada sesi çatallaştı ve sözünün sonunu getiremedi. Suratını çelik gibi dondurmaya çalışarak, onlara gözlerini dikti. Arkadaşları ona, rahip olmadıkça hiç kimsenin onun lanet ruhuyla ilgilenmeyeceğini bildirdiler. O da onlara, papadan emir alan hiçbir rahibin, ruhuyla oynamayacağını söyledi. Arkadaşları da onun zaten bir ruhu olmadığını söyleyip geneleve yollandılar.

Onlara inanmak istediği için, inanması çok uzun sürdü. Tek istediği onlara inanmak ve ruhundan büsbütün kurtulmaktı. Yozlaşmaksızın ondan kurtulma, yalnızca ve yalnızca şeytana dönme fırsatını orada görüyordu. Ordu onu dünyanın öteki ucuna yollamış, sonra da unutmuştu. Yaralandığında ancak şarapneli göğsünden çıkaracak kadar ilgilendiler onunla – şarapneli çıkardık dediler, ama hiçbir zaman ona göstermediler. O da hep, içindeki, paslı, kendisini zehirleyen şarapnelle yaşadığını düşündü. Sonra bir gün bir başka çöle gönderildi ve yeniden unutuldu. Ruhunu incelemek ve onun orada olmadığına inanmak için, dilediğinden çok zamanı oldu. Bu gerçeğe tümüyle inandığındaysa, bunu zaten ta başından beri bildiğini anladı. Tek mutsuzluk kaynağı, evine duyduğu özlemdi, İsa'yla hiçbir ilişkisi yoktu. Sonunda ordu kendisini terhis ettiğinde, hâlâ yozlaşmamış olduğunu düşünmek hoşuna gitti. Tek istediği,

Tennessee'nin Eastrod'una gitmekti. Siyah İncil'le annesinin gözlüğü yine el çantasının dibinde duruyordu. Artık hiçbir kitap okumuyordu. Ama Siyah İncil'i saklıyordu. Evinden gelmişti çünkü o. Gözlüklerini de gözleri zayıfladığında kullanmak için saklıyordu.

Ordu onu, gitmek istediği yerin üç yüz mil kadar kuzeyindeki bir kentte salıverdiğinde, hiç zaman yitirmeden demiryolu istasyonuna gidip, Eastrod'a en yakın istasyon olan Melsy'ye bir bilet almıştı. Sonra, trenin kalkmasına dört saat olduğu için istasyonun yakınındaki kuytu, karanlık bir dükkâna gitti. İçine girildikçe daha da karanlıklaşan, mukavva kokulu, ince uzun bir dükkânda bu. Dükkânın gidebildiği kadar içlerine gidip, mavi bir takımla koyu renk bir şapka aldı. Askeri üniformasını bir kese kâğıdına tıkıp, köşedeki çöp kutusuna attı. Aydınlığa çıkınca, yeni takım elbisenin parlak mavi olduğu anlaşıldı. Şapkanın çizgileri sertleşir gibi oldu.

Akşamüstü beş buçukta Melsy'ye vardı. Pamuk tohumu taşıyan bir kamyonla, Eastrod yolunun yarısına kadar gitti. Geri kalan yolu yürüyerek tamamladı. Eastrod'a, hava daha yeni yeni kararırken, akşam dokuzda vardı. Ev gece gibi karanlıktı, gecenin içinde yok olmuştu. Çevresindeki tahta çit yer yer yıkılmıştı, sundurmanın tabanında ot bitmişti. Bunları görmesine karşın, evin artık boş bir kabuk olduğunu bir anda kavrayamadı. Bir ev değil de, bir evin iskeleti olduğunu. Bir zarfı büküp kibriti çaktı. Boş odaları bir aşağı bir yukarı dolaştı. Zarf yanıp bitince bir tane daha çıkarıp evi bir daha dolaştı. O gece, mutfakta, yerde yattı. Tavandan düşen bir kalas tam kafasına isabet etti, yüzünü kesti.

Evde hiçbir şey kalmamıştı. Mutfaktaki aynalı dolaptan başka. Annesi hep mutfakta yatardı. Ceviz dola-

bı da hep mutfakta dururdu. Buna otuz dolar sayımış, ondan sonra da kendine büyük bir şey almamıştı hiç. Evdeki öteki her şeyi alan her kimse, bunu bırakmıştı. Haze hiç kimsenin böyle bir aynalı dolabı gelip de çalmamış olmasına şaşırdı. Eline bir paket ipi alıp dolabın ayaklarına doladı. Sonra ipi yerdeki tahtaların arasından geçirdi. Dolabın bütün çekmecelerine birer kâğıt parçası bıraktı. Kâğıtlara şöyle yazmıştı; BU AYNALI DOLAP HAZEL MOTES'IN MALIDIR, SAKIN ÇALMAYA KALKMAYIN, YOKSA YAKALANIR, ÖLDÜRÜLÜRSÜNÜZ.

Yarı uykulu bir halde, bu aynalı dolabı düşündü ve aynalı dolabın korunduğunu bilerek annesinin mezarında huzur içinde yatacağına karar verdi. Gecenin bu saatinde gelirse, bunu görecekti. Annesi geceleri yürüyüp buraya geliyor muydu acaba? Yüzündeki o huzursuz, dik bakışıyla, gelecekti, tabutunun yarığından gördüğü o bakışıyla. Tabutun tam üstüne kapatırlarken yarıktan görüverdiği bakışıyla. O sırada on altı yaşındaydı. Annesinin yüzüne yerleşen, dudaklarını sanki hayattan olduğu kadar ölümden de hoşnut değilmiş gibi aşağı sarkıtmasına yol açan gölgeyi görmüştü; sanki tabutundan fırlayıp, kapağı açacak, uçacak ve mutlu olacakmış gibiydi; ama kapağı kapattılar. Belki de oradan uçabilecekti. Fırlayabilecekti belki. Haze annesini düşünde, korkunç, kocaman bir yarasa olarak gördü; kapaktan fırlayıp uçan bir yarasa. Ama annesinin üstüne çöküyordu karanlık, hiç durmadan. Haze, tabutun içinden, karanlığın çöktüğünü, giderek daha, daha aşağıya indiğini, ışığı ve odayı böldüğünü, geriye püskürttüğünü gördü. Gözlerini açtı, kapağın kapandığını, karanlığın indiğini gördü. Yarığın arasından dışarı fırladı, başınla, omuzlarını takoz gibi aralığa soktu. Orada, sersemlemiş bir durumda öylece kaldı. Trenin ölgün ışığı, aşağıdaki

halıyı aydınlatıyordu. Haze, ranza perdesinin tepesine asılmış duruyordu. Vagonun öte yanında tren hademesi vardı. Karanlığın içinde bembeyaz bir insan sureti. Orada durmuş onu izliyordu kımıldamaksızın.

"Midem bulanıyor," diye bağırdı ona. "Şu şeyin içinde sıkışıp kaldım. Çıkar beni buradan!"

Hademe durmuş ona bakıyor, kımıldamıyordu.

"İsa aşkına," dedi Haze, "İsa aşkına!"

Hademe kımıldamadı. "İsa gideli çok oldu," dedi, ters, mutlu bir sesle.

2. BÖLÜM

Haze'in kente varması ertesi akşamı buldu. O sabah biraz hava almak için bir demiryolu kavşağında trenden inmesi gerekti. Bir başka yana bakarken de tren kaçıp gitti. Neyse ki, kimse içinden bir şey çalmasın diye el çantasını yanına almıştı. Binmesi gereken tren gelene kadar çantasını yanına almıştı. Binmesi gereken tren gelene kadar kavşakta altı saat beklemesi gerekti.

Taulhinham'a geldiğinde trenden iner inmez, ışıklarla reklamları gördü. PEANUTS, WESTERN UNION, AJAX, HOTEL, CANOY. Çoğu ışıklı olan bu reklamlar, bir aşağı bir yukarı inip çıkıyor ya da deli deli yanıp sönüyordu. Bez torbasını boğazından tutarak, ağır ağır yürüdü. Başını, bir reklamdan ötekine bir o yana, bir bu yana döndürüp duruyordu. İstasyonda bir boydan bir boya yürüdü. Sonra da, yeniden trene binecekmiş gibi geri döndü. Ağır şapkanın altındaki yüzü kararlı ve sertti. Onu seyreden biri gidecek yeri olmadığını anlayamazdı. Kalabalık bir bekleme salonunda bir aşağı bir yukarı yürüdü. Ama oradaki sıralara oturmak istemedi. Gidecek özel bir yeri olsun istiyordu.

Sonunda, üzerinde siyah-beyaz, sade bir levha bulunan, istasyonun sonundaki erkekler tuvaletinin kapısını açtı. İnce uzun bölmeye girdi. Odanın bir yanında lavabolar öteki yanında da tahta bölmeler diziliydi. Bu odanın duvarları bir zamanlar parlak, hoş bir sarıya boya-

lıymış. Ama şimdi yeşile dönüşmüşlerdi. Üstlerinde de, kadınla erkeğin çeşitli organlarını ayrıntılı olarak gösteren pek çok resim ve yazı vardı. Bunların birinde de, pastel kalemle, büyük harflerle, HOŞ GELDİNİZ yazıyordu. Yazının sonunda üç tane Ünlem işaretiyle, yılana benzer bir şekil. Haze bu kapıdan girdi.

Duvarlarla kapının üstündeki yazıları inceleyerek, dar tuvaletin üstünde bir süredir oturuyordu ki solda, tuvalet kâğıdının üstündeki bir yazı dikkatini çekti. Sarhoş yazısı gibi bir el yazısıyla yazılmıştı ve şöyle diyordu;

Bn. Leora Watts!
Buckley Road, No. 60
Kentteki en sıcak yatak!
Birader

Bir süre sonra cebinden bir kalem çıkarıp bir zarfın arkasına adresi yazdı.

Dışarıya çıkınca bir sarı taksi çağırıp şoföre adresi verdi. Şoför, büyük deri bir kasket giymiş, ufak tefek biriydi. Purosunun ucu, dudaklarının ortasından sarkıyordu. Ancak birkaç sokağı geçtikten sonra Haze adamın, arabanın aynasından kendisini dikizlediğini fark etti. "O kadının dostu filan değilsin ya?" diye sordu şoför.

"Onu tanımıyorum," dedi Haze.

"Adını nereden duydun? Vaizlerle pek bir alışverişi olmaz genelde," dedi şoför. Purosunu aynı yerde duruyordu. Dudağının iki yanından konuşabiliyordu.

"Vaiz değilim," dedi Haze, diklenerek. "Yalnızca adını tuvalette gördüm."

"Vaize benziyorsunuz," dedi şoför. "O şapka vaiz şapkasına benziyor."

"Değil," dedi Haze. Sonra da ileriye doğru eğilip, ön koltuğun arkasına elleriyle tutundu. "Sıradan bir şapka bu."

Bir benzin istasyonuyla boş bir arsa arasındaki, küçük, tek katlı bir yapının önünde durdular. Haze arabadan indi. Ücreti pencereden ödedi.

"Yalnızca şapkadan değil," dedi şoför. "Yüzündeki ifadeden de."

"Buraya bak," dedi Haze, şapkasını bir gözünün üstün indirip, "Vaiz değilim ben."

"Anlıyorum," dedi şoför. "Tanrı'nın yarattığı şu yeşil yeryüzünde hiç kimse kusursuz değil. Ne vaizler, ne de hiç kimse. Günahın ne korkunç bir şey olduğunu en iyi sen anlatabilirsin eğer kendin yaşamışsan."

Haze kafasını pencereden içeri soktu. Şapkası da bu arada kaykılıp arkaya gitti. Bu sırada yüzünü de çarpıp dümdüz etmiş olmalıydı, çünkü tüm ifadesi silinip gitmişti.

"Dinle," dedi, "Şunu kafana sok. Hiçbir şeye inanmıyorum ben."

Şoför puro izmaritini ağzından çıkardı. "Hiçbir şeye mi sahi?" diye sordu. Soruyu sorduktan sonra bile ağzı açık kaldı.

"Bunu bir kereden fazla kimseye söylemek zorunda değilim," dedi Haze.

Şoför açık kalan ağzını kapadı. Bir saniye sonra da puroyu yeniden ağzına götürdü. "Siz vaizlerin sorunu da bu," dedi. "Hepiniz de hiçbir şeye inanmayacak kadar kusursuzsunuzdur," dedi ve arabayı sürüp gitti, tiksinir ve kendi haklılığına inanır gibi bir bakışla.

Haze arkasına dönüp, gireceği eve baktı. Bir kulübeden az büyüktü. Ama öndeki bir penceresinden sıcak bir parlaklık yayılıyordu. Genç adam, sundurmaya çıktı. Panjurlardaki bir aralıktan gözünü uydurup içeriye

baktı. Birden karşısında kocaman, beyaz bir diz gördü. Bir süre sonra, aralıktan gözünü ayırıp kapıya gitti. Kapı kilitli değildi. İki yanında birer kapı bulunan küçük, karanlık hole girdi. Soldaki kapı çatlaktı. İçinden ince bir ışık demeti süzülüyordu. Haze ışığa doğru yürüdü. Çatlağın içinden baktı.

Bn. Watts, beyaz demirden bir karyolada tek başına oturuyordu. Büyük bir makasla ayak tırnaklarını kesmekteydi. İri bir kadındı. Sapsarı saçları ve yağlı bir kremin parıldattığı beyaz bir teni vardı. Daha minyon birine göreydi üstündeki pembe gecelik.

Haze kapı tokmağını tıklattı. Kadın başını kaldırıp, çatlağın ardında duran geçen adamı süzdü. Korkusuz, delici sabit bakışlarla bakıyordu. Bir dakika kadar sonra başını çevirip ayak tırnaklarını kesmeye başladı yeniden.

Haze içeri girip çevresine bakındı. Odada yataktan başka pek bir şey yoktu. Yatak, çalışma masası ve sallanan koltuğun üstüne bir sürü kirli giysi atılmıştı. Genç adam çalışma masasına doğru gitti. Tırnak törpüsünü, sonra da boş bir jöle kavanozunu elledi. Sarımtırak aynadan Bn. Watts'ı seyretmeye koyuldu. Aynada ki görüntüsü hafifçe bozuk olan kadın sırıtıyordu ona. Haze'in duyuları sonuna kadar uyarılmıştı. Hızlı dönüp kadının yatağına gitti. Yatağın en ucundaki köşeye iliştı. Burnunun bir yanıyla içine derin bir soluk çekti. Elini dikkatle çarşafın üstünde gezdirmeye başladı.

Bn. Watts'ın dilinin pembe ucu ortaya çıkarak alt dudağını yaladı. Kadın, eski bir dostun görmüşçesine, hoşnuttu. Ama bir şey söylemedi.

Haze kadının ağır, ama ılık ayağını eline alıp, birkaç santimetre yana çekti. Elini bacağın üstüne koydu.

Bn. Watt'ın dudakları büyük bir gülümsemeyle açıldı, beyaz dişleri ortaya çıktı. Küçük, sivri ve ayrıktı

dişleri. Üzerlerinde sarı sarı lekeler vardı. Kadın uzanıp Haze'in kolunu, dirseğinin hemen üst tarafından sıkıca tuttu. "Bir şeyler mi aranıyorsun?" dedi ağır ağır.

Kadın kolunu böylesine sıkı sıkı tutmasaydı, Haze kendini camdan aşağıya atabilirdi. Ağzından, "Evet efendim," sözcükleri çıkıverdi istemeden, ama hiç ses çıkmadı.

"Ne var aklında?" diye sordu kadın, Haze'in kaskatı bedenini yanına doğru çekerek.

"Dinle," dedi Haze, sesini denetlemeye çabalayarak, "o bilinen iş için geldim."

Bn. Watts'ın dudakları daha bir yuvarlaklaştı. Böylesine gereksiz bir gevezelik onu şaşırtmış gibiydi. "Rahatına bak," dedi yalnızca.

Neredeyse bir dakika kadar, hiç kımıldamadan birbirlerini süzdüler. Sonra Haze, normal sesinden daha yüksek bir sesle, "Yani bilmeni istediğim şu; şu lanet vaizlerdin biri değilim ben."

Kadın gözlerini dikmiş genç adama bakıyordu, dudaklarında yapmacık bir gülümsemeyle. Sonra öteki elini Haze'in çenesine götürüp anaç bir biçimde okşadı. "Tamam evlat. Anan vaiz olmana da aldırmaz," dedi.

3. BÖLÜM

Hazel Motes, Taulkinham'daki ikinci gecesinde kent merkezinde bir yürüyüş yaptı. Dükkânların hemen önünden geçerken onlara bakmadı bile. Siyah gökyüzü, yapı iskelesine benzeyen, uzun, gümüş renkli yol yol çizgilerle alttan desteklenmişti. Gökyüzünün derinliklerinde, binlerce yıldız olanca ağırlıklarıyla deviniyordu; evrenin bütün düzeninin kurulmasıyla ilgili, sonsuza dek sürecek dev bir inşaatın parçalarıydılar sanki. Hiç kimse gökyüzüne dikkat etmiyordu. Taulkinham'ın dükkânları, insanlara satılanları daha iyi görme şansını verebilmek için perşembe akşamları kapanmıyordu. Haze'in gölgesi bir ardına, bir önüne düşüyordu. Arada bir de başkalarının gölgeleriyle kesiliyordu. Ama gölgesi tek başına arkasında uzanırken, arkada yürüyen, zayıf, sinirli bir gölgeydi. Genç adamın boynu, hep önü sıra kaçan bir şeyin kokusunu almaya çalışırcasına öne uzanmış durumdaydı. Dükkânların camekânlarından gelen parlak ışıklar, mavi giysisini mora dönüştürüyordu.

Bir süre sonra büyük bir mağazanın önünde durdu. Orada, portatif bir kumar masasının üstünde bir patates rendesini tanıtan, ince yüzlü bir adam duruyordu. Adamın kafasında küçük keten bir şapka, üstünde de, sülün bıldırcın ve gümüş renkli hindi desenlerinin baş aşağı geldiği bir gömlek vardı. Adam, sokağın sesleri arasın-

dan haykırdığı için, sesi her yerden sanki insanın kulağının dibindeymiş gibi net duyuluyordu. Çevresinde birkaç kişi toplanmıştı. Kumar masasının üstünde iki kova vardı. Biri boş, öteki ise patates doluydu. İki kovanın arasında, yeşil karton kutulardan bir piramit, piramidin tepesinde de gösterime hazır bir patates rendesi vardı. Bu sunağın önünde duran adam gelen geçene işaret ediyordu. "Peki sen?" dedi, yağlı saçlı, sivilceli oğlanı işaret edecek. "Bunu sakın kaçırma!" Adam kahverengi bir patatesi açık makinenin bir yanından içeri soktu. Makine kırmızı kollu, tenekeden yapılmış, kare biçiminde bir kutuydu. Satıcı kolu çevirdikçe, kutuya giren patates, bir saniyede öteki uçtan bembeyaz çıkıyordu. "Bunu sakın kaçırmayın!" dedi adam.

Oğlan kahkahayı koyverip çevresinde toplanan öteki insanlara baktı. Sarı saçlıydı. Tilki suratına benzer bir suratı vardı.

"Adın ne senin?" diye sordu rendeci.

"Adımız Enoch Emery olur," dedi oğlan, gürültüyle burnunu çekerek.

Adam, gözlerini yuvalarında döndürüp ötekilerini de havaya sokma çabasıyla, "Senin gibi güzel adı olan biri, şunlardan birini almak zorunda," dedi. Bu sözlere yalnızca oğlan güldü. Sonra, Hazel Motes'in karşısında duran adam da güldü. Ama tatlı tatlı değil de, sevimsiz bir sesle. Siyah giysili, siyah şapkalı, kadavraya benzer, uzun boylu biriydi. Yanaklarındaki çizgiler, kalemle çizilip de zamanla silinmişe benziyordu. Bu çizgiler suratına, sırıtan bir maymun ifadesi veriyordu. Adam, gülmesi bitince çekine çekine öne doğru ilerledi. Bir elindeki teneke kabı tıngırdatırken, öteki elindeki beyaz bir değnekle de yeri yokluyordu. Tam ardından, kitapçıklar dağıtan bir çocuk geliyordu. Kızın üstünde siyah bir entari ve alnına kadar indirilmiş siyah, örgü bir başlık

vardı; alnının iki yanından, birer tutam kahverengi saç fışkırmıştı; uzun bir yüzü, kısa, sivri bir burnu vardı. Rendeleri satan adam insanların kendisinin yerine bir çifte bakmasına sinirlenmişti. "Hey, Sen!" dedi Haze'i işaret edip, "Hiçbir dükkânda böylesine kelepir bir şey bulamazsın."

Haze, kör adamla çocuğa bakıyordu. "Hey!" dedi Enoch Emery, bir kadının üzerinden uzattığı koluyla Haze'i dürtükleyerek, "Sana söylüyor! Sana söylüyor!" Enoch, rendeciye baksın diye Haze'e bir yumruk daha attı.

"Bunlardan birini neden karına götürmüyorsun?" diyordu patates rendecisi.

"Yok ki," diye mırıldandı Haze. Dönüp yeniden kör adama bakmaya başladı.

"Ama yaşlı bir anacığın var, öyle değil mi?"

"Yok."

"Öff," dedi adam. Elini kalabalığa doğru uzatıp, "Kendisine can yoldaşı diye bir rende almalı bu."

Enoch Emery bu sözleri öylesine komik buldu ki iki büklüm olup dizlerini dövdü. Ama Haze Motes, bir şey duymamış gibi başını çevirip, o yana bakmadı bile. "Bir rende makinesi alana yarım düzine soyulmuş patates vereceğim," dedi adam. "Kim geliyor ilk? Nereden alırsanız alın üç dolar ödeyeceğiniz bir makine yalnızca bir buçuk dolar." Enoch Emery, ceplerini karıştırmaya başladı. "Bugün buradan geçmekle çok iyi ettiğinizi düşüneceksiniz," dedi adam. "Hiç aklınızdan çıkmayacak. Hanginiz bu makinelerden alırsa, unutmayacak bunu."

Kör adam ağır ağır ileriye doğru geliyor, zar zor anlaşılır bir mırıltıyla, "Kör bir vaize yardım edin. Tövbe etmeseniz de birkaç kuruşu gözden çıkarın. Sizin kadar bana da lazım o birkaç kuruş. İşsiz bir vaize yardım edin. Vaaz vermekdense dilenmem daha iyi değil mi siz-

ce? Haydi, tövbe etmeyeceksiniz, gelip birkaç kuruş verin."

Orada toplananların sayısı pek fazla değildi. Olanlar da birer birer gitmeye başladılar. Makine satıcısı bu durumu görünce, kumar masasının üstünden öfkeyle eğildi. "Hey, sen!" diye haykırdı kör adama. "Ne yaptığını sanıyorsun? Herkesi buradan kaçırarak ne yaptığını sanıyorsun?" Kör adam satıcının sözlerine aldırmadı. Kabını tıngırdatmayı sürdürdü. Çocuk da kitapçıklarını dağıtıyordu. Adam Enoch Emery'nin yanından geçip Haze'e doğru yürüdü. Beyaz değneğini bacağıyla açı yapacak biçimde öne uzattı. Haze öne doğru eğildiğinde adamın yüzündeki çizgilerin boya olmadığını gördü; yaraydı bunlar.

"Ne halt ettiğini sanıyorsun?" diye haykırdı patates rendecisi. "Bu insanları toplayan benim. Ne hakla araya giriyorsun sen?"

Çocuk kitapçıklardan birini Haze'e uzattı. O da bunu hemen kaptı. Kitapçığın kapağında, "İsa Sizi Çağırıyor," yazıyordu.

"Sen kendini ne sanıyorsun?" diye haykırıyordu satıcı. Çocuk onun bulunduğu yerde dönerek eline kitapçığı tutuşturdu. Adam, ağzını büzerek elindekine şöyle bir baktı. Sonra, kumar masasının çevresinde hızla dönerek patates kovasını devirdi. "Şu Allah'ın cezası İsa'cı yobazlar," diye haykırdı. Çevresine kızgın gözlerle bakarak yaşlı adamı bulmaya çalıştı. Bunun üzerine, olay çıkacağını uman insanlar birer birer toplanmaya başladılar. "Şu lanet komünist yabancılar," diye haykırdı rendeci. "Bu kalabalığı toplayan bendim!" O anda durdu. Gerçekten de bir kalabalık vardı şimdi.

"Dinleyin arkadaşlar," dedi. "Birer birer gelin. Herkese yetecek kadar var. İtişmeyin lütfen. İlk alana yarım düzine soyulmuş patates var." Sakin sakin masasını ar-

dına geçip kutularını uzatmaya başladı. "Sırayla gelin. Yetecek kadar var," dedi. "İtişmeye gerek yok."

Haze elindeki kitapçığı açmadı. Kapağına şöyle bir bakıp ortasından ikiye yırttı. İki parçayı üst üste koyup bir daha yırttı. Parçaları üst üste koyup bir daha, bir daha yırttı. Sonunda elinde bir avuç dolusu konfeti birikti. Hepsini yere fırlattı. Başını kaldırdığında, bir metre kadar uzağında duran kızla göz göze geldi. Kızın ağzı açık kalmıştı. Yeşil şişe camı gibi fosforlu gözleri Haze'in gözlerine dikilmişti. Omzunda beyaz renkli, çuvaldan bir heybe vardı. Haze kaşlarını çattı. Yapış yapış ellerini pantolonuna sildi.

"Gördüm sizi," dedi kız. Sonra hızla, masanın yanında duran kör adama doğru yürüdü. Adamın yanından, bir daha baktı Haze'e. Kalabalık artık dağılıyordu.

Satıcı, kumar masasının üstünden eğilip, "Hey!" dedi kör adama. "Araya girmenin ne demek olduğunu bu sana göstermiştir."

"Şuraya bak," dedi Enoch Emery. "Yalnızca bir dolar, on sekiz sentim var, ama ben..."

"Yaa," dedi satıcı. "Benimle başa çıkamayacağını anlamışsındır. Sekiz rende sattım, sekiz..."

"Bana da bir tane versene," dedi kör adamın kızı, rendelerden birini göstererek.

"Hadi oradan," dedi satıcı.

Kız bir mendilin düğümlerini açmaya çalışıyordu. Düğümlü köşeden, iki tane elli sent çıkardı. "Ver bana bunlardan birini," dedi parayı uzatarak.

Adam ağzını çarpıtarak paraya baktı. "Bir papel ve elli sent hemşire," dedi.

Kız hemen elini çekti. Sanki kendisine bir şey söylemiş gibi, Haze Motes'e baktı. Kör adam yürümeye başladı. Kız durup yeniden baktı Haze'e. Sonra da dönüp kör adamı izledi. Haze de yürüdü.

"Dinle," dedi Enoch Emery, "Bir dolar ve on altı sentim var yalnızca. Bunlardan birini de istiyo..."

"Sende kalsın," dedi rendeci. Kovasını kumar kutusundan aldı. "Burası avanta köşesi değil."

Haze, kör adamın biraz ilerde sokaktan aşağı yürüdüğünü gördü. Durup arkasından baktı, ellerini ceplerine bir sokup bir çıkarıyordu, sanki hem ileri, hem geri gitmeye çalışıyormuş gibiydi. Sonra birden, satıcıya iki dolar fırlatıp kutudan bir rende kaptı. Sokaktan aşağıya koşmaya başladı. Bir saniye kadar sonra Enoch Emery de soluk soluğa yanında bitti. "Vay anasını, çuval dolusu paran mı var ne?" dedi Enoch Emery.

Haze çocuğun, kör adam yetişip onun dirseğini tuttuğunu gördü. Kendisinin bir önündeki köşedeydiler. Haze biraz yavaşladı ve o zaman Enoch Emery'yi gördü. Oğlanın üstünde sarımsı bir beyaz takım elbise, pembemsi beyaz bir gömlek vardı. Kravatı yeşil bezelye rengindeydi. Gülümsüyordu. Sevecen, uyuz bir av köpeğine benziyordu. "Kaç gündür buralardasın?" diye sordu Haze'e.

"İki gündür," diye mırıldandı Haze.

"Bense iki aydır," dedi Enoch. "Belediye'de çalışıyorum. Ya sen?"

"Hiçbir yerde," dedi Haze.

"Aaaa, çok fena," dedi Enoch. "Ben belediyede çalışıyorum: "Haze'e yetişmek için bir adım fazla attı. "On sekiz yaşındayım. Buraya geleli iki ay olmadı, ama belediyede iş buldum."

"Ne kadar iyi," dedi Haze. Şapkasının, Enoch Emery'nin olduğu yandaki ucunu daha da aşağıya indirdi. Hızla yürümeye başladı. Önündeki kör adam sağına soluna reverans yaparcasına eğilmeye başlamıştı.

"Adını pek iyi alamadım," dedi Enoch.

Haze adını söyledi.

"Şu hödüklerin peşine takılmak istermiş gibi bir halin var," dedi Enoch. "Bu İsa işine pek sardırdın herhalde, ha?"

"Hayır," dedi Haze.

"Ben de bu işle pek ilgilenmem," diye onayladı Enoch. "Şu Rodemill İncil Okulu'na gitmiştim bir zamanlar. Dört hafta kadar. Beni babamdan alan o karı yollamıştı beni oraya. Bir hayırsever kadındı. Tanrım, hepsi hepsi dört haftaydı, ama bana delilik denizinde kutsanıyormuşum gibi geldi."

Haze, sokağın köşesine kadar yürüdü. Enoch da dirseğinin dibinde, soluyarak konuşuyordu. Haze Sokağı geçeceği sırada, "Na şu ışığı görmüyor musun! Bu, bekle demektir!" dedi. Bir polis düdüğünü öttürdü. Bir araba da korna çalıp son anda durdu. Haze Sokağın karşısına geçti. Gözleri, az ilerdeki kör adamın üstüne dikilmişti. Polis düdüğünü öttürüyordu. Karşıya geçip Haze'in yanına geldi ve onu durdurdu. Polisin ince bir yüzü, oval biçimde sarı gözleri vardı.

Kavşaktaki trafik lambasını göstererek, "Şurada asılı küçük şeyin ne işe yaradığını bilmiyor musun?" diye sordu.

"Görmedim," dedi Haze.

Polis hiçbir şey demeden baktı Haze'e. Birkaç kişi durdu. Polis onlara bakarak gözlerini devirdi. "Belki de kırmızının beyazlar, yeşilin de zenciler için olduğunu düşünmüşsündür."

"Aynen," dedi Haze. "Çek ellerini üstümden!"

Polis ellerini çekip beline dayadı. Bir adım geriye giderek, "Bütün tanıdıklarına anlat bu ışıkları. Kırmızı dur, yeşil geç – kadın ya da erkek, beyaz ya da zenci, hepsi de aynı ışığa göre davranacak: bütün tanıdıklarına anlat ki şehre indiklerinde bilgileri olsun." Çevrede toplananlar bu sözlere gülüştüler.

"Ben onunla ilgilenirim," dedi. Enoch Emery, polisi itip araya girerken. "O buraya geleli iki gün olmadı. Ben ona göz kulak olurum."

"Sen ne zamandır buradasın?" diye sordu polis.

"Ben burada doğup büyüdüm," dedi Enoch. "Burası benim baba ocağım. Merak etme senin yerine ben göz kulak olurum ona. Hey, bekle!" diye bağırdı Haze'e. Kalabalığı itip ona yetişti. "Seni kurtardım, farkındaysan," dedi.

"Sağol."

"Bir şey değil," dedi Enoch. "Hadi gel Walgreen'e gidip birer gazoz içelim. Gece klüpler bu saatte daha açılmaz."

"Marketleri sevmem," dedi Haze. "Hoşçakal."

"Öyle olsun," dedi Enoch. "Ben de biraz yürüyüp sana eşlik edeceğim." Önlerindeki kör adamla çocuğa baktı. "Gecenin bu saatinde taşralılara bulaşmak istemezdim aslına bakarsan. Kendi adıma, payıma düşeni aldım ben onlardan. Bu yıl beni babamdan alan şu varlıklı bayan dua etmekten başka bir şey yapmadı. Babamla ben bıçkı makinamızı sırtlamış dolaşıp duruyorduk. Bir yaz bunu Boonville'de kurmuştuk ki şu varlıklı kadın çıka geldi." Enoch Haze'in paltosuna yapıştı. "Taulkinham'a tek itirazım sokaklarında çok fazla insan olması," dedi kendinden emin bir sesle. "Tek istedikleri seni nakavt etmekmiş gibi –ha ne diyordum, kadın geliyor ve benden hoşlanmışa benziyor. On iki yaşımdayım ve bir zenciden öğrendiğim birkaç duayı okuyabiliyorum. İşte bu kadın çıkageliyor ve benden hoşlanıyor. Beni babamdan alıyor. Beni kendisiyle birlikte yaşamam için Boonville'e götürüyor. Kadının kiremitten bir evi var, ama gün boyu İsa da orada." Rengi solmuş bir hırka giymiş, ufak tefek bir adam Enoch'a çarptı. "Önüne baksana be adam!" diye çıkıştı Enoch.

Ufak tefek adam durdu. Hain bir köpek gibi bakarak kolunu, vuracakmış gibi kaldırdı. "Ne diyorsun ulan?" diye diklendi.

"Görüyorsun ya," dedi Enoch, Haze'e yetişmek için sekerek. "Tek istedikleri seni nakavt etmek. Böylesine düşmanca bir yer görmedim bugüne kadar. O kadın bile bu kadar değildi. İki ay kaldım onun da evinde," diye sürdürdü sözünü, "sonra sonbahar gelince beni Rodemill İncil Okulu'na postaladı. Böylece artık herhalde biraz içi rahatlar," dedim. Bu kadınla geçinmek kolay değildi yaşlı da değildi hani. Kırk falan vardı herhalde – ama öyle çirkindi ki! Hani şu var ya, kahverengi gözlükler takardı. Saçları öylesine seyrek ve inceydi ki kafatasından aşağı ağır ağır inen et suyuna benziyordu. Şu okula gitmemin durumu azıcık rahatlatacağını sanmıştım. Bir kez ondan kaçmaya çalıştım, ama beni yakaladı. Onun üstüne kayıtlı olduğumu, onunla kalmazsam beni islahevine yollayabileceğini o zaman öğrendim. Onun için, şu okula dönünce sevindim. Sen hiç okula gitmiş miydin?"

Haze soruyu duymamış gibiydi.

"İşte o da bir rahatlık getirmedi," dedi Enoch. "Ulu İsa, o da işe yaramadı. Dört hafta sonra oradan kaçtım. Kadın yine beni yakalayıp evine getirmesin mi? Ama sonunda kurtuldum." Bir dakika kadar sustu. "Bunu nasıl yaptığımı bilmek ister miydin?"

Enoch, bir saniye kadar sonra konuşmasını sürdürdü. "Ödünü patlattım o karının. Bunun için çok uğraştım. Dua bile ettim. Dedim ki, 'Ulu İsa, ben şu kadını öldürmeden, o beni ıslahevine yollamadan, buradan kurtulmanın yolunu göster bana.' Göstermediyse namussuzum. Bir sabah şafakta uyandım. Donumu çıkarıp o halde karının odasına gidip üstündeki örtüyü çektim. Kadın o anda bir kalp krizi geçirdi. Sonra da baba-

ma gittim. O gün bu gündür o kadından saklanıp kaçmıyorum."

"Yalnızca, çenen titriyor," dedi Haze'in yüzüne yan yan bakıp. "Gülmüyorsun bile. Gerçekten varlıklı bir adam değilsen, hiç şaşmam."

Haze bir ara sokağa saptı. Kör adamla kız bir öteki köşedeydi. "Eh, yetişeceğiz onlara yine de," dedi. Enoch, "Burada çok tanıdığın var mı?"

"Hayır," dedi Haze.

"Kimseyi de tanıyacağın yok zaten. Burada arkadaş edinmek çok zordur. İki aydır buradayım ve kimseyi tanımıyorum. Buralılar, seni nakavt etmekten başka bir şey istemiyormuş gibi davranıyor. Senin cebinde de okkalı para vardır ha! Bende hiç para yok. Olsaydı, onunla ne yapacağımı iyi bilirdim ha!" Kör adamla çocuğu köşede durdular. "Onları yakalıyoruz," dedi Enoch. "Gözümüzü dört açmazsak, baba kızla birlikte dini ilahiler okurken bulacağız kendimizi."

Biraz ilerde, sütunlu ve kubbeli büyük bir yapı vardı. Kör adamla kız ona doğru yürüyordu. Yapının çevresindeki her yer ve yakınındaki bütün sokaklar park etmiş arabalarla tıka basa dolmuştu. "Bir resim sergisine benzemiyor pek," dedi Enoch. Kör adamla kız yapının merdivenlerine doğru gittiler. Yapının ön yüzü boylu boyunca merdivendi. Merdivenlerin iki yanında da bir kaide üzerine oturtulmuş aslanlar vardı. "Bir kilise değil bu," dedi Enoch. Haze merdivenlerde durdu. Yüzüne belirli bir ifade vermeye çalışır gibiydi. Siyah şapkayı öne doğru, keskin bir açı yapacak biçimde indirdi. Köşeye, aslanlardan birinin yanına oturmuş olan ikiliye doğru yürüdü. Hiçbir şey söylemeden, kör adamın bulunduğu yana gitti. Adamın siyah gözlüklerinin gerisindekini görmek istercesine, ona doğru eğildi. Çocuk genç adama baktı.

Kör adamın ağzı azıcık gerildi. "Soluğunda günahın kokusunu alıyorum," dedi.

"Haze geriye çekildi.

Niye geldin arkamdan?"

"Arkandan falan gelmedim," dedi Haze.

"Kız bana, senin bizi izlediğini söyledi," dedi kör adam, parmağıyla kızı gösterip.

"İzlemedim sizi," dedi Haze. Elindeki rende kutusun yokladı. Kıza baktı. Kızın siyah örgü beresi, alnının ortasında bir düz çizgi oluşturmuştu. Kız birden güldü. Sonra da, kötü bir şeyin kokusunu almışçasına toparlandı.

"Arkanızdan falan gelmedim," dedi Haze. "Şu çocuğu izledim." Böyle diyerek rendeyi kıza uzattı.

Kız ilkin, rendeyi kapacakmış gibi davrandı. Ama kapmadı. "İstemiyorum o şeyi," dedi. "Bunu ne yapacağımı sanıyorsun? Sende kalsın. Benim değil o. İstemiyorum onu!"

"Al, al," dedi kör adam. "Al da heybene koy. Sesini de kes, tokadı yemeden."

Haze kıza rendeyi uzattı.

"İstemiyorum," diye mırıldandı kız.

"Ne diyorsam onu yap, al onu," dedi kör adam. "O hiç de seni izlemedi."

Kız rendeyi alıp kitapçıkların bulunduğu heybeye tıktı. "Benim değil bu," dedi. "Aldım, ama benim değil."

"Oradayken bana göz etti," diye ona bir borcum olmadığını söylemek için geldim kızın arkasından," dedi Haze kör adama dönüp.

"Ne demek istiyorsun?" diye bağırdı kız. "Ben hiç de sana falan bakmadım. Yalnızca o kitapçığı yırtışına baktım. Parça parça etti onu," diyerek kör adamın om-

zunu tuttu. "Kitapçığı yırttı, tuz gibi yerlere serpti. Sonra da ellerini pantolonuna sildi."

"Onun izlediği bendim," dedi kör adam. "Seni hiç kimse izlemez. Onu İsa'ya iten bir şey olduğunu sesinden anlıyorum."

"İsa," diye mırıldandı Haze. "Tanrım." Kızın bacaklarının yanına oturup elini, çocuğun ayağının üstündeki basamağa dayadı. Kızın ayağında lastik ayakkabılarla, siyah, pamuklu çoraplar vardı.

"Şuna bak, sövüyor," dedi kız alçak bir sesle. "O seni izlemiyordu baba."

"Kör adam o sinirli kahkahasını attı yine. "Dinle çocuk," dedi, "İsa'dan kaçamazsın. İsa bir gerçektir."

"İsa'yla ilgili her şeyi biliyorum," dedi Enoch. "Kadının birinin beni yolladığı Rodemill İsa Okulu'na gittim. İsa'yla ilgili ne öğrenmek istiyorsanız, sorun söyleyeyim." Aslanın sırtına çıkmıştı Enoch. Orada, bacaklarını çaprazlamış, yan oturuyordu.

"Herhangi bir şeye inanmayacak kadar uzaktan geliyorum," dedi Haze. "Yarı dünya yolculuğu yaptım."

"Ben de," dedi Enoch Emery.

"O kadar da uzun bir yolculuk yapmamışsın demek ki, yoksa beni izleyecek halin olmazdı," dedi kör adam. Birden uzanıp elleriyle Haze'in yüzünü kapattı. Haze bir an için kımıldamadı, bir ses de çıkarmadı. Sonra silkinip yüzüne kapanmış ellerden kurtuldu.

"Uzatma," dedi olgun bir sesle. "Benimle ilgili hiçbir şey bilmiyorsun."

"Babam tıpkı İsa'ya benzer," dedi Enoch, aslanın sırtında. "Saçları omuzlarına dökülür. Tek farkı, çenesindeki enlemesine yaradır. Annemi hiç görmedim."

"Kimbilir hangi vaiz, sende bir iz bırakmış," dedi kör adam, alaylı bir biçimde, hafifçe gülerek. "Bu izi si-

leyim diye mi, yoksa yeni bir iz daha bırakayım diye mi izledin beni?"

"Beni dinleyin. Acılarınızı İsa'dan başkası dindiremez," dedi kız birden. Sonra da Haze'in omzuna dokundu. Haze, siyah şapkasını yüzüne indirmiş oturuyordu. "Dinleyin," dedi kız daha yüksek bir sesle. "Bu benim anlatacağım adamla kadın o bebeği öldürmüştü. Kadının kendi çocuğuydu. Ama çirkin bir çocuktu. Kadın onu hiç sevmedi, ona hiç sevgi göstermedi. Ama bu çocuğun İsa'sı vardı. Kadınınsa güzelliğiyle, bir günah işleyip birlikte yaşadığı bir adamdan başka hiçbir şeyi yoktu. Kadın çocuğu başka bir yere yolladı. Çocuk geri geldi. Yine yolladığında çocuk, ikisinin günah işledikleri yere yeniden döndü. Bu ikisi ipek bir çorapla çocuğu boğup bacaya astılar. Ama bundan sonra kadının huzuru kalmadı. Baktığı her yerde çocuğu gördü. İsa, kadının aklından hiç çıkmaması için çocuğu güzelleştirdi. Kadın ne zaman o adamla yatağa uzansa, bacanın içinden kendisine bakan çocuğu gördü. Gecenin ortasında, kiremitler arasından parıldayan o çocuğu."

"Tanrım," diye mırıldandı Haze.

"Güzelliğinden başka bir şeyi yoktu," dedi kız, yüksek sesle, hızlı hızlı. "Bu yetmez. Yetmez efendim!" diye ekledi.

"İçeriden yere sürtünen ayakların seslerini duyuyorum," dedi kör adam. "Çıkmaya hazırlanıyorlar. Kitapçıkları hazırla!"

"Yetmez!" diye yineledi kız.

"Ne yapacağız?" diye sordu Enoch. "Ne oluyor şu binanın içinde?"

"Bir program bitti," dedi adam. "Benim kilise cemaatim."

Kız kitapçıkları çıkardı. İple sarılı iki destesini kör adama verdi. "Sen öteki oğlanla şu yana gidip dağıtmaya

başla," dedi kıza. "Beni izleyen ötekiyle ikimiz burada duracağız."

"Onun bunlara dokunmaya bile hakkı yok," dedi kız. "Parça parça yırtmaktan başka bir şey yapmaz o."

"Git ne diyorsam onu yap," dedi kör adam.

Kız bir saniye kadar, kaşlarını çatıp durdu. Sonra, "Geliyorsan gel," dedi Enoch Emery'ye. Enoch da aslanın sırtından yere atlayıp öteki yana gitti kızın peşinden.

Haze, hızla bir basamak indi. Ama kör adamın kolu fırlayıp kolunu bir kıskaç gibi yakaladı. "Tövbe et! Merdivenlerin başına gidip günahlarından kurtul. Şu kitapçıkları dağıt insanlara!" Böyle diyerek kitapçıkları Haze'in eline tutuşturdu.

Haze kolunu çekti, ama bunu yaptığında kör adamı daha da yakınına çekmiş oldu. "Dinle," dedi. "Sen ne kadar temizsen, ben de o kadar temizim."

"Zina ve kâfirlik, daha başka neler var?" diye sordu kör adam.

"Bunlar yalnızca birer sözcük," dedi Haze. "Eğer bir günahın içindeysem, hiçbir günah işlemeye başlamadan önce de öyleydim." Genç adam kolunun çevresindeki parmaklardan kurtulmaya çabalıyordu. Ama kör adam parmaklarını daha da sıkıyordu. "Günaha inanmıyorum. Çek ellerini üstümden," dedi Haze.

"İsa seni seviyor," dedi kör adam, alaycı, düz bir sesle. "İsa seni seviyor, İsa seni seviyor...."

"Fark etmez, ama İsa diye bir şey yok," dedi Haze kolunu adamın elinden kurtarırken.

"Merdivenin başına gidip şu kitapçıkları dağıtmaya başla ve..."

"Şunları alıp yukarı çıkacağım. Orada da hepsini çalılıklara atacağım," diye bağırdı Haze. "Sen de bakacaksın. Görebilirsen de göreceksin."

"Ben senden çok daha iyi görüyorum!" diye bağırdı kör adam kahkahayla. "Senin görmeyen gözlerin, işitmeyen kulakların var, ama bir gün görmek zorundasın."

"Görebilirsen bak bakalım!" dedi Haze. Merdivenleri koşarak tırmanmaya başladı. Bir insan kalabalığı toplantı salonundan çıkmaya başlamıştı. Merdivenlerin yarısına kadar inmiş olanları bile vardı. Genç adam, dirseklerini keskin uçlu kanatlar gibi kullanıp, kalabalığı iterek ilerlemeye çalıştıkça, yeni bir insan dalgası onu neredeyse başladığı noktaya geri itiyordu. Yeniden onlara karşı koymaya hazırlanırken, birisi, "Şu budalaya yol verin!" diye bağırdı. O zaman, ona yol verdiler. Haze merdivenlerin en üstüne hızla çıkıp durdu. Soluk soluğaydı ve yüzü alev alev yanıyordu.

"Hiçbir zaman izlemedim onu," dedi yüksek sesle. "Bunun gibi kör bir manyağın peşinden gitmem ben. Tanrım." Kitapçıkları ipinden tutarak binanın duvarına dayandı. Şişman bir adam sigarını yakmak için yanında durdu. Haze adamın omzunu dürtükledi. "Şuraya bak, aşağıya," dedi. "Orada duran kör adamı görüyor musun? Şu kitapçıkları dağıtıp dileniyor. Tanrım. Onu görmelisin. Bir de, kadın giysileri giymiş şu çirkin kızını. O da kitapçık dağıtıyor."

"Yobaz çok!" dedi şişman adam, giderken.

"Tanrım," dedi Haze. Mavi saçlı, kırmızı tahtalardan yapılmış incilerden bir yakası olan yaşlı bir kadına doğru eğildi. "Siz iyisi mi öte tarafı gidin, hanımefendi," dedi. "Aşağıda bir deli var. Dinsel kitapçıklar dağıtıyor." Ardındaki kalabalık yaşlı kadını itti. Kadın yine de, parlak, pire gibi gözleriyle bir an baktı Haze'e. Genç adam, kalabalığın arasından kadına doğru ilerlemeye çalıştı. Ama kadın kendisinden uzaklara sürüklenmişti. Haze yeniden, dayandığı duvara döndü. "Çarını-

ha gerilmiş tatlı İsa," dedi. "Siz insanlara bir şey söylemeye çalışıyorum. Belki de, inancınız olmadığı için kendinizin temiz olmadığını düşünüyorsunuz. Ama size bir şey söyleyeyim mi; temizsiniz. Her biriniz temizsiniz. Bırakın da nedenini söyleyeyim. Temizliğinizin nedeninin çarmıha gerilmiş İsa olduğunu sanıyorsanız, yanılıyorsunuz. Onun çarmıha gerilmiş İsa olduğunu sanıyorsanız, yanılıyorsunuz. Onun çarmıha gerilmediğini söylemiyorum ama, bunu sizin için yapmadığını söylüyorum. Dinleyin beni, bir vaizim ben ve doğruyu vaaz ediyorum." Kalabalık hızla uzaklaşıyordu. Çözülen kocaman bir düğüm gibi, iplik iplik karanlık sokaklarda yok oluyordu. "Neyin var olup neyin olmadığını bilmez miyim?" diye bağırdı Haze. "Başımda gözlerim yok mu benim? Kör bir adam mıyım ben? Beni dinleyin," diye bağırdı. "Yeni bir kilise için vaaz vereceğim – çarmıha gerilmiş İsa olmaksızın, doğrunun kilisesi. Kiliseme katılmak için bir şey ödemeniz gerekmeyecek. Daha yok ama, yakında olacak." Arkada kalan birkaç kişi Haze'e bir-iki kez baktı. Aşağıda kaldırıma, sokağa, kitapçıklar saçılmıştı. Kör adam merdivenlerin dibinde oturuyordu. Enoch Emery öte yanda, aslanın başında, dengesini bulmaya çalışarak oturuyordu. Kız da onun yanında durmuş Haze'i izliyordu. "İsa'ya ihtiyacım yok," dedi Haze. "Ne yapayım İsa'yı? Benim Leora Watts'ım var."

Sakin sakin merdivenlerden inip kör adamın olduğu yere geldi ve durdu. Orada bir saniye kadar dikildi. Kör adam güldü. Haze ondan uzaklaşıp sokağın karşı yanına geçmeye başladı. Öteki yana daha varmadan, kör adamın sesi ardından yetişti. Başını çevirip baktı. Kör adam sokağın ortasında durmuş bağırıyordu. "Hawks, Hawks, adım Asa Hawks. Bir daha beni izlemeye kalktığında bunu unutma!" Yoldan geçen bir ara-

ba kör adama çarpmamak için yana savruldu. "Tövbe et!" diye bağırdı kör adam. Ardından da gülmeye başladı ve Haze'i yakalamak istermiş gibi genç adama doğru biraz koştu.

Haze başını, kamburlaştırdığı omuzlarının arasına çekip hızla yürümeye başladı. Ardından gelen ayak seslerini duyana kadar ardına bakmadı.

"Çeneleri kapandığına göre," dedi Enoch, soluyarak, "Haydi bir yere gidip eğlenelim."

"Dinle," dedi Haze kabaca, "işim gücüm var benim. Seni de göreceğim kadar gördüm artık." Hızlı hızlı yürümeye başladı.

Enoch ona yetişmek için sekip duruyordu. "İki aydır buradayım," dedi, "hiç kimseyi tanımıyorum. Burada yaşayanlar iyi davranmıyorlar. Bir odam var, ama benden başkası girmedi oraya. Babam buraya gelmemin gerekli olduğunu söylüyor. Aslında ben hiç gelmezdim, ama o istedi. Seni daha önce bir yerde gördüm galiba. Stockwell'li değilsin ya?"

"Hayır."

"Peki Melsy'li misin?"

"Hayır."

"Bir ara bıçkı makinesini buraya kurmuştuk," dedi Enoch. "Yüzünü bir yerden tanır gibi oldum."

Hiçbir şey konuşmadan yürüyüp ana caddeye geldiler. Cadde neredeyse bomboştu. "Hoşçakal," dedi Haze.

"Ben de o yana gidiyorum," dedi Enoch, küskün bir sesle. Solda bir sinema vardı. Elektrikli afişi değiştiriliyordu. "Şu andavallara takılmasaydık bir sinemaya gidebilirdik," diye mırıldandı Enoch. Haze'in yanı başında yürürken, bir yandan da yarı mırıldanır, yarı sızıldanır gibi konuşuyordu. Bir ara, yavaşlamak için Haze'in kolunu yakaladı. Haze silkinerek çekti kolunu.

"Beni babam getirtti buraya," dedi Enoch kırık bir sesle. Haze dönüp çocuğa baktığında, onun ağladığını gördü. Yüzü yaşlarla dolmuş, morumsu pembe bir renge bürünmüştü. "Yalnızca on sekiz yaşındayım," diye ağladı, "ama o beni buraya getirtti ve ben kimseyi tanımıyorum, kimsenin burada bir başkasıyla alışverişi yok. İyi davranmıyorlar. Babam bir kadınla gitti, giderken beni de aldı, ama kadın da kalıcı değil. Kadın daha soluk almadan, habire dayak yiyor ondan: İki aydır gördüğüm tek tanıdık yüz seninki. Birkaç yaz önce seni gördüğümdem kuşkum yok."

Haze dosdoğru karşıya bakıyordu. Yüzünde hiçbir ifade yoktu. Enoch da, yarı mırıldanır, yarı ağlar gibi konuşuyordu. Bir kilise, bir otel ve bir antikacının önünden geçtiler. Bayan Watts'ın sokağına döndüler.

"Bir kadın arıyorsan rendeyi verdiğin gibisi ile zaman yitirmene gerek yok," dedi Enoch. "Eğlenebileceğimiz bir ev olduğunu duydum. Haftaya sana borcumu öderim."

"Bak," dedi Haze, "Ben gideceğim yere gidiyorum – iki kapı ilerde. Bir kadınım var. Bir kadınım var, anladın mı? Ben de oraya gidiyorum işte – onu görmeye. Seninle birlikte gitmem gerekmiyor."

"Haftaya borcumu öderim," dedi Enoch. "Belediyenin hayvanat bahçesinde çalışıyorum. Bir kapının bekçiliğini yapıp her hafta para alıyorum."

"Rahat bırak beni," dedi Haze.

"İnsanlar iyi davranmıyor burada. Buralı değilsin, ama sen de iyi davranmıyorsun."

Haze onu yanıtlamadı. Hava soğukmuş gibi boynunu omuzlarının içine çekip yürüdü.

"Sen de kimseyi tanımıyorsun," dedi Enoch. "Ne bir kadının, ne de gidecek bir yerin var. Seni ilk gördü-

ğümde anladım. İsa'dan başka bir kimsen, bir şeyin yok senin. Seni görünce anladım."

"İşte geleceğim yere geldim," dedi Haze. Enoch'a dönüp bakmadan, eve doğru yürüdü.

Enoch durdu. "Yok ya," diye bağırdı, "yok ya." Kolunu akan burnuna dayayıp koşmaya başladı. "Gideceğin yere git bakalım. Ama önce dur biraz." Cebine bir şaplak atıp koştu. Haze'in kolunu yakalayıp rendeyi Haze'e doğru salladı. "Kız bana verdi bunu. Bana verdi, n'apıcan bakalım şimdi. Bana oturdukları yeri söyledi ve onları ziyaret etmemi istedi. Seni de getirmemi söyledi. Senin beni değil, benim seni. Üstelik peşlerinde koşan da sendin." Gözleri, yaşların arasından parıldadı. Yüzü şeytanca bir gülümsemeyle gerildi. "Herkesten daha bilge bir kanın varmış gibi davranıyorsun," dedi. "Ama yok! Bilge kanı olan benim! Sen değil. Ben!"

Haze hiçbir şey söylemedi. Bir an için, merdivenlerin ortasında durdu. Sonra kolunu kaldırıp taşıdığı kitap destesini fırlattı. Kitap yığını Enoch'un göğsüne ve ağzına çarptı. Çocuğun ağzı bir karış açıldı. Enoch, ağzı açık, öylece kaldı. Sonra dönüp sokaktan aşağıya doğru koştu. Haze de eve girdi.

Önceki gece, daha önce hiçbir kadınla yatmadığı için, Bayan Watts'la pek başarılı olamamıştı. İşi bittiğinde, kadının üzerinde, karaya vurmuş, içi boş bir nesne gibi kalmıştı. Kadın da onun için açık saçık şeyler söylemişti. Gün boyu bu şeyler durup durup aklına geldi. Yeniden o kadına gitme düşüncesinden huzursuzluk duyuyordu genç adam. Kapıyı açtığında ve kadınla karşılaştığında onun ne diyeceğini bilmiyordu.

Kapıyı açıp onu orada gördüğünde, kadın, "Ha ha," dedi.

Siyah şapkası kafasına iyice oturmuştu. İçeriye, kafasında şapkayla girdi. Ama şapka, tavandan sallanan

ampule çarpınca onu çıkardı. Bayan Watts yataktaydı. Krem sürüyordu yüzüne. Kadın çenesini eline dayadı. Haze'i izlemeye başladı. Haze, odada dolaşmaya, onu bunu incelemeye başladı. Boğazı daha da kurudu. Yüreğiyse, kafesinin parmaklıklarına asılan küçük bir maymun gibi, onu sıkıştırmaya başladı. Elinde şapkasıyla yatağın ucuna ilişti.

Sırıtan Bayan Wattss'ın ağzı yay biçiminde, bir oğlan bıçağının ağzı gibiydi. Durumu tam anlamıyla kavradığı ve artık düşünmesinin gerekmediği açıkça ortadaydı. Gözleri, bataklık gibi, her şeyi bütünüyle yutuyordu. "Ah şu İsa görmüş şapka!" dedi. Kalkıp oturdu ve geceliğini sıyırdı. Genç adamın şapkasına uzandı, Şapkayı başına geçirdi. Ellerini kalçalarına dayayıp gözlerini komik bir biçimde devirdi. Haze bir saniye kadar kadına baktı. Sonra üç tane ses çıkardı çabuk çabuk. kahkahaydı bu. Elektrik fişini çıkardı,

"Yoksa zenci mi var içeride?" diye sordu Haze. "Zencinin birine bir şey mi yapıyorlar ne?"

Adam kürsüsünden eğildi. Kupkuru yüzü gerildi. "Nereden geldi bu aklına?"

"Bilmiyorum," dedi Haze.

"Kaç yaşındasın?" diye sordu adam.

"On iki, "dedi Haze. On yaşındaydı.

"Ver şu on beş senti bana," dedi adam. "Gir içeri hadi."

Çocuk parayı kürsünün üzerine fırlattı. Her şey bitmeden içeriye girmek için acele etti. Çadırın sallantılı kapısını itti. İçeride bir çadır daha vardı. O çadıra girdi. İçeride tek gördüğü, erkeklerin sırtlarıydı. Bir tabureye tırmanıp adamların başlarının üstünden baktı. Alçaktı beyaz bir şey yatıyordu. Çocuk ilkin bunun derisi yüzülmüş bir hayvan olduğunu sandı. Ama sonra bir kadın olduğunu gördü. Şişman bir kadındı. Suratı da pek

sıradandı, ama sırıttığı zaman oynayan bir leke vardı dudağının kenarında. Bir tane de yan tarafında vardı aynısından.

"Her tabutun içine bir tane koysalardı," dedi babası ön taraftan.

Haze sesi, sahibini görmeden tanıdı. Tabureden inip aceleyle çıktı çadırdan. Dışarıdaki çadırın altına kıvrıldı. Çünkü çığırtkanın önünden geçmek istemiyordu. Bir kamyonun arkasına binip ta dipteki köşeye oturdu. Dışarıdan, karnavalın metalimsi uğultusu geliyordu karanlıkta soyundu.

Çocukluğunda babası onu, Melsy'ye gelmiş bir karnavala götürmüştü. Çadırlardan biri ötekilerden biraz daha pahalıydı. Megafon gibi sesi olan kuru bir adam çadırın çığırkanlığını yapıyordu. Bunun içinde ne olduğunu söylemiyordu. Ama bu, öyle müthişti ki görmek isteyenler otuz beş senti gözden çıkarmalıydı, öylesine de özeldi ki bir kerede ancak on beş kişi görebilirdi. Babası onu iki maymunun dans ettiği bir çadıra yolladı. Sonra da kendisi çadıra girdi. Haze maymunları bırakıp babasını izledi. Ama otuz beş senti yoktu. Çığırtkana içeride ne olduğunu sordu.

"Bas git," dedi adam. "Ne gazoz var burada ne de maymun."

"Onları zaten gördüm."

"Çok iyi," dedi adam. "Bas git."

"On beş sentim var," dedi çocuk. "Niye beni içeri bırakmıyorsun? Yarısını görürdüm hiç olmazsa." Bir yandan da, 'Burası ayak yoluyla ilgili bir şey olmalı,' diye düşünüyordu. Birtakım erkekler ayak yolunda. Azıcık daha düşününce, 'Belki de, bir kadınla bir erkek,' diye geçti aklından. Kadın da beni orada istemez elbette. "On beş sentim var," dedi.

Adam hasır şapkasıyla yelpazelenerek, "Yarısından az," dedi. "Yürü git."

"Hiç olmazsa on beş sentlik olsun," dedi Haze.

"Defol!" dedi adem.

Eve döndüğünde, avludaki leğenin önünde duran annesi kendisine bakıyordu. Hep siyah giyerdi. Giysilerinin boyu da öteki kadınlarınkinden uzundu. Orada dimdik durmuş çocuğa bakıyordu. Haze bir ağacın ardına geçip bu bakışlardan kurtulmaya çalıştı. Ama birkaç dakika sonra annesinin onu ağaçların ardından izlediğini hissetti. Çukura yerleştirilen tabuta ve boyu bu tabuta göre uzun olan o zayıf kadını düşündü. Kadının kafası bir ucuna tıkılmıştı tabuta sığdırmak için dizleri bükülmüştü. Haç biçimli bir yüzü vardı. Saçları da kafasına yapışmıştı. Haze ağaca iyice yaslanıp bekledi. Annesi leğeni bırakıp elinde bir sopayla yanına geldi. "Ne gördün bakayım sen?" diye sordu.

"Ne gördün bakayım?" dedi, aynı ses tonuylu. Elindeki sopayla çocuğun bacaklarına vurdu. Ama o, ağacın bir parçası gibiydi. "İsa sizlerin günahlarını bağışlatmak için öldü," dedi kadın.

"Biz ondan böyle bir şey istemedim ki," diye mırıldandı çocuk.

Annesi ona bir kez daha vurmadı, ama öylece bakıp duruyordu. Dudakları sımsıkı kapalıydı. Haze, içindeki, adsız, yerini bulmamış suçluluğu, çadırdaki suçluluğunu unuttu. Bir dakika kadar sonra kadın elindeki sopayı fırlatıp attı ve yine ağzı sımsıkı kapalı, çamaşır leğenine döndü.

Ertesi gün Haze papuçlarını gizlice ormana götürdü. Dinsel inanç tazeleme toplantılarıyla kış günleri dışında giymezdi onları. Papuçları kutusundan çıkardı. Tabanlarına taşlarla küçük kaya parçaları doldurdu. Sonra da ayağına geçirdi. Bağcıklarını sıkıca bağladı.

Ayağında bunlarla ormanı geçti. Bu yolun bir kilometreden fazla olduğunu biliyordu. Bir ırmağa gelene kadar yürüdü. Burada papuçlarını çıkardı ve ayaklarını nemli toprakta rahatlattı. 'Bu yaptığım şey artık O'nun hoşuna gitmiştir, diye geçti aklından. Hiçbir şey olmadı. Bir yerden bir taş düşseydi bunu bir işaret olarak alacaktı. Bir süre sonra ayaklarını topraktan çekip kuruttu. Sonra da içinde taşların bulunduğu papucunu giydi. Bu papuçlarla bir kilometre kadar yürüdü.

4. BÖLÜM

Odaya daha ışık girmeden, sabahın erken bir saatinde Bayan Watts'ın yatağından çıktı. Uyandığında, kadının kolu üzerindeydi. Öne doğru eğilip kolu kaldırdı ve yana koydu. Ama kadına bakmadı. Kafasında tek bir düşünce vardı: bir araba alacaktı. Bu düşünce, uyandığında, kafasında iyice yer etmişti. Başka bir şey düşünemiyordu artık. Daha önce bir araba almayı hiç düşünmemişti; hiçbir zaman bir arabaya sahip olmak geçmemişti aklından. Yaşamı boyunca bir kez araba kullanmıştı. Ehliyeti de yoktu. Bütün parası elli dolardı. Ama bununla bir araba alabileceğini düşündü. Bayan Watts'ı rahatsız etmeden, usulca indi yataktan Giysilerini giydi sessizce. Altı otuz da, kent merkezine inmiş, elden düşme araba satan yerleri aramaktaydı.

Elden düşme araba satan yerler, iş yerlerinin bulunduğu adacık ile demiryolu açık hava deposunu birbirinden ayıran eski ev odacıklarının arasına serpilmişti. Genç adam, açılmalarını beklerken, buralarda dolandı. Dışarıdan bakarak, buralarda elli dolarlık araba olup olmadığını anlayabiliyordu. Satış yerleri açıldığında, kendisine elindeki stokları göstermeye çalışanlara kanmadı. Büyük bir hızla satış yerlerini dolaştı. Siyah şapkasını, özen ve dikkatini yansıtır biçimde başındaydı. Suratında da, sanki kırılmış da sonradan zamkla yapıştırılmış

gibi kırılgan bir ifade vardı. Ya da hiç kimsenin dolu olduğunu bilmediği bir tüfek gibiydi.

Nemli, güneşli bir gündü. Gökyüzü, bir köşesinde karanlık, ekşi suratlı bir güneşle, parlatılmış bir gümüş parçası gibiydi. Saat ona geldiğinde, kalitelice satış yerlerinin hepsini de taramış ve demiryolu ambarlarına doğru yaklaşmıştı. Sonunda, iki tane terk edilmiş deponun arasındaki bir satış yerine geldi. Girişteki tabelada, EN YENİLER SLADE'IN YERİNDE diye yazıyordu.

Satış arsasının ortasından geçen çakıl taşlı bir yol vardı. Ön tarafa yakın yerinde de tenekeden bir kulübe. Kapısının üstünde OFİS yazılıydı. Arsa, eski arabalar ve bozuk makinelerle doluydu. Beyaz bir erkek çocuk ofisin önündeki bir benzin bidonunun üzerinde oturuyordu. Sanki oraya kimseyi sokmamak için duruyormuş gibi bir ifade vardı. Siyah bir yağmurluk giymişti. Yüzü, deri bir kasketin altında yarı yarıya gizlenmişti. Dudağının bir yanında bir sigara vardı. Sigaranın külü iki santim kadar uzamıştı.

Haze, gözüne çarpan bir arabanın durduğu, arsanın gerisine doğru yürümeye başladı. "Hey!" diye bağırdı oğlan. "Oraya öyle elini kolunu sallaya sallaya giremezsin. Neyi göstermemi istiyorsan gösteririm ben sana." Ama Haze oğlanın sözlerine aldırmadı. Arabanın durduğu yere, arsanın arka tarafına gitti. Oğlan öfkeyle, söverek arkasından geldi. Haze'in gördüğü araba yana yana sıralanmışlar en sonuncusuydu. Parlak sıçan tüyü renginde, büyük tekerlekli, çıkıntılı farları olan bir arabaydı. Haze arabaya bindiğinde bir kapısının iple bağlandığını, arkada da oval bir penceresi bulunduğunu gördü. Alacağı araba buyurdu.

"Slade'i çağır bana," dedi.

"Ne için görmek istiyorsun onu?" diye sordu oğlan, hırçın bir sesle. Kocaman bir ağzı vardı çocuğun. Konuşurken bunun yalnızca bir yanını kullanıyordu.

"Bu araba için," dedi Haze.

"Slade benim," dedi oğlan. Kasketin altındaki suratı, sivri gagalı bir kartal suratı gibiydi. Çakıl taşlı yolun öte yanındaki bir arabanın basamağına oturup sövmeye başladı.

Haze arabanın çevresinde dolandı. Sonra, camından içeriye baktı. Mat, yeşilimsi toprak rengindeydi. Arkasında koltuk yoktu, ama üzerine oturmak için, koltuk iskeletinin üstüne bir lata yerleştirilmişti. Koyu yeşil kenarlı pencere çerçeveleri, iki tane de arka penceresi vardı. Haze öndeki iki camın berisinden bakınca karşıdaki arabanın basamağında oturan oğlanı gördü. Oğlan, pantolonunun bir paçasını kıvırmış, sarı bir çorap yığıntısının içinden fırlayan bileğini kaşıyordu. Çocuk, sanki ağzının içindeki bir balgamı çıkarmak istiyormuş gibi, habire ağız dolusu sövüyordu. İki pencerenin camı ona yeşil bir renk veriyor, onu biçimsizleştiriyordu. Haze hızla arabanın arka yanından önüne geldi. "Fiyatı ne bunun?" diye sordu.

"İsa çarmıhta," dedi oğlan, "İsa çivilenmiş."

"Fiyatı ne bunun?" diye homurdandı Haze. Rengi de biraz atmıştı.

"Ne kadar eder dersin?" diye oğlan. "Tahmin et bakalım."

"Bunu çektirmeye kalksan, değerinden fazla ödersin. Onun için, değmez", dedi Haze.

Oğlan o sırada bütün dikkatini, kabuk bağlamış bir yaranın bulunduğu bileğine verdi. Haze başını kaldırdığında, oğlanın durduğu yanda, iki arabanın arasından bir adamın geldiğini gördü. Adam yaklaştıkça adamın tıpkı oğlana benzediğini fark etti. Tek farkı oğlandan iki kafa uzun olması ve ter lekeleri içinde, kahverengi bir fötr şapka giymesiydi. Adam oğlanın gerisinden. bir sıra arabanın ötesinden geliyordu. Tam oğlanın arkası-

na gelince durdu ve bir saniye kadar bekledi. "Kaldır şu götünü basamaktan!" diye bağırdı, öfkesini tutmaya çalışıyor gibiydi.

Oğlan hırlayarak, iki arabanın arasında gözden kayboldu.

Adam durup Haze'i inceledi. "Ne istiyorsun?" diye sordu.

"Şurada duran arabayı istiyorum," dedi Haze.

"Yetmiş beş papel," dedi adam.

Arsanın iki yanında boş, pencereleri kara kara, kırmızıya çalan iki eski ev ardı. Arkada bir tane daha camsız bir bina. "Sağ ol," dedi. Haze ve ofise doğru yürümeye başladı.

Girişe gelip ardına baktığında, adamın dört nala peşinden geldiğini gördü. "Bu konuyu konuşabiliriz," dedi adam.

Haze arabanın olduğu yere kadar izledi adamı.

"Böyle bir arabayı her zaman bulamazsın," dedi adam. Sonra da oğlunun oturduğu araba basamağına oturdu. Haze oğlanı göremedi, ama oradaydı o. İki araba ilerdeki bir arabanın motor kapağının üstüne tünemişti. Soğuktan donmuşçasına, top gibi büzülmüştü. Ama yüzünde, ters sakin bir ifade vardı.

"Yapıldığında yeniydi elbette," dedi Haze.

"Birkaç yıl önce yapılan arabalar daha iyidir,"dedi adam. "Artık böyle iyi arabalar yapılmıyor."

"Buna ne kadar istiyorsun?" diye yeniden sordu Haze.

Adam gözlerini bir noktaya dikip düşünmeye başladı. Bir süre sonra, "Sana bunu belki de altmış beşe verebilebilirim."

Haze arabaya dayanıp bir sigara sarmaya başladı. Ama beceremedi. Önce tütünleri sonra da sigara kâğıdını düşürdü.

"Peki, sen en veriyorsun?" diye sordu adam. "Böyle bir Esex'i bir Chrsyler'e değişmem. Şu araba, üç beş zenci tarafından yapılmadı.

"Şimdi bütün zenciler Detroit'te yaşıyor, araba parçalarını monte ediyorlar," dedi adam, bir sohbet havasında. "Ben de bir süre oradaydım. Gözlerimle gördüm. Sonra da eve döndüm."

"Buna otuz dolardan fazla para ödemem," dedi Haze.

"Orada bir zenci var," dedi adam, "neredeyse senin benim kadar beyaz." Böyle diyerek şapkasını çıkardı. Parmaklarını, şapkanın içindeki ter bandının üstünden geçirdi. Bir tutam kalmış saçları havuç rengindeydi.

"Şununla bir dolaşalım," dedi adam. "Yoksa altına girip bakmak ister miydin?"

"Hayır," dedi Haze.

Adam Haze'e şöyle bir baktı. "Parayı ayrılırken ödersin," dedi sakince. "Böyle bir arabayı bu paraya ötekilerde bulamazsın," dedi adam. İki araba ötedeki çocuk yeniden sövmeye başladı. Kuru bir öksürük gibiydi sesi. Haze birden dönüp öndeki tekerleğe bir tekme attı. "Bu lastikler patlamaz," dedi adam.

"Ne kadar?" dedi Haze.

"Elli dolara inebilirim," dedi adam.

Haze arabayı satın almadan önce adam içine biraz benzin koyup, çalıştığını Haze'e göstermek için biraz sürdü. Oğlan da arkadaki latanın üzerine büzülüp oturmuş, sövüyordu. "Bu kadar çok sövdüğüne göre bunda bir gariplik var," dedi adam. "Dinleme onu." Araba bir homurtuyla gidiyordu. Adam ne kadar iyi çalıştığını göstermek için frene basınca oğlan oturduğu yerden öne fırladı. "Lanet olası," dedi adam. "Üstümüze fırlamasana! Yapıştır kıçını o yere!" Oğlan hiçbir şey demedi. Sövmedi bile. Haze başını çevirip baktığında onun

siyah yağmurluğun içinde top gibi büzüldüğünü gördü. Kasketini de gözlerine kadar çekmişti. Tek farklı olan şey, külün sigarasından düşmüş olmasaydı.

Haze arabayı kırk dolara satın aldı. Sonra adama beş galon benzin içinde biraz para ödedi. Adam çocuğu ofise yollayıp depoyu doldurmak üzere beş galon benzin getirtti. Oğlan söverek geldi. Sarı benzin bidonunu sürükleye sürükleye, iki büklüm getirdi. "Şuraya koy," dedi Haze. "Ben doldururum." Arabaya binip gitmek için müthiş sabırsızlanıyordu. Oğlan tenekeyi birden alıp doğruldu. Teneke ancak yarıya kadar doluydu, ama çocuk bunu benzin deposunun üstünde tutarak ağır ağır boşalttı. Bunları yaparken de hep, "Sevgili İsa, Sevgili İsa, Sevgili İsa," diyordu.

"Neden hiç durmuyor bunun çenesi böle?" dedi Haze birden. "Neden hep böle konuşuyor bu?"

"Ne bileyim ne var kafasında?" dedi adam omuzlarını silkerek.

Araba hazır o olunca adamla oğlan Haze'in gidişini seyretmek için durdular. Haze kendisini hiç kimsenin izlemesini istemiyordu. Dört ya da beş yıldır araba kullanmamıştı. Çünkü arabayı çalıştırmaya uğraşırken, ne adam, ne de çocuk bir şey söyledi. Yalnızca orada durup ona baktılar. Haze adama, "Bu arabayı daha çok bana bir ev olsun diye aldım," dedi. "Gidecek bir yerim yok da."

"El Frenini indirmedin daha," dedi adam.

Haze freni indirince araba geriye sıçradı. Çünkü adam arabayı geri viteste bırakmıştı. Haze bir saniyede otomatik vitesi bire alıp arabayı bir sağa bir sola, sarsak sarsak sürmeye başladı. Hâlâ kendisini izleyen adamla çocuğun yanından geçti. İleriye bakarken hiçbir şey düşünmüyor, terliyordu. Uzun bir süre sokakta kaldı. Arabanın yoldan çıkmasını önlemek için büyük çaba

harcıyordu. Bir kilometre kadar sürmüş, demiryolu ambarlarının sonra da depoların önünden geçmişti. Yavaşlamaya çalıştığında, araba büsbütün durdu. Yeniden çalıştırdı. Uzun bir adacık oluşturan gri evlerin, sonra da daha güzel, sarı evlerin önünden geçti. Yağmur serpiştirmeye başlayınca silecekleri çalıştırdı; kilisede el çırpan budalalar gibi, büyük bir çatırtıyla hareket etmeye başladılar. Sonra, beyaz evlerin önünden geçti, her biri kare bir çimenliğin ortasına oturtulmuş çirkin köpek suratlı evler.

Haze büyük bir hızla gitmeye başladı.

Ana yol, benzin istasyonları, treyler kampları ve yolcu lokantalarıyla doluydu. Bir süre sonra, yolun iki yanında kırmızı su birikintileri uzanmaya başladı. Bunların ardında da düğme gibi 666 tabelalarıyla birbirine iliklenmiş parça parça tarlalar vardı. Gökyüzü, hepsinin üzerinden aşağıya sızdı. Sonra da arabanın içine sızmaya başladı. Bir hendeğin önünde bir domuz sürüsünün başı göründü. Haze birden fren yaparak son domuzun kıçı öteki yandaki hendeğin içinde kaybolana kadar beklemek zorunda kaldı. Yeniden arabayı çalıştırıp yoluna devam etti. Gördüğü her şey, başına gelmiş ama belleğinden silinmiş dev bir şeyin, bir boşluğun kopuk parçaları gibi geliyordu ona. Siyah bir kaptıkaçtı kamyonet bir yan yoldan çıkıp önüne geldi. Kamyonetin arkasına demir bir karyola, bir iskemle ve bir masa bağlanmıştı. En tepesindeki kafeste de istiflenmiş tavuklar vardı. Kamyonet, tangırtılar çıkararak, yolun tam ortasından, son derece ağır gidiyordu. Haze kornasına ancak üç kez bastıktan sonra, kornadan ses çıkmadığını fark etti. Tavuklar öylesine istiflenmişti ki kendisine bakan taraftakiler kafalarını parmaklıklardan dışarı çıkarmıştı. Kamyonet hızlanmıyordu. O da yavaşlamak zorunda kaldı.

İki yanındaki yeşil tarlalar, bodur çamlara bindirene kadar uzanıyordu.

Yol bir dönemeç yaptı, yokuş aşağı inmeye başladı, bir yanda çam ağaçlarıyla kaplı yüksek kumlu bir tepe vardı. Bunun karşısında, dere setinin üstünden çıkıntı yapan ve iri bir kaya parçası vardı. Kaya parçasının üzerine beyaz boyayla, 'KAFİRİN VE KODOŞUN VAY HALİNE! CEHENNEM SİZLERİ YUTMAYACAK MI?' diye yazılmıştı. Kamyonetin sürücüsü yazıyı okumak istercesine daha bir yavaşladı. Haze de ötmeyen kornasına bastı. Ama hiçbir ses çıkaramadı. Kamyonet, bir sonraki tepeye doğru, asık suratlı, istiflenmiş tavukları sallaya sallaya yoluna devam etti. Haze arabayı durdurdu. Gözleri yazının altındaki iki sözcüğe takıldı. Daha küçük harflerle şöyle diyordu: "İsa Kurtarır." Orada öylece oturup yazıya baktı. Kornayı da duymadı. Arkasında bir tren vagonu uzunluğunda bir benzin kamyonu vardı. Bir saniye sonra, kırmızı, köşeli bir surat belirdi arabanın camında. Adam bir an için Haze'in omzuna yerleşti. "Ne diye yolun ortasında park ettin arabanı?" diye sordu.

Haze, narin yüzünü kamyon şoförüne çevirdi. "Çek elini üstümden," dedi. "Şu yazıyı okuyorum."

Şoförün gözleriyle eli hiç mi hiç kıpırdamadı. Sanki söylenenleri duymamıştı.

"Hiçbir kodoş yoktur ki ondan önce bir günah işlenmemiş olsun," dedi Haze. "Bu ne bir günahtır, ne de zındıklık. Günah onlardan öne geldi."

Kamyon şoförünün yüzünde kıl oynamadı.

"İsa, zencilere atılmış bir kazıktır," dedi Haze.

Şoför her iki eliyle de camı sımsıkı tuttu. Sanki arabayı yerden kapıp kaldıracakmış gibiydi. "Şu lanet apteshaneni yolun ortasında çeker misin?" dedi.

"Hiçbir şeyden kaçmam gerekmez, çünkü hiçbir şeye inanmıyorum,"dedi Haze. Şoförle bir dakika kadar birbirlerini süzdüler. Haze'in bakışları daha bir uzaktı, kafasında başka bir plan oluşuyordu. "Hayvanat bahçesi ne tarafta?" diye sordu.

"Öteki yolun ardında," dedi şoför. "Oradan mı kaçtın yoksa?"

"Orada çalışan bir çocuğu görmeliyim," dedi Haze. Arabayı çalıştırdı. Şoförü kaya parçasının üzerindeki yazıların önünde bıraktı.

5. BÖLÜM

O sabah uyandığında Enoch Emery, onu göstereceği kişinin o gün geleceğini biliyordu. Damarlarındaki kandandı bunu bilmesi. Babasınınki gibi olan, bilge kan.

O öğle üstü saat ikide, ikinci vardiyadaki kapı bekçisini karşıladı. "On beş dakikada geç kaldın," dedi sinirli sinirli. "Ama ben bekledim. Çekip gidebilirdim, ama bekledim." Enoch yeşil bir üniforma giymişti, yaka ve kol ağzında sarı şeritleri, parçalarının dışa bakan çizgilerinde boydan boya sarı bir kordon bulunan bir üniforma. İkinci vardiya nöbetçisi olan bozuk tenli, fırlak suratlı oğlan da aynı üniformayı giymişti. Oğlanın ağzında bir kürdan vardı. Önünde durdukları kapı, demir parmaklıkları ve bunları tutan betondan kemeriyle, iki ağacı andırıyordu; dallar ağacın tepesini oluşturacak biçimde kıvrılıyor. KENT ORMAN PARKI yazısını açıkta bırakıyordu. İkinci vardiya nöbetçisi gövdelerden birine yaslanıp kürdanı dişlerinin arasında dolaştırmaya koyuldu.

"Her gün," dedi Enoch yakınarak, "her gün seni burada bekleyerek on beş değerli dakkamı ziyan ediyorum."

Her gün, görevi bitince parka gider ve her gün parka gidince aynı şeyleri yapardı. İlkin yüzme havuzuna gitti. Sudan korkuyordu ama içinde kadınlar varsa, ha-

vuzun tepesine çıkıp bakmayı severdi. Oraya her pazartesi günü gelen bir kadın vardı. Giydiği mayonun kalçasının iki yanı yırtıktı. Enoch ilk başlarda, kadının kendisinin orada olduğunu bilmediğini sandı. Havuzun tepesinde açıktan kadını izlemek yerine çalıların ardına çömelip kendine bir yer yaptı. Kadını oradan izledi. Havuzda başka kimseler yoktu ki –saat dörde kadar hiç kimse gelmezdi– kadına, mayosundaki yırtığı söylesin. Kadın suları sıçratarak eğlenir, sonra da havuzun kenarında bir saat kadar uyurdu. Bu sırada, çalıların ardından birinin kendisini izlediğinden de kuşkulanmazdı. Sonra bir gün, Enoch biraz daha orada kaldığında, üç kadın daha gördü. Onların da mayoları yırtıktı. Havuz tıka basa doluydu. Kimse de kadınlara aldırmıyordu. Böyleydi işte kent yaşamı – hep şaşırtıyordu onu. Canı çektiğinde bir fahişeye gider, ama apaçık her şeyin ortaya serildiği o senli benlilik karşısında afallardı. Çoğu kez kadınlar omuzlarındaki giysiyi aşağıya sıyırıp öylece yatarlardı.

Park kentin yüreğiydi. Çocuk kente gelmiş ve – kanındaki o bilmişlikle– kentin yüreğine yerleşmişti. Her gün onun yüreğine bakardı, her gün; onun karşısında öylesine şaşırır, öylesine kendinden geçerdi ki, onu düşünmek bile terleyip sırılsıklam olmasına yeterdi. Parkın ortasında, keşfettiği bir şey vardı. Herkesin görebileceği camdan bir kutu içindeydi. Ne olduğunu anlatan, daktiloyla yazılmış bir de yazı vardı üzerinde. Ama o bir gizdi, Yazının anlatamadığı birşeyler vardı onda. Bu söyleyemediği şey de oğlanın içindeydi. Sözlerle anlatılamayacak korkunç bir bilgi. İçinde büyüyen büyük bir damar gibi, korkunç bir bilgiydi bu. Bu gizi herhangi birine gösteremezdi; ama birine göstermeliydi. Bunu göstereceği kişi özel biriydi. Bu kişi o kentten olamazdı, ama niye olamazdı, işte onu bilmiyordu. O kişiyi gör-

düğünde tanıyacağını biliyordu. Bu kişiyi hemen görmesi gerektiğini de. Çünkü içindeki damar öylesine büyüyecekti ki, bir araba çalmak ya da bir banka soymak ya da karanlık bir sokakta bir kadının üstüne atlamak zorunda kalacaktı. Sabah boyunca damarlarındaki kan, bu kişinin bugün geleceğini söylemişti.

İkinci vardiya bekçisini bırakıp, gözden uzak bir patikadan havuza indi. Bu yol, tuvaletin bayanlara ayrılmış yanının ardından dolaşıp bütün havuzun görülebildiği küçük bir açıklığa iniyordu. Havuzda hiç kimse yoktu –su, cam yeşili ve kımıltısızdı– ama oğlan, tuvalet binasına doğru, iki küçük oğlan çocuğuyla birlikte, öte yandan yukarı doğru gelen o kadını gördü. Gün aşırı filan gelir, iki çocuğu da beraberinde getirirdi hep, Onlarla birlikte suya girer ve havuzda boydan boya yüzerdi. Sonra da havuzun bir yanına çıkıp güneşlenirdi. Gövdesine bir eldiven gibi sımsıkı yapışan kirli beyaz bir mayo giyerdi. Enoch bir çok kez onu zevkle izlemişti. O gün de, açıklıktan yukarı tırmanıp, akçakavak çalılarının oraya gitti. Bunlar çok uygun bir tünel oluşturuyorlardı. Tünelin, oturmaya alışkın olduğu biraz daha geniş bir yerine sürünerek ulaştı. Oraya yerleşip, arasından dikizleyebilmek için bir akçakavağın dallarını ayıracak olsa, orada bir şeytan gördüğünü sanabilir, aşağıya, havuza yuvarlanabilirdi. Kadınla iki oğlan çocuğu soyunma odasına girdiler.

Enoch hiçbir zaman, parkın karanlık, gizil merkezine dosdoğru gitmezdi. Öğle üstünün doruğu orasıydı. Yaptığı öteki şeyler, oraya gitmenin birer hazırlığıydı yalnızca. Çalılardan ayrıldıktan sonra, FROSTY BOTTLE'a giderdi. Bu bir sosisli sandviç büfesiydi. Portakal sıkma aleti biçimindeki büfenin tepesi buz tutmuş gibi maviye boyanmıştı. Enoch burada erimiş çikolatalı bir süt içer, kendisine gizliden gizliye vurulmuş

olduğuna inandığı garson kıza birtakım anlamlı sözler söylerdi. Ondan sonra da hayvanları görmeye giderdi. Bunlar, sinemalardaki Alkatraz cezaevi gibi, çelik kafeslerden oluşan uzun bir bölmenin içindeydiler. Kafesler kışın elektrik enerjisiyle ısıtılır yazın da havalandırılırdı. Hayvanlara bekçilik etmek ve onları pirzolayla beslemek üzere altı adam tutulmuştu. Hayvanlar serilip yatmaktan başka bir şey yapmıyorlardı. Enoch, her gün bunları şaşkınlık ve nefretle izlerdi. Sonra da oraya giderdi.

İki küçük oğlan koşarak soyunma odasından çıktılar. Suya atladılar. Aynı anda da havuzun öte yanındaki araba yolundan bir tekerlek sesi geldi. Enoch kafasını çalılardan çıkardı. Sıçan renkli yüksek bir arabanın, sanki motorunu sürükleyip çekiyormuş gibi sesler çıkararak geçtiğini gördü. Dikkatle arabanın sesini dinlemeye koyuldu. Motorun durup durmadığını anlamaya çalışıyor gibiydi. Ses uzaklaştı. Sonra, giderek yükseldi. Araba yeniden önünden geçti. Enoch bu kez içinde yalnızca bir kişinin olduğunu gördü. Bir erkek. Ses yeniden kesildi ve yeniden yaklaşıp artmaya başladı. Araba üçüncü kez göründü, havuzun öteki yanında neredeyse Enoch'un tam karşısında durdu. Arabanın içindeki adam pencereden, iki küçük oğlanın sular sıçratıp çığlıklar attığı havuza baktı. Enoch'un başı çalılardan fırlamış, gövdesi de öne doğru eğilmişti. Şoför tarafındaki kapı iple bağlıydı. Adam öteki yandaki kapıdan çıkıp, havuza doğru giden eğimli yolun yarısına kadar yürüdü. Birisini ararcasına, bir dakika kadar orada durdu. Sonra da küt diye çimenlerin üstüne oturdu. Mavi birtakım elbiseyle siyah bir şapka giymişti. Dizlerini kendine çekti. "Vay anasını," dedi Enoch, "Vay anasını."

Hızla sürünerek çalılardan çıkmaya çalıştı. Yüreği, fuarlardaki tehlike çukurunun duvarlarında dolaşan

motorsikletler gibi pat pat atıyordu. Adamın adı bile bu arada aklına geldi; Bay Hazel Motes. Enoch bir saniyede, dört ayak üstünde akçakavağın ardından çıkıp havuzun çevresini kolaçan etti. Mavi karaltı oturuş biçimini hiç bozmamıştı. Adam, sanki görünmeyen bir el tarafından orada tutuluyormuş gibiydi. Sanki el yukarı kalkarsa, havuzun üstünde havalanacaktı. Hem de yüzündeki ifade hiç mi hiç değişmeden.

Kadın soyunma odasından çıkıp tramplene gitti. Kollarını iki yana açıp yaylanmaya başladı. Tramplen gıcırdıyordu. Sonra kadın birden geriye doğru kaykılıp suyun içinde kayboldu. Bay Hazel Motes başını son derece ağır bir biçimde döndürerek kadının suya girişini izledi. Enoch ayağa kalktı. Soyunma odasının ardındaki patikaya indi. Görünmeden öteki yandan çıktı. Haze'e doğru yürümeye başladı. Bayırın tepesinde, patikanın hemen yanındaki çimenlerin üzerinde sessizce yürüyordu. Haze'in tam arkasına gelince, yolun kenarına oturdu. Kolları beş metre kadar olsaydı Haze'in omuzlarını tutabilirdi. Enoch sessizce Haze'i incelemeye koyuldu.

Kadın ağır ağır havuzdan çıkmaya başladı. İlkin, uzun ve iskeletimsi suratı çıktı ortaya. Kafasındaki sargıya benzer bone neredeyse gözlerine kadar iniyordu. Ağzından keskin dişleri fırlıyordu. Sonra kollarını ileriye doğru kaldırdı. Böylece de ardından, kocaman bir ayakla bacak, sonra bir ayakla bacak daha çıktı ortaya. Kadın çömelmiş durumda sudan çıktığında soluk soluğaydı. Şöyle bir silkinip ayağa kalktı. Sonra üstündeki suları silkeledi. Karşısındaki iki adama bakıp gülümsedi. Enoch önünde oturan Haze'in kadına bakan yüzünün bir bölümünü görebiliyordu. Haze kadının gülümseyişine bir tepki göstermedi, ama durduğu yerin neredeyse tam karşısındaki güneşli bir noktaya doğru yürüyüşünü

izledi. Enoch olacakları görmek için biraz daha yakına gelmek zorunda kaldı.

Kadın güneşli yerde oturup bonesini kafasından çıkardı. Kısa ve alacalı bulacalı saçları birbirine dolanmıştı. Pas renginden yeşilimsi sarıya kadar her renk vardı saçında. Kafasını sallayıp yeniden Hazel Motes'e baktı. Sivri dişlerinin arasından, bir daha gülümsedi. Dizlerini kaldırıp omurgasını betona yapıştırarak uzandı. Suyun öteki yanındaki iki küçük oğlan birbirinin başını havuzun kenarına vuruyordu. Kadın betonun üzerine serilip yamyassı oldu. Sonra da uzanıp mayosunun askılarını omuzlarından aşağıya sıyırdı.

"İsa aşkına!" diye mırıldandı. Enoch ve gözlerini daha kadından alamadan, Hazel Motes ayağa fırlayıp arabasına gitmişti bile. Kadın, beline kadar sıyrılmış mayosuyla doğrulmuştu. Enoch şimdi iki tarafa da bakmaya çalışıyordu.

Gözlerini kadından alıp Hazel Motes'in ardından seğirtti. "Bekle beni!" diye bağırdı. Tangırdayarak kalkmaya hazırlanan arabanın önünde durup kollarını salladı. Hazel Motes motoru durdurdu. Ön camın ardındaki yüzü asık ve kurbağa gibi tatsızdı; bir çığlığın içinde hapsedilmişti sanki; ağzına bir bez parçası tıkılıp bir iskemleye bağlanan, gangster filmlerindeki adamların kapatıldığı hela kapılarına benziyordu.

"Vay, vay," dedi Enoch. "Hazel Motes değil mi bu? Nasılsın Hazel?"

"Bekçi seni havuzda bulacağımı söyledi," dedi Hazel Motes. "Çalıların arkasına gizlenip yüzenleri dikizlediğini söyledi."

Enoch kızardı. "Yüzmeyi çok seviyom da," dedi. Sonra da kafasını pencereden daha da içeriye uzattı. "Beni mi arıyordun?" diye sordu.

"Şu kör adam," dedi Haze, şu Hawks adlı adam – adam çocuğu nerede oturduklarını söylemiş miydi sana?"

Enoch söyleneni duymamış gibiydi. "Buraya sırf beni görmeye mi geldin?" dedi.

"Asa Hawks. Kızı rendeyi sana vermişti. Nerede oturduklarını söyledi mi sana?"

Enoch başını arabanın penceresinden çekti. Kapıyı açıp Haze'in yanına oturdu. Bir dakika boyunca, dudaklarını ıslatarak, Haze'i inceledi yalnızca. Sonra, "Sana bir şey göstermem gerek," diye fısıldadı.

"O insanları arıyorum," dedi Haze. "O adamı görmem gerek. Kız sana nerede oturduklarını söylemedi mi?"

"Sana şu şeyi göstermeliyim," dedi Enoch. "Göstermeliyim sana onu. Şimdi hemencik. Yapmalıyım bunu." Sonra da Hazel Motes'in kolunu yakaladı. Haze silkilinip onun elinden kurtuldu.

"Nerede oturduklarını sana söyledi mi?" diye sordu yeniden.

Enoch yine dudaklarını yalamaya başladı. Çok soluktu dudakları, su toplamış yer dışında. "Elbette," dedi. "Kız beni evine çağırıp ağız mızıkamı getirmemi istemişti ya. Sana şu şeyi bir göstereyim, sonra söylerim."

"Ne şeyi?" diye mırıldandı Haze.

"Sana göstermem gereken şu şeyi," dedi Enoch. "Dümdüz git. Ben sana nerede duracağını söylerim."

"Senin hiçbir şeyini görmeye meraklı değilim," dedi. Haze Motes. "Adresi istiyorum yalnız."

Enoch, Hazel Motes'a bakmadı. Pencereden dışarıya baktı. "Benimle gelmezsen hatırlar mıyım bilmem," dedi. Araba o anda hareket etti. Enoch'un yüreği hızlı hızlı atmaya başladı. Oradan önce FROSTY BOOTTLE ile hayvanat bahçesine gitmesi gerektiğini biliyor, Hazel

Motes'le müthiş bir kavgaya tutuştuklarını görür gibi oluyordu. Bir taş alıp adamın kafasına vurması ve onu sırtında taşıması gerekse bile, Haze'i oraya götürmeliydi.

Enoch'un beyni ikiye bölünmüştü. Kanıyla ilişki halinde olan bölümü olacakları kestiriyor, ama söze dökmüyordu. Öteki bölümü ise her tür sözcük ve cümleyle doluydu. Birinci bölümü Hazel Motes'i, FROSTY BOTTLE ile hayvanat bahçesinden nasıl geçireceğini düşünürken, ötekisi soru sormaya başladı: "Nerden buldun bu güzel arabayı? Dışına yazılar yazmalısın. Bir arabanın üzerinde gördüğüm gibi. 'Atla fıstık, falan gibi. Bir başka arabada da şöyle..."

Hazel Motes'in suratı kaya gibiydi, kıl oynamıyordu suratında.

"Babamın bir zamanlar piyangodan kazandığı sarı bir Ford'u vardı," diye mırıldandı Enoch. "Açılır-kapanır bir üstü, iki radyo anteni, bir de içinde sincap kuyruğu vardı. Sonra babam tutup arabayı başka bir şeyle değiştirdi. Dur burada! Dur burada!" diye bağırdı – FROSTY BOTTLE'in önünden geçiyorlardı.

"Nerede?" diye sordu Hazel Motes, birlikte içeri girdikleri anda. Karanlık bir odadaydılar. Arka yanında bir tezgâh, bunun önünde de şapkalı, mantara benzer kahverengi tabureler vardı. Kapının karşısındaki duvarda büyük bir dondurma reklamı. Ev kadını gibi giyinmiş bir inek resmiydi.

"Burada değil," dedi Enoch. "Şurada, yolumuzun üstünde durup yiyecek birşeyler almalıyız. Ne yersin?"

"Hiçbir şey," dedi Haze. Elleri ceplerinde, taş gibi duruyordu odanın ortasında.

"Eh, otur öyleyse," dedi Enoch. "Benim biraz bir şeyler içmem gerek."

Tezgâhın ardında bir hareket oldu. Erkek gibi kısa saçlı bir kadın gazete okumakta olduğu iskemleden kal-

kıp onlara doğru geldi. Kadın dik dik baktı Enoch'a. Kahverengi lekeli, bir zamanlar beyaz olması gereken bir önlük takmıştı. "Ne istiyorsunuz?" dedi yüksek sesle. Enoch'un da kulağına doğru eğilmişti bunları söylerken. Tıpkı bir erkeğinki gibiydi yüzü. Kolları iri ve adaleliydi.

"Erimiş çikolatalı süt istiyorum, bebeğim," dedi Enoch yumuşakça. "İçinde de bir dolu dondurma olsun."

Kadın sertçe dönüp Hazel'e baktı.

"O hiçbir şey istemiyor, oturup sana bakacakmış," dedi Enoch. "Seni görmekten başka bir açlığı yokmuş."

Haze kadına baktı ruhsuz ruhsuz. Kadın da sırtını dönüp çikolatalı sütü hazırlamaya başladı. Haze en dipteki tabureye oturdu. Ellerinin boğumlarını çıtlatmaya başladı.

Enoch dikkatle izliyordu onu. "Azıcık değişmişsin görüyorum ki," dedi birkaç dakika sonra.

Haze ayağa kalktı. "Ver bana şu adamların adresini. Hemen şimdi," dedi.

Bir anda geldi Enoch'un aklına – polis! Yüzü, bir gizi bilmenin heyecanıyla parladı. "Dün geceki havan kalmamış anlaşılan," dedi. "O zaman, bugünkü kadar hevesli değildin ha!" Çalmış şu arabayı, diye geçirdi aklından.

Hazel Motes yeniden yerine oturdu.

"Nasıl oldu da havuzun yanından aşağıya öylesine hızlı atladın?" diye sordu Enoch. Kadın elinde çikolatalı sütle ona doğru geldi. Enoch, kötü kötü, "Elbette," dedi. "Böylesine kötü bir malla da alışverişim olmamalıydı benim, ya neyse."

Kadın çikolatalı sütü Enoch'un önündeki tezgâha bıraktı. "On beş sent," diye bağırdı.

"Sen bundan fazlasına layıksın, fıstık," dedi Enoch. Alaylı alaylı gelerek kamışla sütü içmeye koyuldu.

Kadın Haze'in olduğu yere doğru geldi. "Ne diye buraya geliyorsun bunun gibi bir piç kurusuyla?" diye bağırdı. "Senin gibi düzgün, sessiz bir çocuk şunun gibi bir orospu çocuğuyla buraya gelsin ha! Kiminle birlikte olduğuna dikkat edeceksin." Kadının adı Maude'du ve gün boyu, tezgâhın altında duran bir meyve kavonozundan viski içiyordu. "Ulu İsa," dedi eliyle burnunun altını silerek. Haze'in karşısındaki iskemleye, ama yüzü Enoch'a dönük olarak oturdu. Ellerini göğsünde kavuşturdu. "Her gün," dedi Haze'e. "Bu piç kurusu buraya gelir." Bunları söylerken de Enoch'a baktı.

Enoch hayvanları düşünüyordu. Şimdi bundan sonra hayvanları görmeliydiler. Onlardan nefret ediyordu, onları düşünmek bile, sanki çikolatalı süt kafasına yürümüş gibi yüzünün morumsu bir çikolata rengini almasına yol açıyordu.

"Sen iyi bir çocuksun," dedi kadın. "Anlayabiliyorum bunu. Temiz bir burnun var. Kirletme onu. Şu piç kurusunun yaptığı gibi oraya buraya sokma burnunu. Ben temiz bir çocuğu gördüğümde anlarım." Kadın Enoch'a bağırıyordu. Ama Enoch, Hazel Motes'a bakıyordu. Dışından kıpırtısız da olsa, bir şeyler kabarıyordu Haze'in içinde. O mavi giysisi içinde yamyassı olmuş gibiydi. İçinde kabaran şey, sanki kabına sığamaz oluyordu giderek. Enoch'un kanı acele etmesini söyledi kendisine. Kamışla sütünü çabuk çabuk yuttu.

"Öyle, efendim," dedi kadın. "Temiz bir çocuktan daha tatlı bir şey olamaz. Tanrı tanığımdır. Ben bir bakışta temiz olanı da anlarım, piç kurusu olanı da. Aralarında dünya kadar fark vardır. O kamış emen, irin suratlı piç, lanetlenmiş bir orospu çocuğu. Senin gibi temiz bir çocuk da bununla birlikte olmadan önce iyi dü-

şünmeliydi. Ben temiz bir çocuğu gördüğüm anda anlarım."

Enoch bardağının altını yere sürterek gıcırdattı. Cebini karıştırıp on beş sent buldu. Tezgâhın üzerine bırakıp ayağa kalktı. Ama Hazel Motes o sırada zaten kalkmıştı; tezgâhın üzerinden kadına doğru eğilmişti. Kadın ise o sırada Enoch'a baktığı için bunu fark edemedi. Haze, yüzünü kadınınkine bir karış kadar yaklaştırdı. Kadın dönüp baktı ona.

"Gel haydi," diyerek yürümeye başladı Enoch. "Onunla yitirecek zamanımız yok. Şunu sana hemen şimdi göstermem gerek. Şim..."

"Ben GERÇEKTEN de temizim," dedi Haze yeniden. Yüzünde ya da sesinde hiçbir ifade olmaksızın, duvara bakarmış gibi bakıyordu kadına. "İsa var olmuş olsaydı, temiz olmazdım," dedi.

Kadın Haze'e dik dik bakıyordu. Sonra da öfkelendi. "Bana ne!" diye bağırdı. "Bana ne senin kim olduğundan be?"

"Haydi," diye mızıldandı Enoch. "Gel, yoksa söylemem sana o insanların nerede oturduğunu." Haze'in kolunu tutup onu tezgâhtan kapıya doğru çekti.

"Piçler!" diye bağırdı kadın. "Bana ne sizin gibi pis oğlanlardan be!"

Hazel Motes hızla kapıyı açıp dışarı çıktı. Arabasına bindi. Enoch da yanına geçip oturdu. "Tamam," dedi Enoch, "Şu yoldan dümdüz aşağıya git."

. "Bana niye bir şeyler söylemek istiyorsun?" diye sordu Haze. "Burada kalacak değilim. Gitmem gerek. Burada daha fazla kalamam."

Enoch korkudan titredi. Dudaklarını yalamaya başladı. "Onu sana göstermek istiyorum," dedi kabaca. "Senden başkasına gösteremem. Havuza doğru arabayla geldiğini gördüm ve o an, işte o kişi bu, dedim içimden.

Sabah boyu birinin geleceğini biliyordum. Seni havuzda görünce de, işte hemen işareti aldım."

"İşaretlerin canı cehenneme," dedi Haze.

"Onu her gün görmem gerek," dedi Enoch. "Her gün oraya gidiyorum. Ama kimseyi birlikte götüremedim daha. Işareti beklemek zorundaydım. Onu görür görmez sana o insanların adresini veririm. Onu görmen gerek," dedi. "Onu gördüğünde bir şey olacak."

"Hiçbir şey olmayacak," dedi Haze.

Arabayı yeniden çalıştırdı. Enoch da öne eğilmiş bir biçimde, yanında oturuyordu. "Şu hayvanlar," diye mırıldandı. "İlkin onların önünden geçelim. Uzun sürmez. Bir dakika bile sürmez." Kötü bakışlı hayvanları, ona zaman yitirtmek için hazır bekleyen hayvanları gördü. Birden, ya o anda car car öten devriye arabalarıyla polisler oraya gelip Hazel Motes'e göstereceğim şeyi gösteremeden onu alır giderlerse ne yaparım, diye düşündü.

"O insanları görmem gerek," dedi Haze.

"Dur burada! Dur burada!" diye bağırdı Enoch.

Sol yanda, parlak çelikten yan yana kafesler vardı. Bunların ardında da, siyah cisimler oturuyor ya da yürüyordu. "Dışarı çık," dedi Enoch. "Bir saniye sürmez."

Haze dışarı çıktı. Sonra da durdu. "Şu insanları görmeliyim," dedi.

"Tamam, tamam gel haydi," diye sızlandı Enoch.

"Adreslerini bildiğine inanmıyorum."

"Biliyorum! Biliyorum!" diye ağlamaklı bir sesle bağırdı Enoch. "Üç'le başlıyor. Gel şimdi1" Haze'i kafeslere doğru sürükledi. İlkinde iki siyah ayı vardı. Karşılıklı çay içen iki orta yaşlı kadın gibi, terbiyeli, dalgın birer suratlı, yüz yüze oturuyorlardı. "Gün boyu burada böyle oturup kokuşurlar bunlar," dedi Enoch. "Bir adam gelip her sabah hortumuyla bunların kafeslerini

yıkar. Ama gittiğinde, burası yine böyle kokar. Hiç temizlenmemiş gibi." İki ayı daha kafesinin önünden geçti, hayvanlara bakmadan. Sonra, iki sarı gözlü kurdun, betonun kıyılarını kokladığı bir sonraki kafeste durdu. "Sırtlanlar," dedi. "Sırtlanlarla bir işim yok," içeriye tükürmek için kafese biraz daha yaklaştı. Tükürüğü kurtlardan birinin bacağına geldi. Hayvan kötü kötü yan gözle Enoch'a bakarak öte yana kaçtı. Enoch bir an için Hazel Motes'i unuttu. Sonra onun orada olduğundan emin olmak için hızla arkasına dönüp baktı. Haze hayvanlara bakmıyordu. Polisleri düşünüyor, diye geçti Enoch'un kafasından. "Gel haydi. Şu maymunlara bakacak zamanımız yok." Genellikle her kafesin önünde durup yüksek sesle kendi kendine birtakım ağza alınmaz pis laflar ederdi. Ama bugün hayvanlar yalnızca önlerinden geçip gideceği birer karaltıydı. Acele acele maymun kafeslerinin önünden geçti. İki üç kez ardından geldiğinden emin olmak için dönüp Hazel Motes'a baktı. Son maymun kafesinin önünde, sanki durmamak elinde değilmiş gibi durdu.

"Şu maymuna bak," dedi öfkeyle. Hayvanın sırtı kendisine dönüktü. Pembe poposunun dışında her yeri griydi. "Böyle bir kıçım olsaydı," dedi namusluluk taslayarak, "o kıçın üzerine otururdum. Bu parka gelen herkese açıp göstermezdim. Gel haydi. Bundan sonraki kuşlara bakmamız gerekmez." Kuş kafeslerinin önünden koşarak geçti, hayvanat bahçesinin sonuna geldi. "Artık araba gerekmez," dedi ileriye doğru yürürken. "Tam şu karşıdaki tepeden aşağı, ağaçların arasından ineceğiz." Haze en son kuş kafesinin önünde durmuştu. "Ah, Yüce İsa," diye inledi Enoch. Durup, kollarını çılgınca sallamaya başladı. "Haydi!" diye bağırdı. Ama haze, gözü kafeste bir noktaya takılmış, kıpırtısız duruyordu.

Enoch, Haze'e doğru koşup onun kolunu yakaladı. Ama Haze çocuğu itekleyip kafese bakmaya devam etti. Kafes boştu. Enoch baktı. "Boş bu!" diye bağırdı. "Ne diye durup bu boş kafeste bakıyorsun? Gelsene haydi!" Enoch kan ter içinde kalınış, morarmıştı. "Boş bu!" diye bağırdı. Ama sonra, boş olmadığını gördü. Kafesin bir köşesinde, yerde bir göz vardı. Göz, paçavraya benzer bir bezin ortasında duruyordu. Çocuk tel örgüye biraz daha yaklaştı. Paçavra parçasının, tek gözü açık bir baykuş olduğunu gördü. Baykuş, gözünü dikmiş Hazel Motes'a bakıyordu. "Baykuştan başka bir şey değil," dedi iniltiyle. "Daha önce de görmüşsündür böylesini."

"Ben GERÇEKTEN de temizim," dedi Haze göze. FROSTY BOTTLE'daki kadına söylediği gibi söyledi bunu. Göz usulca kapandı. Baykuş yüzünü duvara döndü.

Bu birini öldürmüş, diye düşündü Enoch. "İsa aşkına, gel haydi!" dedi ağlamaklı bir sesle. "Bunu sana şimdi göstermem gerek." Haze'i kafesten birkaç adım geriye sürükledi. Ama o, uzakta bir şeye bakarak, yine durdu. Enoch'un gözleri zayıftı. Gözlerini kısarak baktı. Arkalarındaki yolun başında, uzaktaki bir karaltıyı zar zor seçebildi. İki yanında zıplayan küçük karaltılar da vardı. Arkalarındaki yolun başında, uzaktaki bir karaltıyı zar zor seçebildi. İki yanında zıplayan küçük karaltılar da vardı.

Hazel Motes birden ona doğru döndü. "Nedir bu şey? Hemen görelim onu da bitsin bu iş. Haydi," dedi.

"Benim de yapmaya çalıştığım o ya zaten!" dedi Enoch. Terinin üstünde kuruduğunu, kafatasına kadar her yanını gerdiğini duyumsuyordu. "Şu yolu geçip şu tepeden aşağıya inmemiz gerek. Yürüyerek gitmek zorundayız," dedi.

"Neden?" diye mırıldandı Haze.

"Bilmiyorum," dedi Enoch. Kendisine bir şeyleri olacağını biliyordu. Kanı artık damarlarında akmıyordu, durmuştu. Bütün bunlar olurken gümbürdeyen kanı durmuştu şimdi. Tepeden aşağıya inmeye başladılar. Dik bir tepeydi. Çevrelerindeki ağaçların gövdesi yerden bir metre yükseğe kadar beyaza boyanmıştı. Kısa çoraba benziyordu. Enoch, Hazel Motes'in kolunu yakaladı. "Aşağıya indikçe toprak çamurlaşıyor," dedi, dalgın gözlerle çevresini süzerek, Hazel Motes, Enoch'un kolunu silkeleyip uzaklaştı. Bir saniyede, Enoch yeniden koluna yapışıp Haze'i durdurdu. Ağaçların arasında, aşağıda bir yeri gösterdi. "Müvsevum," dedi. Bu garip sözcüğü söylediği anda da ürperdi. İlk kez yüksek sesle söylüyordu bunu. Gösterdiği yerde gri renkte bir yapının bir bölümü görünüyordu. Aşağıya indikçe yapı büyüyordu. Ormandan aşağı inip çakıl taşlı araba yoluna geldiklerinde de ansızın küçülüvermişti sanki. Yuvarlak ve is rengindeydi. Önünde sütunlar, sütunların arasında da başında bir testi taşıyan, taştan yapılmış, gözleri olmayan birer kadın vardı. Sütunların üstündeki beton kemerde, MVSEVM harfleri kazınmıştı. Enoch bunu bir daha telaffuz etmeye korktu.

"Merdivenlerden çıkıp ön kapıya gitmeliyiz," diye fısıldadı. Binanın verandasına çıkan on basamak vardı. Kapı geniş ve siyah renkteydi. Enoch bunu korkarak açtı. Aralıktan başını uzattı. Bir dakika sonra kafasını çekip, "Tamam, rahatça girebilirsin. Bekçiyi uyandırmak istemiyorum. Bana pek dostça davranmaz da." Birlikte karanlık hole girdiler: Ağır bir katran ve muşamba kokusuyla ikisinin de gerisinde bir başka koku egemendi buraya. Üçüncü koku daha derinden geliyordu ve Enoch onu daha önce kokladığı hiçbir şeye benzetemiyordu. Holde iki ayaklı vazodan ve bir iskemleyi duvara dayamış uyuyan bir adamdan başka bir şey yoktu.

Adamın üstünde Enoch'unkini aynısı bir üniforma vardı. Duvara yapışmış bir örümcek kurusu gibiydi. Enoch o garip kokuyu alıp almadığını anlamak için Hazel Motes'e baktı. Genç adam, kokuyu almış gibiydi. Enoch'un kanı yeniden gümbürdemeye, onu dürtüklemeye başladı. Haze'in kolunu yakalayıp parmak uçlarına basa basa holü geçip siyah bir kapıya geldi. Kapıyı biraz araladı. Kafasını aralıktan içeri soktu. Bir saniye kadar sonra başını geri çekti. İşaret parmağıyla Haze'i kendisini izlemeye çağırdı. Bir öncekine benzer bir holdü, ama ötekiyle bir haç oluşturuyordu. "Şuradaki ilk kapının orada," dedi Enoch, titrek bir sesle. Camekânlarla dolu bir odaya geldiler. Bütün duvarlar camekân doluydu. Odanın ortasında da üç tane, tabuta benzer camekân vardı. Duvardakilerin içinde, cilalanmış tahtaların üstüne yatırılmış ve buz gibi, etkileyici bakışlarla aşağıya doğru bakan kuşlar vardı.

"Gel Haydi," diye fısıldadı Enoch. Yerin ortasında duran iri cam kasanın önünden geçerek üçüncüsüne doğru yürüdü. Bunun en dipteki ucuna gidip orada durdu. Orada öylece durup, boynunu ileri uzatarak aşağıya baktı. Elleri birbirine kenetlenmişti; Hazel Motes de yanına geldi.

İkisi öyle yan yana durdular; Enoch kaskatıydı, Hazel ise azıcık öne doğru eğilmişti. Camın içinde, üç tane kâseyle yan yana dizilmiş kör bıçaklar ve bir adam vardı. Enoch'un baktığı işte bu adamdı. Boyu doksan santimetre kadardı. Çıplaktı ve limon kurusu renginde deydi. Gözleri ise, üstüne sanki dev bir çelik kütlesi iniyormuşçasına, neredeyse kapalıydı.

"Şu yazıya bak," dedi Enoch, bir kilise fısıltıyla, adamın ayakucundaki daktiloyla yazılmış kartı göstererek. "Bu nota göre adam bir zamanlar senin benim kadar uzunmuş. Birtakım Araplar altı ayda onu bu hale

getirmişler." Hazel Motes'a bakmak için başını ağrı ağır çevirdi.

Tek anlayabildiği, Hazel Motes'in gözlerinin, küçülmüş adama dikilmiş olduğuydu. Genç adam cam tabuta doğru eğilmişti: Yüzü tabutun üst camında yansıyordu. Bu yansımadaki yüzü soluktu. Gözleriyse, iki kurşun deliği gibiydi. Enoch, kaskatı, bekliyordu. O anda holden gelen ayak seslerini duydu. Ah İsa, İsa, diye yakardı, ne olur, ne yapacaksa hemen yapsın! İki küçük çocuğu olan kadın kapıda belirdi. Oğlanları birer eliyle tutuyor ve sırıtıyordu. Hazel Motes gözlerini küçülen adamdan bir anda kaldırmadı. Kadın onları doğru geldi. Camdan tabutun öte yanında durdu ve aşağıya bakmaya başladı. Sırıtışının camdaki yansıması, Hazel Motes'in yansımasının üstüne düştü.

Kadın kendini tutamayıp güldü. İki parmağıyla ön dişlerini kapattı. Küçük oğlanların yüzleri, annelerinden taşan sırıtışların toplanacağı iki kap gibiydi. Kadının yüzünü camdan görünce Haze'in boynu geriye çekildi. Gırtlağından da bir ses çıktı. Ses sanki cam tabutun içindeki adamdan çıkmıştı. O saniye Enoch, bunun böyle olduğunu anladı. "Bekle!" diye bağırıp Hazel Motes'in ardından çıkıp gitti.

Enoch, Haze'e tepenin yarısında yetişebildi. Onu kolundan yakalayıp bir yana savurdu, kendisi de, birden orada öylece, içi boş bir balon gibi güçsüz, tükenik bir halde kala kaldı. Hazel Motes, Enoch'un omuzlarını yakalayıp sarstı. "Nedir adresleri?" diye bağırdı. "Ver bana o adresi!"

Enoch adresi çok iyi biliyor da olsa, o anda aklına getiremezdi. Ayakta bile duramazdı o anda. Hazel Motes kolunu çeker çekmez, arkaya düşüp, beyaz şoset çoraplı ağaçlardan birinin üstüne düştü. Yuvarlanıp dümdüz yere yattığında yüzünde huşu ifadesi vardı. Sanki

havada yüzüyordu. Uzaktan bir yerden mavi bir karaltının fırlayıp bir taşı yerden aldığını gördü. Karaltının vahşi yüzünün kendisine döndüğünü ve taşı fırlattığını gördü; gözlerini sımsıkı kapadı. Taş alnına çarptı.

Kendisine geldiğinde Hazel Motes gitmişti. Orada bir dakika kadar yattı. Parmaklarını önce alnına sonra da gözlerine götürdü. Başını çevirip baktı. Yerde bir dam kan vardı. Ona bakarken onun küçük bir kaynak gibi genişlediğini düşündü. Teni buz kesmişti. Doğruldu. Parmağını bu kaynağa batırdı. Çok derinden, kanının, gizli kanının, kentin merkezinde aktığın duydu.

O anda da, kendisinden beklenen her neyse, onun daha yeni başladığını anladı.

6. BÖLÜM

Haze o akşam, kör adamla çocuğu bulana kadar arabasıyla sokakları dolaştı. Trafik ışığının yanmasını bekliyorlardı bir köşede. Haze Essex'ini onların dört sokak kadar gerisinden sürüyordu. Onlar ara sokağa sapınca o da arkalarından saptı. Trenlerin manevra yaptığı yerin önünden geçerek, karanlık sokaklarda onları izledi. İki katlı, kutuya benzer bir evin sundurmasına çıkışlarını seyretti. Kör adam kapıyı açınca üstüne bir ışık demeti düştü. Haze, onu daha iyi görebilmek için boynunu uzattı. Çocuk kafasını, vidalıymış gibi ağır ağır çevirdi. Haze'in arabasının geçişine baktı. Genç adamın camdan görünen yüzü öylesine yakındı ki, cama yapıştırılmış kâğıttan bir surata benziyordu. Haze evin kapı numarasını ve KİRALIK ODALAR yazılı tabelasını aklının bir köşesine kaydetti.

Sonra arabasını kent merkezine sürdü. Sinemadan boşalan insanları yakalayabilmek için bir sinemanın önünde Essex'ini park etti. Çadırın çevresindeki ışıklar öylesine parlaktı ki, ardında küçük bir bulut kümesiyle birlikte giden ay, soluk ve önemsiz görünüyordu. Haze Essex'den çıkıp arabanın burnuna tırmandı.

Üst dudağı uzun, zayıf, küçük bir adam cam bilet gişesinin önündeydi. Ardında duran iri kesimli üç kadına bilet alıyordu. Bilet gişesindeki kadına, "Şu üç kıza

içecek bir şeyler de almalı," diyordu. "Gözlerimin önünde açlıktan ölmelerine dayanamam."

"Ne matrak adam değil mi?" diye bağırdı kadınlardan biri. "Öldürüyor beni!"

Parlak kumaştan kırmızı ceketler giymiş üç oğlan fuayeden çıkıp geldiler. Haze kollarını kaldırdı. "Kefaretinin ödendiğini sandığınız kan nerenize dokundu?" diye bağırdı.

Kadınların hepsi de birden dönüp ona baktılar. "Bilge birisi," dedi ince adam. Sanki birisi kendisine hakaret edecekmiş gibi ters ters baktı.

Üç oğlan birbirlerine omuz vurarak ilerledi.

Haze bir saniye kadar bekleyip yeniden bağırdı: "Kefaretinin ödendiğini sandığınız kan nerenize dokundu?"

"Halk kışkırtıcılığı," dedi küçük adam. "Dayanamadığım bir şey varsa o da halkı kışkırtanlardır."

"Hey delikanlı, hangi kilisedensin?" diye sordu Haze, kırmızı parlak saten ceket giymiş oğlanların en uzun boylusunu işaret ederek.

Oğlan kıkırdadı.

"Öyleyse sen," dedi Haze sabırsızlıkla, ikincisini göstererek, "Hangi kilisedensin?"

"İsa'nın kilisesinden," dedi oğlan yüksek sesle, gerçeği saklamak için.

"İsa'nın kilisesi," diye yineledi Haze. "Bense İsa'sız Kilise'nin vaiziyim. Ben, körün görmediği, kötürümün yürümediği ve ölünün ölü kaldığı o kilisenin bir üyesi ve vaiziyim. Bana o kilisenin ne olduğunu sorun. Ben de size onun, İsa'nın kanının kefaretle mundar olmadığı bir kilise olduğunu söylerim."

"Bu bir vaiz," dedi kadınlardan biri." Haydi gidelim."

"Dinleyin, ey insanlar. Nereye gidersem, doğruyu da yanımda götüreceğim. Ben, hiçbir zaman cennetten kovulma diye bir şeyin olmadığını, çünkü cennetin zaten var olmadığını, hiçbir zaman bir kefaret olmadığını çünkü cennetten kovulmanın hiçbir zaman söz konusu olmadığını ve ilk ikisi olmadığı için bir kıyametin de olmayacağını söylerim. Hiçbir şeyin önemi yok. İsa'nın bir yalancı olmasından başka."

Küçük adam kızları çabucak sinemaya soktu. Ama üç oğlan orada kaldı. Sinemadan başka insanlar da çıkmaya başladı. Bunun üzerine Haze de aynı şeyleri söylemeye başladı. Onu dinleyenler gitti. Yeni birileri geldiğinde üçüncü kez aynı şeyleri söyledi. Sonra onlar da gitti ve artık hiç kimse gelmedi. Bir tek, gişedeki kadın kalmıştı ortada. Bütün bunlar olurken Haze'e öfkeli öfkeli bakmıştı. Ama genç adam onu fark etmemişti. Yalancı elmas taşlı sapları olan bir gözlük vardı gözünde. Beyaz saçı, başını sosis gibi çevreliyordu. Kadın ağzını, camdaki bir deliğe sokup, "Dinle, o işi yapacak bir kilisen yoksa, gelip de bu sinemanın önünde yapman gerekmez," dedi.

"Benim kilisem, İsa'sız kilisedir bayan," dedi Haze. "Bir İsa yoksa, o işi yapacak belli bir yerin olması da gerekmez."

"Dinle," dedi kadın. "Bu sinemanın önünden ayrılmazsan polisi çağırırım."

"Sinema çok," dedi Haze. Aşağıya inip Essex'ine bindi ve arabasını sürüp gitti. O gece, Bayan Watts'a gitmeden önce, birkaç sinemanın önünde vaaz verdi.

Sabah olunca, bir gece önce kör adamla çocuğun gittiği eve sürdü arabasını. Evin ön yüzü, o adacıktaki öteki evlerinki gibi, tahta kaplıydı. Baştan ikinci evdi. Haze ön kapıya gidip zili çaldı. Birkaç dakika sonra

elinde paspas olan bir kadın açtı kapıyı. Haze ona, bir oda kiralamak istediğini söyledi.

"Ne iş yaparsın?" diye sordu kadın, uzun boylu, kemikli elinde başaşağı duran paspasa benzeyen bir kadındı.

Haze vazi olduğunu söyledi.

Kadın onu iyice inceledi. Sonra arkasındaki arabaya baktı. "Hangi kilise?" diye sordu.

"Haze de, İsa'sız kilise olduğunu söyledi.

"Protestan mı?" diye sordu kadın kuşkuyla, "ya da yabancı bir şey mi?"

Hayır efendim, yabancı değil, protestan dedi Haze.

Bir dakika sonra kadın, "Peki, bak bakalım," dedi. Haze kadının ardından beyaz sıvalı hole girip holün yan tarafındaki merdivenlerden yukarı çıktı. Kadın onun arabasından biraz büyük olan bir arka odanın kapısını açtı. Odada bir karyola, bir çekmeli dolap, bir masa ve bir iskemle vardı. Duvarda, giysileri asmak için iki çivi çakılıydı. "Haftada üç dolar peşin," dedi kadın. Odada bir pencereyle, girdikleri kapının karşısına düşen bir başka kapı vardı. Haze dolap kapısı olacağını umarak kapıyı açtı. Kapı, dokuz metre kadar aşağıda, çöplerle dolu boş, dar bir avluya açılıyordu. Kapıya enlemesine, diz hizasında bir kalas çakılmıştı, insanların düşmesini önlemek için. "Hawks adlı biri yaşıyor burada, değil mi?" diye sordu Haze çabuk çabuk.

"Aşağıdaki ön odada kalıyor," dedi kadın. "Kızıyla birlikte." O da aşağıya bakıyordu. "Burada eskiden bir yangın merdiveni vardı. Ama sonra ona ne oldu, bilmiyorum."

Haze kadına üç doları ödedi ve odanın sahibi oldu. Sonra merdivenlerden aşağıya inip Hawks'ların kapısını çaldı.

Kör adamın çocuğu kapıyı araladı. Orada, öylece durmuş Haze'e bakıyordu. Her iki tarafa da aynı ifadeyi yansıtabilmek için birden yüzünü dengelemek zorunda kalmış gibiydi. "O oğlan geldi baba," dedi alçak sesle. "Şu beni izleyip duran." Kapıyı, Haze içerisini görmesin diye, başına yapışık tutuyordu. Kör adam da geldi kapıya. Ama kapıyı daha fazla açmadı. Bakışları, iki gece öncekinden farklıydı; ters ve düşmancaydı ve konuşmuyordu. Yalnızca orada duruyordu.

Haze söyleyeceklerini, daha odasından ayrılmadan kafasında hazırlamıştı. "Burada yaşıyorum ben," dedi. "Düşündüm ki kızın bana o kadar göz kırpmak istiyorsa, ben de bunun biraz karşılığını verebilirim." Bunları söylerken kıza bakmıyordu, siyah gözlüklere, gözlüklerin gerisinde bir yerlerde başlayıp kör adamın yanaklarına inen garip yaralara bakıyordu.

"Önceki gece sana," dedi kız, "yaptığını gördüğüm şeylerden ötürü öfkeyle baktım. Sendin beni süzüp duran. Onu görmeliydin baba. Tepeden tırnağa süzüyordu beni."

"Kendi kilisemi kurdum ben," dedi Haze. "İsa'sız kiliseyi. Sokaklarda vaaz veriyorum."

"Beni rahat bırakamıyorsun değil mi?" dedi Hawks. Sesi düzdü. Daha öncekine hiç benzemiyordu. "Seni buraya ben çağırmadım. Çevremde dolanıp durmanı da istemiyorum."

Haze üstü örtülü bir kabul göreceğini sanmıştı. Bir şeyler söylemeye çalışarak bekledi. "Ne biçim vaizsin sen?" diye mırıldandı farkına varmadan. "Ruhumu kurtarıp kurtaramayacağını denemeyecek misin?" Kör adam kapıyı itip yüzüne kapadı. Haze, kapının önünde bir saniye kadar durdu. Sonra ağzını koluna silerek gitti.

İçeride Hawks kara gözlüklerini çıkardı. Perdedeki bir delikten Haze'in arabasına binip gidişini izledi. Deliğe dayadığı göz ötekinden biraz daha küçük ve yuvarlaktı, ama ikisiyle de görebildiği açıktı. Çocuk daha alttaki bir aralıktan izliyordu dışarısını. "Niye sevmiyorsun onu baba?" Diye sordu, "benim peşimden geldiği için mi?"

"Senin peşinden geliyor olsaydı, bu ona hoş geldin demem için yeterli olurdu," dedi adam.

"Gözleri hoşuma gidiyor," dedi kız. "Baktıkları şeyi görümüyormuş gibiler, ama yine de bakıyorlar."

Odaları Haze'inkiyle aynı büyüklükteydi. Ama içinde iki karyola, bir ocak, bir bulaşık leğeni ve masa olarak kullandıkları bir sandık vardı. Hawks karyolalardan birinin üzerine oturdu. Ağzına bir sigara iliştirdi. "İsa manyağı bu lanet de," dedi.

"Bir hatırlasana, sen nasıldın," dedi kız. "Ne yapmaya çalıştığını düşünsene bir. İşte onu aştın. O da aşacaktır."

"Çevremizde dolanıp durmasını istemiyorum," dedi adam. "Asabımı bozuyor."

"Beni dinle şimdi," dedi kız yatağa, babasının yanına oturarak, "onu elde etmeme yardım et de sen de gidip dilediğini yap. Ben de onunla yaşayabileyim."

"Senin var olduğunun bile farkında değil," dedi adam.

"Farkında değilse," dedi kız, "bu daha da iyi. Böylelikle onu daha rahat elde ederim. Onu istiyorum. Sen de bana yardım etmek zorundasın. Sonra da çekip gider, canının çektiğini yaparsın."

Adam yatağa uzanıp sigarasını bitirdi; düşünceliydi, yüzünden kötülük akıyordu. Bir ara bir kahkaha attı. Sonra yine ciddileşti. "Eh, bu fena olmayabilir," dedi bir süre sonra. "Ayağımıza gelmiş bir fırsat olabilir bu."

"Dinle şimdi," dedi kız, "aptallığın gereği yok! Onun için deli oluyorum. Bundan daha yakışıklı bulduğum bir çocuk olmadı. Onu geri çevirme. Kendini İsa için nasıl kör ettiğini anlat. Sonra da o gazete kupürünü göster ona."

"Haa, şu kupür."

Haze arabasıyla giderken, Hawks'ın çocuğunu baştan çıkarmaya karar vermişti. Kör adam çocuğunun mahvolduğunu gördüğü zaman, Haze'in İsa'sız kilise vaaz ederken ciddi olduğuna inanacaktı. Bu nedenin dışında bir başka neden daha vardı; artık Bayan Watts'a gitmek istemiyordu. Bir gece önce kendisi uykudayken kadın kalkmış ve şapkasının tepesini iğrenç bir biçimde kesip çıkarmıştı. Haze bir kadına sahip olması gerektiğini ama o kadına sırf kendisine zevk verdiği için sahip olmak istemediğini düşünüyordu. Bir kadını olmalıydı; günah işlediğine göre, günaha inanmadığını kanıtlamak için. Ama artık bıkmıştı bu kadından. Bir şeyler öğretebileceği birini istiyordu. Kör adamın kızının da, böylesine bir yalınlıkla, masum olduğuna kesinkes inanmıştı.

Odasına dönmeden önce, yeni bir şapka almak için bir dükkâna gitti. Eskisinin tam tersi bir şey istiyordu. Bu kez, çevresinde, bir kırmızı, bir yeşil bir de sarılı şeridi olan bir panama şapkası satın aldı. Adam bunun, özellikle de Florida'ya gidiyorsa en uygun şapka olacağını söyledi.

"Florida'ya gitmiyorum," dedi Haze. "Bu şapka daha öncekinin tam tersi, o kadar."

"Onu her yerde giyebilirsiniz. Yepyenidir," dedi adam.

"Biliyorum," dedi Haze. Dışarı çıkınca şapkanın kırmızı, yeşil ve sarılı şeritini çıkardı. Tepesindeki kırmayı vurarak düzeltti ve kenarını aşağıya indirdi. Şap-

kayı kafasına geçirdiğinde artık, bir önceki kadar berbattı.

Akşam üstü olana kadar Hawks'ların kapısına gitmedi. O sırada baba kızın yemek yiyeceğini düşünmüştü. Kapı neredeyse hemen açıldı. Çocuğun kafası göründü aralıktan. Haze kızı itip kapıdan içeri girdi. Bunu yaparken kıza bakmadı. Hawks karyolasında oturuyordu. Yemeğinin artıkları önündeydi, ama yemiyordu. Siyah gözlüklerini ancak takabilmişti.

"İsa körlerin gözlerini açıyorsa neden O'na bunu yaptırtmıyorsun?" diye sordu Haze. Bu cümleyi odasında tasarlamıştı.

"O Paulus'u da kör etmişti," dedi Hawks.

Haze karyolalardan birinin ucuna oturdu. Önce çevresine sonra da Hawks'a baktı. Önce ayak ayak üstüne attı, sonra ayağını indirdi, sonra gene attı. "Şu yaraları nerede aldın?" diye sordu.

Yalancı kör adam ileriye eğilip gülümsedi. "Nedamet getirirsen hâlâ kendini kurtarma şansın var," dedi. "Seni ben kurtaramam, ancak kendin kurtarabilirsin."

"Ben de bunu yaptım zaten," dedi Haze. "Şu nedamet olmadan. Her gece bunu vaaz ediyorum, bunu nasıl yaptığımı..."

"Şuna bak bir," dedi Hawks. Cebinden sarı bir gazete kupürü çıkarıp Haze'e uzattı. Dudaklarındaki gülümseme yok oldu. "Yaraları böyle aldım işte," diye mırıldandı. Çocuk kapının yanından, Haze'e gülümsemesi, suratını ekşitmemesi için işaret etti. Adam, Haze'in okumasının bitmesini bekledi.

Kupürün başlığında, EVANGELIST KENDİNİ KÖR EDECEĞİNE YEMİN EDİYOR yazıyordu. Haberde de şöyle diyordu: "Özgür İsa Kilisesi'nden Evangelist Asa Hawks, günahlarının kefaretini İsa'nın ödeyerek kendisini kurtardığına inandığını göstermek için

kendini kör edeceğine yemin etti. Hawks bunu, Ekim ayının dördünde, cumartesi gecesi saat sekizde, dinsel uyanış toplantısında yapacağını bildirdi." Haberin tarihi on yıldan eskiydi. Başlığın üstünde Hawks'ın bir fotoğrafı vardı. Yarası olmayan, otuz yaşlarında, ince ağızlı bir adamdı. Bir gözü ötekinden biraz daha küçük ve yuvarlaktı. Ağzı için kutsal ya da içten pazarlıklı denebilirdi, ama gözlerinde bir vahşilik vardı. Uyandırdığı duygu da şiddetti.

Haze okumasını bitirdikten sonra da habere bakmayı sürdürdü. Sonra üç kez daha okudu. Ardından, şapkasını çıkardı, yeniden giydi, ayağa kalktı. Kapının yerini anımsamaya çalışırcasına çevresine bakındı.

"Sönmemiş kireçle yaptı bunu," dedi çocuk. "Yüzlerce insanı da kendi yoluna çekmeyi başardı. İnancını kanıtlamak için kendi gözlerini kör eden birinin seni kurtarmaya gücü yetecek demektir – ya da kendi kanından birini," diye ekledi, huşu dolu bir sesle.

"İyi bir arabası olan hiç kimsenin hiçbir şey kanıtlamasına gerek yoktur," diye mırıldandı Haze. Öfkeyle kızı süzerek, kapıya doğru gitti acele acele. Ama kapı ardından kapanır kapanmaz aklına bir şey geldi. Geri döndü, kapıyı açtı ve kıza elindeki kâğıdı verdi. Kâğıt, defalarca katlanıp küçük bir topa dönüşmüştü; sonra da hızlı hızlı arabasına doğru yürüdü.

Hawks notu kızın elinden alıp açtı. Kâğıt'ta, BEBEK, BURAYA GELMEMİN NEDENİ, DAHA ÖNCE SENİN KADAR ESASLI GÖRÜNEN BİRİNİ HİÇ GÖRMEMİŞ OLMAM yazıyordu. Kız, babasının kolunun üstünden bu satırları okurken çok hoşlanmış, kızarmıştı.

"İşte elinde artık yazılı kanıt da var baba," dedi.

"O piç, kupürümü de aldı," diye mırıldandı Hawks.

"Neyse canım, bir tane daha yok muydu sende zaten?" dedi kız alaycı bir sesle.

"Kapa çeneni," dedi adam, kendini yatağa atarken. Öteki gazete küpüründe, EVANGELİST'İN SİNİRLERİ DAYANAMADI," diyordu.

"Ben sana onu alırım," dedi kız. Bu arada da, babasını çok rahatsız etmişse, kaçabilmek için kapıya yakın duruyordu. Ama adam uyuyacakmış gibi, yüzünü duvara döndü.

On yıl önceki bir dinsel inanç tazeleme toplantısında kendisini kör etmeyi tasarlamıştı. İki yüz ya da daha fazla insan toplanmış bunu yapmasını bekliyordu. Bir saat kadar, Paulus'un körlüğü üstüne vaaz vermişti. Tanrının gönderdiği bir ışığın kendisini kör ettiğini görene kadar konuşmasını sürdürerek havaya girmiş, cesaretini toplayınca da ellerini sönmemiş kireç kovasına sokup yüzüne sürmüştü; ama gözlerine sürememişti kireci. Bunu yapmasına yetecek kadar çok sayıda şeytan ele geçirmişti ruhunu, ama bunlar bir anda yok olmuşlardı. O anda kendini orada, öyle, olduğu gibi gördü. Şeytancıkları kovan İsa'nın da orada durup kendisine işaret ettiğini görür gibi oldu. Sonra İsa, çadırdan çıkıp karanlık sokak aralığına sapmış ve yok olmuştu.

"Peki baba," dedi kız, "Biraz dışarı çıkıp seni rahat bırakıyorum."

Haze arabasını en yakın garaja sürdü. Siyah tulumlu, ifadesiz suratlı bir adam ona bakmak için geldi. Haze adama, kornanın ötmesini, benzin deposunun sızdıran yerlerinin onarılmasını, marşın daha düzgün ve ön sileceklerin daha hızlı çalışmasını istediğini söyledi.

Adam motorun kapağını kaldırdı. İçeriye şöyle bir bakıp kapadı. Sonra arabanın öteki tarafına dolaştı. Arada bir eğilip orasını burasını yokladı. Haze ona arabayı kusursuz duruma getirmenin ne kadar süreceğini sordu.

"Bu olanaksız," dedi adam.

"İyi bir araba bu. Daha ilk gördüğüm anda tam bana göre olduğunu anlamıştım. Onu aldığımdan bu yana da hep, içine sığınabileceğim bir araç oldu benim için," dedi Haze.

"Bununla bir yere mi gidiyordun?" diye sordu adam.

"Başka bir garaja," dedi Haze. Essex'ine binip gitti. Öteki garajda arabayı bir gecede düzelteceğini, çünkü bunun çok iyi malzemesi olan, çok iyi bir araba olduğunu, kendisinin de zaten kentin en iyi donanımlı dükkânında çalışan, kentin en iyi tamircisi olduğunu söyleyen bir adam vardı. Haze, emin ellerde olduğundan kuşku duymayarak, arabayı bu adama bıraktı.

7 BÖLÜM

Haze ertesi gün öğleden sonra arabasını geri aldı. Açık yolda nasıl gittiğini görmek için kent dışına çıktı. Gökyüzü, Haze'in sırtındaki takımdan biraz daha açık bir mavilikte, bulutsuz ve parlaktı. Kıvrımlı, sakallı, beyaz, büyük bir bulut vardı yalnızca ortasında. Arabasını yavaşlatıp başını çevirdiğinde, Hawks'in çocuğunun, arabanın zemininden kalkarak, kalasa çıkmakta olduğunu gördü. "Ben hep buradaydım," dedi kız. "Senin haberin bile olmadı." Saçlarında bir demet kara hindiba çiçeği, soluk yüzünde de kocaman kırmızı dudakları vardı.

"Ne diye saklanıyorsun arabamda?" diye sordu Haze öfkeyle. "Yapılacak işim gücüm var benim Sersemce şeylere ayıracak zamanım yok." Genç adam bunları der demez kendini toparladı. Kızı baştan çıkaracağını anımsayarak ağzını biraz yaydı. "Hey tamam," dedi, "seni gördüğüme sevindim."

Kız siyah çoraplı, sıska bacaklarından birini ön koltuğun arkasına doğru kaldırdı. Sonra bütün gövdesini çekip öne yerleştirdi. O notta, 'güzel' mi demek istedin yoksa yalnızca 'iyi' mi demek istedin?" diye sordu kız.

"İkisini de," dedi Haze sıkılarak.

"Benim adım Sabbath," dedi kız. "Sabbath Lily Hawks. Annem doğar doğmaz bu adı verdi bana çünkü Sabbath'da, kutsal dinlenme gününde doğmuşum. An-

nem de beni doğurduktan sonra yatağında yana dönüp ölmüş. Onu bir daha görmemişim."

"Ayyy," dedi Haze. Çenesi gerildi. Bunun ardına saklanarak arabasını sürdü. Yanında biri olsun istememişti. Araba keyfi diye, öğleden sonranın keyfi diye bir şey kalmamıştı. İkisi de uçup gitmişti.

"Annemle babam evli değildi," diye sürdürdü kız konuşmasını. "Bu da beni bir piç yapıyor, ama ne yapayım, benim elimde olan bir şey değil bu. Bu, onların bana yaptığı bir şey, benim kendime değil."

"Bir piç ha!" diye mırıldandı Haze. Kendini İsa yolunda kör eden bir vaizin nasıl olup da bir piç çocuğu olduğunu anlayamıyordu. Başını çevirdi. İlk kez gerçek bir ilgiyle baktı kıza.

Kız başını salladı. Dudaklarının kenarı hafifçe kıvrıldı. "Gerçek bir piç," dedi Haze'in dirseğini yakalayarak. "Bir de ne var biliyor musun? Bir piç cennet krallığına giremez!" dedi.

Haze arabasını bir hendeğe doğru sürüyordu. "Sen nasıl böyle..." derken öndeki kırmızı seti görüp arabayı yeniden yola çevirdi.

"Gazeteleri okur musun?" diye sordu kız.

"Hayır," dedi genç adam.

"Hani şu Mary Brittle adlı kadın var ya, ne yapacağını bilmediğinde sana akıl veriyor. Ben ona bir mektup yazıp ne yapmam gerektiğini sordum."

"Nasıl oluyor da sen bir piç oluyorsun, baban İsa adına..." diye yeniden söze başlayacak oldu Haze.

"Ona dedim ki, 'Sevgili Mary, ben bir piçim. Hepimizin bildiği gibi de bir piç cennet krallığına giremez. Ama benim kişiliğimde böyle bir şey var ki bütün erkekleri peşimden koşturuyor. Sence onlarla öpüşüp koklaşmalı mıyım? Nasılsa cennetin krallığına giremeyeceğime göre, ne fark eder diye düşünüyorum'."

"Dinle şimdi beni," dedi Haze. "Kendini kör etmişse, nasıl..."

"Sonra kadın bana bir mektupla yanıt verdi, dedi ki, 'Sevgili Sabbath, hafif derecede öpüşüp koklaşmak kabul edilebilir. Ama bana kalırsa senin asıl sorunun modern dünyaya uyum sağlamakla ilgili. Belki de, yaşamdan beklentilerini karşılayıp karşılamadığını görmek için dinsel değerlerini bir kez daha gözden geçirmen gerekiyor. Dinsel bir deneyim, onu doğru bir yere oturtttuğun ve seni yok etmesine izin vermediğin zaman, yaşamını zenginleştiren eşsiz bir şeydir. Törel Kültürle ilgili birtakım kitaplar okusan iyi olur'."

"Piç olamazsın sen," diye mırıldandı Haze. Rengi giderek soluyordu. "Karıştırıyorsun herhalde. Baban kendini kör etmiş."

"Sonra kadına bir mektup daha yazdım," dedi kız. Bu arada, papucunun burnuyla genç adamın ayak bileklerini okşuyor ve gülümsüyordu. "Dedim ki, 'Sevgili Mary, gerçekten bilmek istediğim şey, bu işi sonuna kadar yapmam mı yapmamam mı gerektiği. İşte benim gerçek sorunum bu. Modern dünyaya uyumum da bir kusur yok."

"Baban kendini kör etti," diye yineledi Haze.

"O eskiden bugünkü kadar iyi değildi," dedi kız. "Kadın ikinci mektubumu hiçbir zaman yanıtlamadı."

"Yani babanın gençliğinde inançlı olmadığını, sonra mı bu yola döndüğün söylemek istiyorsun?" diye sordu Haze. "Bu mu demek istediğin?" Kızın ayağını, sert bir tekmeyle kendininkinden uzaklaştırdı.

"Öyle olsun," dedi kız. Biraz toparlandı. "Bacağımda bacağını hissetmeyivereyim."

Kör edici beyazlıktaki bulut az önlerindeydi ve sola doğru gidiyordu. "Neden şu ara yola sapmıyorsun?" diye sordu kız. Ana yoldan toprak bir ara yol ayrılıyor-

du. Haze arabayı oraya sürdü. Engebeli ve gölgeli bir yerdi. Yolun iki yanında, kent dışının bütün güzellikleri uzanıyordu. Bir taraf sık bir hanımeli örtüsüyle kaplıydı. Öteki yansa açık bir araziydi, yokuş aşağı iniyordu, oradan kentkuş bakışı görülebiliyordu. Beyaz bulut tam önlerindeydi.

"O nasıl oldu da inanç sahibi oldu?" diye sordu Haze. "Hangi neden onu bir İsa vaizine çevirdi?"

"Toprak yolu pek severim," dedi kız. "Özellikle de buradaki gibi inişli çıkışlıysa. Hadi gel, bir ağacın altına oturtup daha yakından tanışalım."

Haze yirmi otuz metre kadar sonra arabayı durdurdu. İkisi de arabadan indiler. "İnanç sahibi olana kadar çok kötü bir adam mıydı?" diye sordu Haze. "Ya da biraz mı kötüydü?"

"Sapına kadar kötüydü," dedi kız, yolun yan tarafındaki telli örgünün altından geçerken. Tel örgünün altından geçer geçmez çömelip papuçlarıyla çoraplarını çıkardı. "Kırlarda yalınayak gezmeyi ne de çok severim;" dedi ağız dolusu.

"Dinle şimdi beni," dedi Haze, "Kente dönmem gerek. Kırda mırda dolaşmaya zamanım yok." Yine de tel örgünün altından öte yana geçti. "Herhalde inanç sahibi olmadan önce, hiçbir şeye inanmıyordu."

"Şuradaki tepeye çıkıp ağaçların altında oturalım," dedi kız.

Tepeyi tırmanıp öte yana indiler. Kız önde, Haze biraz arkada yürüyorlardı. Genç adam ağacın altında oturmanın kızı baştan çıkarmasına yardım edeceğini düşündü. Ama kızın masumluğunu düşünerek bunu aceleye getirmemeye karar vermişti. Bu işin bir öğleden sonra yapılamayacak kadar güç olacağını düşünüyordu. Kız iri bir çam ağacının altına oturdu. Genç adamın da gelip yanına oturması için elini yere vurdu. Ama Haze

kızdan iki metre kadar ötedeki bir kayanın üzerine oturdu. Çenesini dizlerine dayadı. Hiç kımıldamadan karşıya bakmaya başladı.

"Seni kurtarabilirim," dedi kız. "Benim yüreğimdeki kilisede İsa, kraldır."

Haze kıza doğru eğildi. Öfkeli öfkeli bakarak," Ben farklı türde bir İsa'ya inanıyorum. Benim İsa'm, insanları günahlarından kurtarmak için kanını ziyan etmiyor. Çünkü o sapına kadar insan ve içinde Tanrı filan da yok. Benim kilisem, İsa'sız Kilise!"

Kız Haze'e yaklaştı. "Bu kilisede bir piç kurtarılabilir mi?" diye sordu.

"Bak bu iyi," dedi kız.

Haze kıza baktı huzursuzlukla. Çünkü beyninin bir yanı, bir piçin kurtarılamayacağını söyleyerek ona karşı çıkıyordu. Aynı zamanda da, yalnızca tek bir gerçek olduğunu –yani İsa'nın bir yalancı olduğunu– ve kızın durumunun umutsuz olduğunu söylüyordu kendisine. Kız kuşağını çözüp, boylu boyunca yere uzandı. "Ayaklarım da pek beyaz, değil mi?" dedi, ayaklarını biraz kaldırıp.

Haze kızın ayaklarına bakmadı. Beynindeki bir şey, doğrunun kendisiyle çelişkiye düşmediğini ve bir piçin İsa'sız kilisede kurtarılamayacağını söylüyordu. Genç adam, en iyisi bunu unutmak, çünkü önemli bir şey değil, diye düşündü.

Kız dönüp karın üstü yatarak, "Bir zamanlar bir çocuk vardı," dedi, "kimse onun yaşayıp yaşamadığına aldırmıyordu. Ailesi onu bir oraya bir buraya yolluyordu. Sonunda da çok kötü kalpli bir kadın olan büyükannesine yolladılar onu. Kadın çevresinde küçük iyi bir şeyin varlığına dayanamadığı için bu çocuğa deli oluyordu. Çocuk yanındayken kaşınıp duruyor, her yanı şişiyordu. Gözleri bile kaşınıp şişiyordu, kendini sokağa

atıyor, bu çocuk ortalıktayken her şeyin daha da kötüleştiğini söyleyip, kollarını sallayarak sövmekten başka bir şey yapamıyordu. Bu yüzden de çocuğu tavuk sandığına kilitledi. Çocuk ninesini cehennem ateşinde yanarken görüp bu gördüklerini anlattı. Kadın da şişip kaşınarak, sonunda kuyunun ipini boynuna bağladı. İpin ucundaki kovayı kuyuya saldı. Böylece de boynunu kırdı.

"Bana on beş yaşında der misin?" diye sordu kız.

"İsa'sız kilisede piç sözcüğünün hiçbir anlamı olmayacak," dedi Haze.

"Haydi uzanıp dinlensene," dedi kız.

Haze biraz uzaklaşıp uzandı. Şapkasıyla yüzünü kapadı. Kollarını göğsünde kavuşturdu. Kız elleriyle dizlerinin üzerinde doğruldu, emekleyerek Haze'in yanına gitti, başında durup şapkasının tepesine dikti gözlerini. Şapkayı, bir kapağı kaldırır gibi kaldırıp onun gözlerine baktı. Haze'in gözleri ufka dikilmişti. "Benden ne kadar hoşlandığının hiçbir önemi yok," dedi kız yumuşakça.

Haze'in gözleri kızın boynuna kaydı. Kız başını ağır ağır onunkine yaklaştırdı, burunları birbirine değdi. Ama Haze yine bakmıyordu kıza. "Seni görüyorum," dedi kız işveyle.

"Git başımdan!" dedi Haze, öfkeyle yerinden sıçrayarak.

Kız aceleyle ayağa kalktı. Ağacın ardına koştu. Haze şapkasını yeniden giydi, ayağa kalktı. Bozulmuştu. Essex'ine dönmek istiyordu. İşte o anda arabayı köy yolunda kilitlemeden bıraktığı geldi aklına. Önünden geçen ilk adam onu alıp gidebilirdi.

"Seni görüyorum," dedi ağacın ardından bir ses. Haze aceleyle ters yöne, arabaya doğru yürüdü. Ağacın ardından zafer sevinciyle bakmakta olan yüz, donup kalmıştı.

Haze arabasına binip onu çalıştırmaya yeltendi. Ama arabanın borularından bir yerden su kaçağı oluyormuş gibi sesler geldi. Genç adam birden telaşa kapıldı. Gaza bastı durdu. Ön panelde, titrek titrek iki yana gidip gelen göstergeleri olan iki aygıt vardı. Ama bunlar arabadan bağımsız olarak çalışıyordu. Haze arabanın benzinin bitip bitmediğini bilemiyordu. Sabbath Hawks koşarak tel örgüye geldi. Eğilip telin altından geçti. Haze'e bakarak arabanın önünde durdu. Genç adam öfkeyle başını çevirip, "Ne yaptın arabama?" dedi. Sonra da arabadan çıkıp, kızın yanıtını beklemeden yola doğru yürümeye başladı. Birkaç saniye sonra kız da, biraz uzaktan onu izledi. Ana yolun toprak yola birleştiği yerde, önünde benzin pompası olan bir dükkân vardı. Bu, sekiz yüz metre kadar gerideydi; Haze hızlı hızlı yürüyerek dükkâna vardı. Dükkânda kimse yokmuş gibiydi. Ama birkaç dakika sonra, arkadaki ağaçlıktan bir adam çıktı ortaya. Haze ona ne istediğini söyledi. Adam, Essex'in yanına gitmek için kaptı kaçtısını almaya giderken Sabbath Hawks ortaya çıktı. Kulübenin yanındaki iki metre yükseklikteki kafese gitti. Haze, kız gelene kadar kafesi hiç fark etmemişti. Kafeste canlı bir şeyin olduğunu o anda gördü. Yanına gittiğinde üstündeki yazıyı okudu. İKİ ÖLÜMCÜL DÜŞMAN, BEDAVA BAKABİLİRSİNİZ diyordu yazı.

Bir buçuk metre kadar boyunda, kara, çok zayıf bir ayı kafesin içinde yere atmış dinleniyordu; sırtında ökse izleri vardı. Buna neden olan atmaca da kafesin yukarsında bir yere tünemişti. Atmacanın kuyruğunun büyük bölümü yok olmuştu; ayının da tek bir gözü vardı.

"Tek başına kalmak istemiyorsan buraya gel," dedi Haze kabaca kızın kolunu yakalayıp. Adam kamyonetiyle hazırdı. Üçü birden arabaya binip Essex'e doğru yola koyuldular. Yolda Haze adama İsa'sız kiliseyi an-

lattı; ilkelerinden söz etti ve burada piç diye bir şey olmadığını bildirdi. Adam hiçbir yorum yapmadı. Essex'e geldiklerinde adam depoya bir bidon benzin döktü. Haze arabaya binip gaza bastı, ama hiçbir hareket olmadı. Adam arabanın kapağını kaldırıp bir süre inceledi. İki tane toprak rengi dişi, kurşuni renkli, düşünceli gözleri olan, tek kollu bir adamdı. Daha iki sözcükten fazla laf etmemişti. Haze yanında dururken, uzun bir süre arabayı inceledi. Ama hiçbir şeye elini sürmedi. Bir süre sonra kapağı kapayıp sümkürdü.

"Neymiş bozuk olan?" diye sordu Haze sinirli bir sesle. "İyi bir araba bu, değil mi?"

Adam sesini çıkarmadı. Yere çömelip Essex'in altına girdi. Ayağında botlarla gri çoraplar vardı. Uzun bir süre arabanın altında kaldı. Haze dört ayak üstüne çöküp adamın ne yaptığına baktı. Ama adam hiçbir şey yapmıyordu. Öylece yatmış, derin düşüncelere dalmış gibi yukarıya bakıyordu. Sağlam kolunu göğsünde kavuşturmuştu. Bir süre sonra arabanın altından çıktı. Cebinden çıkardığı pamuklu bir bezle yüzünü ve boynunu sildi.

"Dinle," dedi Haze, "iyi bir araba bu. Beni bir it, yeter. Ondan sonra dilediğim yere giderim."

Adam hiçbir şey söylemedi, ama gidip kamyonetine bindi. Haze'le Sabbath'da Essex'e bindiler. Adam kamyonetiyle, Haze'in arabasını itti. Birkaç yüz metre sonra Essex geğirip yutkunmaya ve tangırdamaya başladı. Haze başını camdan çıkarıp yanına gelmesi için kamyonete işaret etti. "Gördün mü, söylemiştim sana! Bu araba beni her yere götürür. Ara sıra tekleyebilir, ama hepten durmaz. Borcum ne kadar?"

"Hiç," dedi adam, "hiç."

"Ama benzin," dedi Haze, "benzin ne kadar?"

"Hiç," dedi adam aynı ifadesiz suratla. "Hiç."

"Öyle olsun. Sağ ol, " dedi Haze, arabasını sürdü. "Onun iyiliğine ihtiyacım yoktu."

"Müthiş bir araba bu," dedi Sabbath Hawks. " Yağ gibi gidiyor."

"Üç beş yabancı ya da zenci ya da tek kollu bir adam yapmamış bunu," dedi Haze. "Ne yaptığının bilincinde olan insanlar yapmış."

Toprak yolun sonuna gelip asfalt yola çıktıklarında kamyonet yine Haze'in yanına geldi. İki araba yan yanayken camdan birbirlerini süzdüler. "Bu arabanın beni her yere götüreceğini sana söylemiştim," dedi Haze ters ters.

"Bir şeyler," dedi adam, "bir yerlerden bir adamları alacağım." Kamyonetiyle kara yoluna saptı.

Haze arabayı sürüyordu. Gözleri kör eden beyazlıktaki bulut uzun kanatlı bir kuşa dönüşmüş, karşı tarafta gözden kayboluyordu.

8. BÖLÜM

Enoch Emery yaşamının bir daha hiç eskisi gibi olmayacağını biliyordu. Çünkü kendisine olacak olan şey başlamıştı artık. Enoch, hep kendisine bir şeyler olacağını bilirdi de bunun ne olduğunu bilmezdi. Düşünen biri olsaydı, artık babasının kanını temize çıkarma zamanının geldiğini bilirdi. Ama böylesine derin düşünemediğinden, bundan sonra ne yapacağını düşünmeye başladı. Kimi kez düşünmez, hayale dalardı yalnızca, çok geçmeden de kendini, şunu ya da bunu yaparken buluverirdi. Tıpkı, hiç tasarlamadığı halde kendini bir yuva yaparken bulan bir kuş gibi.

Kendisine olacak olan şeyler, camdan tabutu Haze Motes'e gösterdiği anda başladı. Bu, kavrayışını aşan bir gizdi. Ama kendinden beklenenin korkunç bir şey olacağını anladı. Kanı, her şeyinden daha duyarlıydı; gövdesinin belki de beyni dışında her yerine kıyamet sözcüğünü çiziktiriyordu. Bunun sonucu ise, dakikada bir dışarı çıkıp dudağındaki uçuğun tadına bakan, dilinin daha fazla şey biliyor olmasıydı.

İlkin, kendisine göre normal olmayan bir şey yapmaya başladığını fark etti. Aldığı ücreti biriktiriyordu. Her hafta evsahibesinin gelip aldığı kirayla yemek dışında parasının hepsini biriktiriyordu. Çok yemek yemiyor, yemek parasını da biriktiriyordu. Süpermarketlerden hoşlanırdı. Kent parkından ayrıldıktan sonra her

öğlen konserve yiyeceklerle tahıllı yiyecek raflarının arasında dolaşarak bir saat kadar zaman öldürürdü. Son zamanlarda, ceplerinde şişkinlik yapmayacak şeyleri sağdan soldan yürütmeye başladı. Yemek parasından bu kadar tasarruf etmesinin nedeninin bu olup olmadığın düşündü sonra da. Belki de buydu nedeni. Ama ona öyle geliyordu ki, para biriktirmesi daha önemli bir şeyle bağlantılıydı. Çalmaktan hep hoşlanmıştı. Ama bu hiçbir zaman para biriktirmek için çalışmamıştı.

Bu arada, odasını temizlemeye de başladı. Eski bir pansiyonun tavan arasında, yeşil ya da bir zamanlar yeşil olan küçük bir odaydı. Bu ev mumyalanmış gibi görünüyor, o duyguyu her şey veriyordu. Ama Enoch, içinde yaşadığı (baş tarafa düşen) bölümü güzelleştirmeyi, daha önce hiç aklına getirmemişti. Sonra bir gün bir baktı ki bu işe girişivermiş.

İlkin, kilimi yerden kaldırıp pencereden sarkıttı. Bu bir hataydı, çünkü onu geri çekmek için gittiğinde, birkaç uzun saçaktan başka bir şey kalmamıştı ortada. Kilimin çok eski olduğunu düşündü. Öteki eşyaları daha bir özenle elden geçirmeye karar verdi. Karyolayı sabunlu suyla sildi. İkinci kir tabakasından sonra ortaya, karyolanın altın parıltısı çıktı. Bundan öylesine etkilendi ki iskemleyi de yıkadı. Alçak, yuvarlak bir iskemleydi. Dışarı doğru çıkıntılı olduğu için, çömelmiş izlenimi veriyordu. Su değer değmez altın parıltısı ortaya çıkmaya başladı. Ama bir kez daha silinince yok oldu. Biraz daha yıkandığında, iskemle yere çöktü. İçinde süren yılların kavgasını sona erdirmiş gibiydi. Enoch bunun kendisinin iyiliğine mi yoksa kötülüğüne mi bir işaret olduğunu bilemedi. İçinden, iskemleyi tekmeleyip paramparça etmek gibi vahşi duygular geçti, ama yapmadı, onu orada öylece bıraktı, en azından şimdilik. Nesnelerin anlamlarına yaşamını bağlayan çılgınlardan de-

ğildi nasıl olsa. Şu an için, önemli olanın, bilmediği şey olduğunun bilincindeydi.

Odada bunun dışındaki tek eşya lavaboydu. Bu lavabo üç bölümdü. Yirmi santim kadar boyundaki kuş bacakları üstünde duruyordu. Bacakların ucundaki pençeler küçük bir gülleye tutunmuştu. En alttaki bölüm küçük bir dolaptı. İçinde çöp kutusu olması gerekirdi. Enoch'un bir çöp kutusu yoktu ama nesnelerin sahip olduğu amaçlara karşı derin bir saygısı olduğu, bu dolabın içine koyacak uygun bir şeyi de bulunmadığı için, onu boş bırakmıştı. Tam bunun üstünde gri, mermerden bir raf vardı. Rafın ardından tahta oyma kalpler, fiyonklar, çiçekler, her iki yanda iri birer kartal kanadına dönüşüyor, Enoch'un durduğu noktanın tam karşısında, tam ortada, bir aynayı çevreliyordu. Tahta çerçeve, aynanın üstünden yine devam ederek taçlı, boynuzlu bir başlıkta son buluyordu. Belli ki sanatçı, eserine olan inancını yitirmemişti.

Enoch'un gözünde bu parça odanın merkeziydi. Kendisiyle neyin arasında müthiş bir bağ kurduğunuysa bilemiyordu. Büyük bir akşam yemeğinden sonra çoğu kez, dolabın kilidini açmayı, içeriye girmeyi ve sabah hayal meyal bildiği birtakım törenlere, gizli şeylere girişmeyi pek çok kez düşlemişti. Temizlik sırasında lavabo aklına ilk gelen şey oldu. En önemsiz şeyden başlayarak asıl anlamlı olan merkezin çevresinde ve ona doğru ilerledi. Bunun için, lavaboyla uğraşmadan önce odadaki resimlerle ilgilendi.

Bunlar üç taneydi. Biri evsahibesine aitti. Bu kadın neredeyse büsbütün kördü, ama keskin bir koku alma duyusu vardı. Öteki iki resim ise kendisininidi. Kadınınki, küçük gölün ortasında duran iri bir geyik resmiydi. Bu hayvanın üstünlük taslayan yüzü Enoch için öylesine dayanılmazdı ki, ondan korkmasaydı, çoktan çaresi-

ne bakacaktı. Gerçek şuydu ki, her şeyi şu kibirli suratın gözleri önünde yapmak zorundaydı. Şaşmıyordu, çünkü daha iyi bir şey olması beklenemezdi, eğlenmiyordu, çünkü eğlenilecek bir şey yoktu. Bütün dünyayı alt üst etse, kendisini bundan daha fazla sinirlendiren bir oda bulamazdı. Ama, geyiğe sürekli içten içe söyleniyor, ama yüksek sesle konuştuğunda daha dikkatli davranıyordu. Geyik, üstünde yaprak desenleri olan kalın, kahverengi bir çerçevenin içindeydi. Bu da ona ağırlığını ve kendinden hoşnut bakışlarını güçlendiriyordu. Enoch artık bir şeyler yapmak zamanının geldiğini biliyordu; odasında neler olacağını bilemiyordu. Ama bir şey olduğunda bunu geyiğin yönettiğini hissetmek istemiyordu. Beklediği yanıt birden geldi: geyiğin çerçevesini çıkarmanın onun giysilerin (gerçi giysisi yoktu) çıkarmak anlamına geleceğini sezdi. Bunda da haklıydı. Çünkü bunu yaptığında hayvan öylesine zavallı göründü ki Enoch'a yalnızca alayla gülmek ve gözucuyla onu süzmek kaldı.

Bu başarısından sonra dikkatini öteki iki resme yöneltti. Bunlar takvimlerin üstündeydi. Hilltop Cenaze levazımatçısıyla Amerikan Kauçuk Tekerlek Şirketi yollamışlardı bunları kendisine. Birinde, mavi bir tulum giymiş küçük bir oğlan çocuğu yatağının kenarında dik çökmüş, 'Ve babamı kutsa,' derken, ay pencereden bakıyordu. Öteki resimde bir hanım bir otomobil lastiğini giyinmişti. Bu resim, karşı duvarda geyiğin tam karşısındaydı. Onu olduğu yerde bıraktı. Geyiğin bunu görmezlikten geldiğine neredeyse emindi. Resimlerle işi bittiği zaman dışarı çıkıp biriktirdiği bütün parayla çiçekli perdeler, bir şişe yaldız ve bir boya fırçası satın aldı.

Bütün parasının gitmesine bozulmuştu, çünkü kendisine yeni giysiler alabileceğini de ummuştu. Oysa bü-

tün birikimi bir avuç kumaşa gitmişti. Eve gelene kadar yaldızı ne yapacağını bilmiyordu; eve geldiğinde, lavabodaki çöp dolabının önüne oturdu. Kapısını açtı. İçini yaldızla boyadı. O zaman dolabın da bir şey İÇİN kullanılacağını anladı.

Enoch hiçbir zaman hazır olmadan kendisine bir şey söylemesi için kanına baskı yapmazdı. Her fırsatı yakalayıp kaçan, şu ya da bu akıl almaz şeyi öneren çocuklardan değildi o. Böylesine önemli bir konuda, durumun kesinlik kazanmasını beklemeye hazırdı. Bunun için de bekledi. En azından birkaç gün içinde durumu öğreneceğinden kuşkusu yoktu. Sonraki bir hafta içinde kanı her gün kendi kendisiyle uğraştı. Arada bir durup Enoch'a da buyruklar yağdırıyordu.

Bir sonraki pazartesi, Enoch, her şeyi öğreneceğinin bilinciyle uyandı. Kanı, temizlik şirketi geldikten sonra evi temizlemek için koşuşturan bir kadın gibi oradan oraya seğirtiyordu. Bir huysuzluk, bir başkaldırı duygusu vardı içinde. Yataktan kalkmamaya karar verdi. Babasının kanını haklı çıkarmak istemiyordu. Başkalarının kendisinden yapmasını istediği, kendisininse ne olduğunu bilmediği, her zaman tehlikeli olan şeyleri yapmak istemiyordu.

Doğallıkla, kanı böyle bir tutuma katlanmayacaktı. Hayvanat bahçesine geldiğinde saat dokuz buçukta, yani yalnızca yarım saat gecikmişti. Sabah boyunca kafası gözcülük etmesi gereken kapıda değil, kanındaydı. Tıpkı dur durak bilmeden elindeki paspas ve kovayla sağa sola çarpan bir oğlan çocuğu gibi. İkinci vardiya bekçisi gelir gelmez kente doğru yollandı.

Bulunmak istediği son yer kentti, çünkü orada her şey olabilirdi. Kafası oradan oraya atlarken tek düşüncesi hep iş bittikten hemen sonra kendini eve atıp yatmak olmuştu.

İş merkezine geldiğinde çok yorulmuştu. Walgreens'in camekânına dayanıp serinlemeye çalıştı. Ter sırtından aşağıya iniyor, onu kaşındırıyordu, böylece birkaç dakika için camekânda, kendi boyunun iki katı yüksekliğinde yığılmış her renk çalar saatlerin, tuvalet temizleme sıvılarının, şekerlemelerin, kadın bağlarının, dolmakalemlerin ve cep lambalarının oluşturduğu geri fonun üzerinde her yanını kaşır bir adam görünümündeydi. Enoch, bir bakkalın girişini oluşturan küçük kameriyenin ortasından gelen bir patırtıya doğru yürümeye başladı. Burada sarı ve mavi renkli camlı ve çelikten bir makine vardı. Makine, içinde yağ ve tuz olan bir kazana patlamış mısır fırlatıyordu. Enoch, cebinden cüzdanını çıkarmış parasını saymaya başlamıştı bile. Cüzdanı, bir iple ağzı büzülmüş deriden, uzun, gri bir keseydi. Onu babasından çalmıştı. Bu cüzdan onun hazinesi gibiydi, çünkü (kendi dışında) babasının elleyip de kendisinin sahi olduğu tek şeydi. Cüzdandan iki tane beş sent çıkarıp makinenin sahibi beyaz önlüklü oğlana uzattı. Oğlan makinenin ortasına elini daldırıp mısırları beyaz bir kese kâğıdına doldurdu. Bunları yaparken gözlerini de Enoch'un cüzdanından bir an bile ayırmadı. Bir başka gün olsaydı Enoch oğlanla arkadaşlık etmeyi denerdi. Ama bugün kafası öylesine doluydu ki, onu görecek hali bile yoktu. Kese kâğıdını oğlanın elinden aldı. Para kesesini cebine tıkıştırmaya başladı. Oğlanın gözü kesenin olduğu cebin kenarındaydı. "O şey sidik kesesine benziyor," dedi oğlan imrenerek.

"Hemen gitmem gerek," diye mırıldandı Enoch. Aceleyle bakkala girdi. İçeride, dalgın dalgın dükkânın gerisine doğru yürüdü. Sonra yeniden, sanki kendisini arayan biri varsa orada olduğunu görsün diye bir başka koridordan öne geldi. Oturup bir şey yiyip yiyemeyeceğine karar vermek için soda çeşmesinin önünde du-

rakladı. Çeşmenin bulunduğu tezgâhı pembe ve yeşil mermer desenli muşambayla kaplıydı. Ardında da limon renkli üniforması ve pembe önlüğüyle, kırmızı saçlı bir garson kadın duruyordu. Pembeye boyanmış gözleri yeşildi ve tıpkı ardında asılı, günün bombası, misket limonu-kiraz kokteyli (o günün on sent'lik özel içeceği) resmini andırıyordu. Çocuk kadının başının üstündeki bilgileri okurken de o Enoch'u inceledi. Biraz sonra da göğsünü tezgâha dayayıp kollarını kavuşturarak beklemeye koyuldu. Enoch hangi karışımın kendisine uygun olduğuna karar veremedi. Ta ki kadın bir kolunu tezgâhın altına sokup Misket limonu -kiraz kokteylini ortaya çıkarana kadar. "Bu iyi işte," dedi kadın, "Bu sabah kahvaltıdan sonra ben hazırladım."

"Bugün bana birşeyler olacak," dedi Enoch.

"Sana iyi olduğunu söyledim," dedi kadın, "onu bugün hazırladım."

"Bu sabah uyandığımda gördüm onu," dedi Enoch, bir kahin edasıyla.

"Tanrım," dedi kadın. Sonra da içeceği Enoch'un önünden birden çekip aldı. Sırtını döndü, her şeyi birbirine vurmaya başladı; bir saniye sonra içeceğin aynısını –ama bu kez tazesini– Enoch'un önüne pat diye koydu.

"Artık gitmem gerek," dedi Enoch ve aceleyle çıktı. Patlamış mısır makinesinin önünden geçerken bir çift göz cebine takıldı. Ama o durmadı. Bunu yapmak istemiyorum, diyordu kendi kendine. O şey neyse onu yapmak istiyorum. Eve gidiyorum. Kesinlikle yapmak istemediğim bir şeydir. Üstüme vazife olmayan bir şeydir. Kendisine bir gömlekle fosforlu bir kravat almak varken bütün parasını nasıl perdeliklere ve yaldıza yatırdığını düşündü. Bu yasalara aykırı bir şey olacak, diye geçirdi aklından. Hep yasalara aykırı bir şey olmuştur. Yapmayacağım onu, dedi ve durdu. Önünde durdu-

ğu yer bir sinemaydı, dev afişte genç bir kadını, bir yok etme makinesine atan bir canavar görüküyordu.

Afişe sinirli sinirli bakarak, "Böyle bir filme gidecek değilim," dedi. "Eve gideceğim. Hiçbir sinemanın çevresinde dolanmayacağım. Bilet alacak param yok," dedi. Yine de cüzdanını çıkardı. Şu bozuklukları saymayacağım bile. "Şurada yalnızca kırk üç sent var," dedi, "bu da yetmez." Afişte, yetişkinler için biletlerin kırk beş sent, balkonun otuz beş sent olduğu yazıyordu. Hiç de oturmam balkonda, dedi, otuz beş sentlik bileti satın alırken.

İçeri girmeyeceğim, dedi.

İki kapı yaylanarak açıldı. Kendini uzun, kırmızı bekleme salonundan aşağıya, sonra da daha karanlık bir koridora doğru ilerlerken buldu. Daha sonra daha yükseğe, daha karanlık bir tünele girdi. Birkaç dakika içinde, sinemanın üst bölümüne geldi. Yunus peygamber örneği, elleriyle yoklaya yoklaya oturacak bir yer aradı. "İzlemeyeceğim bunu işte," dedi öfkeyle. Renkli müzikallerin dışındaki filmlerden hoşlanmazdı.

İlk film, uzaktan kumandayla ameliyatlar yapan Göz adlı bir bilim adamıyla ilgiliydi. Bir sabah uyandığınızda göğsünüzde ya da midenizde bir yarık görüyordunuz, bir de bakıyordunuz ki olmazsa olmaz bir organınız yerinde yok. Enoch şapkasını iyice indirdi. Dizlerini de yüzünün önüne kadar çekti: bir tek gözleri perdeye bakıyordu. Film bir saat kadar sürdü.

İkinci film Şeytan Adası Hapishanesi'ndeki yaşamı anlatıyordu. Bir süre sonra Enoch, önündeki parmaklığın üstünden aşağı düşmemek için koltuğunun iki koluna yapışmak zorunda kaldı.

Üçüncü filmin adı, 'Loonie Yeniden Eve Dönüyor,'du. Film yanan bir öksüzler evinden, güzel çocukları kurtaran Loonie adlı bir şebeğin öyküsüydü. Enoch

Loonie'nin yangında yanacağını beklerken hayvan değil yanmak, sıcaklamıyordu bile. Sonunda, hoş bir kız ona bir madalya verdi. Enoch artık buna dayanamazdı. Koridora fırladı, yukarıdaki iki tünelden aşağı indi, kırmızı fuayeden koşarak geçip sokağa çıktı. Açık havanın yüzüne çarpmasıyla, kolu bacağı kesildi.

Kendine geldiğinde film afişinin karşısındaki duvara dayanmış oturuyordu, artık görevinden kaçmayı düşünmüyordu. Gece olmuştu. Enoch, savuşturmayı başaramadığı sezgisel bilginin neredeyse gelmek üzere olduğunu hissediyordu. Tam anlamıyla teslim bayrağını çekmişti. Yirmi dakika kadar bir süreyle duvara dayalı oturdu. Sonra da, ayağa kalkıp, sessiz bir ezgi ya da yalnızca köpeklerin duyduğu o ıslıklardan birinin peşine takılmış gibi sokakta yürümeye başladı. İki ev adacığını geçtikten sonra durdu. Dikkati sokağın karşısına yönelmişti. Orada, tam karşısında, bir sokak lambasını altında, parlak sıçan renkli bir araba duruyordu. Önünde de, garip, beyaz şapkalı biri. Adamın kolları bir aşağı bir yukarı oynuyordu. Neredeyse şapka kadar soluk, ince elleriyle bir şeyler anlatıyordu. "Hazel Motes!" diyerek soluğunu tuttu Enoch. Yüreği, çılgın bir çan gibi iki yana yalpa vuruyordu.

Arabanın yanında, kaldırımda birkaç kişi vardı. Enoch, Haze'in İsa'sız Kilise'yi kurduğunu ve o gece sokakta vaiz verdiğini bilmiyordu. Parktaki cam kasada yatan küçülmüş adamı gösterdiğinden bu yana Haze'i görmemişti.

"Günahlarımızı kefareti ödenmişse," diye haykırıyordu Hazel Motes, "günahlardan kurtulmayı önemsemeniz gerekir, ama önemsemiyorsunuz. Kendinize dönünüz ve böyle bir şey olmuşsa bile olmamış olmasını mı yeğlerdiniz, bunu anlamaya çalışın. Kefareti ödenenlere huzur yoktur," diye haykırdı, "ben barış vaaz edi-

yorum. İsa'sız bir kilise, barış ve mutluluk dolu bir kilise!"

Arabanın yanında durmuş olan iki ya da üç kişi başka yöne doğru yürümeye başladı. "Gidin!" diye bağırdı Hazel Motes. "Çekin gidin! Gerçeğin sizin için ne önemi var? Dinleyin," dedi, parmağıyla oradaki insanları göstererek, "gerçeğin sizin için önemi yok. İsa kefaretinizi ödemişse, sizin için ne fark eder? Bunun için hiçbir şey yapacağınız yok. Suratınızda bir kıl oynamayacaktır. Şurada üç tane haç olsa, o da ortadakine çivilenmiş olsa bile, sizin için, ya da benim için öteki iki haçtan daha anlamlı olmayacaktır. Dinleyin şimdi. Size, İsa'nın yerini alacak, yalın konuşacak bir şey gerek. İsa'sız kilisenin bir İsa'sı yok, ama böyle birine gereksinimi var! Yeni bir İsa istiyor o! Sapına kadar adam olan, ziyan edecek bir damla kanı olmayan biri gerek ona. Başka hiçbir kimseye benzemeyen, benzemediği için de sizin kendisine bakacağınız biri gerek. Ey insanlar, bana bir İsa verin. Bana işte böyle bir İsa verin, verinki İsa'sız Kilise'nin neler yapabileceğini size göstereyim!"

İzleyicilerden biri ayrılınca geriye iki kişi kaldı. Enoch Sokağın orta yerinde donmuş gibi duruyordu.

"Yeni İsa'nın nerede olduğunu söyleyin bana," diye bağırdı Hazel Motes, "Ben de, o zaman onu alıp İsa'sız Kilise'ye koyayım. Siz de gerçeği ondan sonra göreceksiniz. Sonra da hiçbir zaman kefaretinizin ödenmediğini göreceksiniz. Bana bu yeni İsa'yı, her kimse, verin de artık onu görmekten kurtulalım!"

Enoch sessiz çığlıklar atmaya başladı. Hazel Motes konuştuğu sürece, bir dakika kadar böyle çığlıklar attı.

"Bana bakın!" diye bağırdı Hazel Motes. Gırtlağından boğuk boğuk çıkıyordu sesi. "Şu huzur dolu adama bakın bir! Huzur doluyum, çünkü kanım beni özgür bıraktı. Kanınıza danışın da İsa'sız Kilise'ye gelin. Belki

birisi bize yeni bir İsa getirir de onu görmekten kurtuluruz!"

Anlaşılmaz bir ses çıktı Enoch'dan. Bağırmaya çalıştı, ama kanı onu durdurdu. Sonunda fısıltıyla, "Dinle beni, ben onu buldum! Yani onu getirebilirim! Biliyorsun! O! onu sana göstermiştim! Gözlerinle görmüştün onu!" dedi.

Haze Motes'i en son gördüğünde, Haze Motes'in kafasına bir kaya parçası attığını anımsattı kanı. Daha o zaman onu cam kasadan nasıl çalacağını bile bilmiyordu. Tek bildiği, Haze almaya hazır oluncaya kadar odasında onu saklayacak bir yerin var olduğuydu. Kanı, bunu Haze Motes'e bir sürpriz olarak yapmasını söylüyordu. Enoch geri geri gitmeye başladı, sokağı geçti, bir kaldırımı geçip öteki sokağa çıktı. Onu çiğnememek için bir taksi son anda durdu. Şoför başını camdan çıkardı. Kendisini yaratan Tanrı, bir ön ile bir arka yerine iki arkayı bir araya getirdiğine göre nasıl olup da durumu böylesine iyi idare ettiğini sordu ona.

Enoch bu soruya yanıt veremeyecek kadar düşünceliydi. "Gitmem gerek," diye mırıldandı ve aceleyle uzaklaştı.

BÖLÜM 9

Hawks kapısını sürgülüyordu. Haze ne zaman kapıyı çalsa –bunu günde iki ya da üç kez yapıyordu– eski evangelist çocuğunu ona yolluyor, sonra da ardından kapıyı yine sürgülüyordu. Haze'in evin içinde pusuda beklemesi, içeri girip suratına bakmak için birtakım bahaneler uydurması onu deli ediyordu; çoğu kez sarhoştu. Bu haliyle de görünmek istemiyordu.

Haze vaizin neden kendisini içeri almadığını anlayamıyordu. Yoldan çıktığına inandığı birini gördüğünde bir vaizin davranması gerektiği gibi davranmıyordu ona karşı. Genç adam bıkmadan odaya girmenin bir yolunu arayıp duruyordu. Elinden gelirse siyah gözlüklerin *gerisindekini* görmek istiyordu.

Ne zaman kapıya gitse kız dışarı çıkıyor, içeriden de kapı sürgüleniyordu. Bundan sonra da kızdan yakasını bir türlü sıyıramıyordu. Kız onun ardına takılıp arabasına geliyor, biniyor ve araba gezintilerini berbat ediyordu ya da onun ardında odasına gidiyor ve orada oturuyordu. Haze onu baştan çıkarma düşüncesini bırakmıştı. Şimdi artık kendisini ondan korumaya çalışıyordu. Eve yerleşeli daha bir hafta olmadan, bir gece uyumak için yatağa girdiğinde kız odasına gelmişti. Elinde, bir reçel kavanozunun içinde yanan bir mum vardı. Yerlerde sürüklenen bir kadın geceliği de sıska omuzlarından aşağı dökülüyordu. Haze, kız neredeyse yatağına

gelene kadar uyanmadı. Uyandığında da, örtüsünü üzerinden atıp odanın ortasına fırladı.

"Ne istiyorsun?" dedi.

Kız yanıt vermedi. Mumun ışığında suratındaki gülümseme daha bir yayıldı. Haze bir an kıza dik dik baktı. Sonra bir iskemleyi kavrayıp kızın üstüne fırlatacakmış gibi havaya kaldırdı. Kız ancak saniyenin onda biri kadar orada kalabilmişti. Haze'in odası sürgülenemiyordu. O da yatağa dönmeden önce, iskemleyi kapıya dayadı.

"Dinle," dedi kız kendi odasına döndüğünde, "hiçbir şey etki etmiyor. Bana iskemleyle vurabilirdi."

"Birkaç gün içinde buradan ayrılıyorum," dedi Hawks. "Ben gittikten sonra aç kalmak istemiyorsan, etkilemeye çalış onu." Gerçi sarhoştu, ama ne dediğini biliyordu.

Hiçbir şey Haze'in beklediği biçimde gelişmiyordu. Her akşam çıkıp vaaz veriyordu. Ama, İsa'sız kilisenin ancak bir üyesi vardı; o da kendisiydi. Gücünü kör adama kanıtlamak için kısa zamanda büyük bir yandaş kitlesi toplamak istiyordu. Ama çağrısına kulak asan yoktu. Bir kişi ona katılır gibi olmuştu, ama bu bir yanlışlıktı. On altı yaşında, kendisiyle geneleve gidecek birini arayan bir oğlandı. Daha önce oraya hiç gitmediği için bir arkadaş arıyordu kendine. Nerede olduğunu biliyordu, ama deneyimsiz biriyle gitmek istemiyordu. Haze'in vaazını duyunca, vaaz bitene kadar oyalanmış sonra da genç adama, birlikte gitmeyi önermişti. Ama bu bir hataydı, çünkü geneleve girip çıktıktan sonra Haze çocuğa İsa'sız kiliseye üye olmasını önermişti ya da bundan da öte bir havari, bir öncü olmasını. Çocuk özür dilemiş, ama o kilisenin üyesi olamayacağını, çünkü günahkâr bir katolik olduğunu söylemişti. Yaptıkları şeyin çok büyük bir günah olduğunu, bundan neda-

met getirmeden ölürlerse ezeli cezaya çarptırılacaklarını, Tanrı'yı hiçbir zaman göremeyeceklerini de sözlerine eklemişti. Haze genelevden, oğlanın aldığı tadın binde birini bile almamıştı. Sonuçta, gecesinin yarısını ziyan etmişti işte. Bağırarak, günah ya da Hüküm Günü diye bir şeyin var olmadığını söylemişti. Ama oğlan yalnızca başını sallamış ve ertesi gece bir daha kendisiyle birlikte gelip gelmeyeceğini sormuştu ona.

Haze dua etmeye inansaydı, bir havari bulmak için dua ederdi. Ama işte tek yapabildiği, bu konuda bol bol kaygılanmaktı. Derken, bu oğlanla geneleve gittikleri geceden iki gece sonra havari çıka geldi.

O gece dört sinemanın önünde vaaz vermiş, ne zaman başını kaldırsa kendisine gülümseyen kocaman bir suratla karşılaşmıştı. Tombul, tıknaz bir adamdı. Kıvırcık sarı saçları, fiyakalı favorileri vardı. Gümüş rengi çizgileri olan siyah bir takım elbise giymişti. Başındaki geniş kenarlı beyaz bir şapka da geriye kaykıtılmıştı. Ayaklarında da, dar, sivri uçlu, siyah pabuçlar vardı. Çorap giymemişti. Sonradan kovboy olmuş eski bir vaize benziyor. Ya da sanki sonradan cenaze levazımatçısı olmuş bir kovboya. Yakışıklı biri değildi. Ama gülümseyişinin altında yüzüne takma diş gibi oturan, dürüst bir görünüm vardı.

Haze ne zaman ona baksa, adam göz kırpıyordu.

En son seanstan çıkanlara vaaz veren Haze'i adamdan başka dinleyen üç kişi daha vardı. "Hey, içinizde gerçeğin ne olduğuna kafa yoran, ona aldıran var mı acaba?" dedi Haze. "Gerçeğe ulaşmanın tek yolu günaha girmektir. Ama sizin umurunuzda mı? Sözlerime dikkat edecek misiniz, yoksa herkes gibi çekip gidecek misiniz?"

İki adamla sırtında kedi suratlı bir bebeği taşıyan bir kadın vardı. Kadın bir panayırda ki garip bir yaratı-

ğa bakar gibi bakıyordu Haze'e. "Haydi bakalım," dedi kadın, "söyleyeceğini söyledi. Gidelim." Dönüp yürümeye başladı. İki adam da peşine düşüp gitti.

"Gidin, gidin, durmayın," dedi Haze. "Ama unutmayın, gerçek, her köşe başında çıkmayacak karşınıza."

Onu her yerde izleyip duran adam yanına gelip pantolonunun askısını çekti çabucak. Bir de ona göz kırptı. "Hey arkadaşlar, geri dönün," dedi. "Size kendimle ilgili her şeyi anlatacağım."

Kadın yeniden arkasına döndü. Adam da, kadının güzelliğinden çarpılmışçasına, ona gülümsedi. Kadının, köşeli kırmızı bir suratı vardı. Saçları da yeni yapılmıştı. "Ah keşke kitabım burda olsaydı," dedi adam. "Çünkü müzikle daha hoş şeyler söyleyebilirim. İsa'dan söz ederken de azıcık müzik ister, öyle değil mi arkadaşlar?" Adamlara adeta yüzlerine yansımış sağduyudan medet umarmış gibi bakıyordu. Her iki adam da kahverengi fötr şapkalar ve siyah, kentlilere özgü giysiler giymişti. Bir ağabey-kardeşe benziyorlardı." Dinleyin arkadaşlar," dedi havari, sır verircesine. "İki ay önce, burada şu peygamberle daha karşılaşmadan, bambaşka bir insandım. Beni tanıyamazdınız. Dünyada tek bir dostum yoktu. İnsanın dünyada hiçbir dostunun olmamasının ne demek olduğunu bilir misiniz siz?"

"Farkına varmadığınız bir anda sırtınıza bir bıçak saplanmasından hiçbir farkı yoktur bunun," dedi daha yaşlı olan adam, dudaklarının arasından.

"Abicim, şu sözleri söylemekle her şeyi açıklamış oldun," dedi adam. "Zamanımız olsaydı, herkesin de benim gibi işitmesi için bunları yinelemeni isterdim." Film bitmişti. Yeni insanlar çıkmaya başlamıştı dışarıya. "Dostlar," dedi adam. "Hepinizin de şuradaki peygamberle ilgilendiğinizi biliyorum," dedi arabanın önünde duran Haze'i göstererek. "Bana az biraz zaman

verirseniz onun ve düşüncelerinin bana neler kazandırdığını siz anlatacağım. Bütün gece burada kalmaya, o kadar uzun sürse de size anlatmaya niyetim yok, onun için toplanmayın buraya."

Haze olduğu yerde hiç kımıldamadan duruyordu. Başını hafifçe öne doğru uzatmıştı. Duyduklarına inanamıyordu sanki.

"Dostlar," dedi adam. "Gendümü tahdim edeyim. Adım Aziz Onnie Jay, Bunu söylüyom ki gidip araştırın da yalan söylemediğimi anlayın. Ben bir vaizim. Bunu kim biliyo, umurumda değil. Ama, yüreğinize dokunmayan hiçbir şeye inanmanızı istemem. Şu köşede kalanlar, daha iyi işitmek için yamacına şuraya gelin," dedi. "Derdim bir şey satmak değil, bir şeyler vermek!" Oldukça fazla sayıda insan çevrelerinde toplanmıştı.

"Dostlar," dedi, "iki ay önce benim aynı adam olduğuma inanmazdınız. Dünyada tek bir dostum yoktu. İnsanın dünyada hiçbir dostu olmaması ne demek bilir misiniz siz?"

Biri yüksek sesle, "Farkında olmadığın bir zamanda sırtından..." dedi.

"Bakın dostlar," dedi Aziz Onnie Holly, "dünyada tek bi dostunun olmaması bir kadın ya da erkeğin başına gelebilecek en acı, en yalnızlık verici şeydir! İşte böyleydim ben de. Ya kendimi asacaktım ya da acılar içinde yok olup gidecektim. Sevgili yaşlı anam bile sevmiyordu beni. Aslına bakarsanız içim temizdi. Ama içimdeki bu doğuştan gelme iyiliği, temizliği göstermeyi bilemiyordum. Herkes bu dünyaya," dedi kollarını uzatarak, "tatlı, sevgi dolu bir insan olarak gelir. Küçük bir çocuk herkesi sever, dostlar. İyilik, temizlik doğal olarak vardır onda-bi şeyler olana kadar. Bi şeyler olur, dostlar. Bunun ne olduğunu, sizin gibi aklı başında insanlara anlatmama gerek yok. O küçük çocuk büyüdükçe, iyiliği,

masumluğu artık ortada pek görünmez olur. Kaygılar ve dertler bunu bastırır. Bütün iyiliği, masumluğu içine gömülüp kalır. Sonra da mutsuzluk, yalnızlık, hastalık başlar, dostlar. 'Nereye gitti bütün masumluğum, iyiliğim? Beni seven dostlarım nerede?' der, bütün bunlar olurken de, küçük iyilik tomurcuğu içinde durmaktadır, tek bir yaprağı düşmeden. Dışardaysa, o acımasız yalnızlık." Bütün bunları acıklı, genizden gelen bir sesle söylemişti. Bunları aştığını, her şeyin üstüne çıktığını çevresindekilerin görmesi için de hep gülümsüyordu. "İşte böyleydim ben dostlar. Ne dediğimi iyi biliyorum." Böyle diyerek kollarını önünde kavuşturdu. "Tam kendimi asmaya ya da çaresizlik içinde çözülmeye doğru giderken, herkes gibi, içim iyilikle doluydu. Bana gereken tek şey, bunu dışarı çıkarmaktı. Bana gereken tek şey biraz yardımdı, dostlar."

"Sonra şuradaki peygambere rastladım," dedi arabanın önünde duran Haze'i göstererek. "Arkadaşlar, iki ay önce, onun bana yardım için geldiğini duydum. İçimdeki iyiliği, tatlılığı açığa çıkarıp öteki insanları bundan yararlandırmak için İsa'sız İsa Kilisesi'ni vaaz ettiğini duydum. Bu iki ay önceydi, dostlar. Aynı adam olduğuma inanmazdınız o zaman. Hepinizi teker teker seviyorum. Onu dinlemenizi, İsa'sız Kutsal İsa Kilisesi'ne, kilisemize katılmanızı istiyorum. Yeni bir İsa'sı olan yeni kiliseye gelin. Gelin ki siz de benim gibi yardım görün!"

Haze öne doğru eğildi. "Bu adam doğruyu söylemiyor," dedi. "Onu ilk defa bu gece gördüm. İki ay önce bu kilisenin öncülüğünü yapmıyordum. Kilisenin adı da, İsa'sız Kutsal İsa Kilisesi değil!"

Adam onu duymazlıktan geldi. Orada toplananlar da. On ya da on iki kişi vardı çevrelerinde. "Dostlar," dedi Aziz Onnie Jay. "Beni iki ay önce değil de şimdi

gördüğünüz iyi oldu çünkü o zaman, bu yeni kiliseyle bu yeni peygamber için tanıklık edemeyecektim. Gitarım olsaydı bunları daha iyi anlatabilirdim. Ama şu anda elimden geldiğince kendimi anlatmam gerekiyor." Adamın gülümsemesi çok etkileyiciydi. Herkesten üstün olmakla birlikte kendisini öyle görmediği anlaşılıyordu.

"Arkadaşlar, bu kiliseye inanmanızı gerektiren nedenlerden birkaçını size söyleyeceğim," dedi adam. "İlkin dostlarım, içinde yabancı hiçbir şeyin bulunmadığına emin olmalısınız. Anlamadığınız ya da onaylamadığınız hiçbir şeye inanmak zorunda değilsiniz. Bir şeye inanmıyorsanız, o doğru değildir, hepsi bu. Akıntıya kürek sallamak yok, dostlar."

Haze öne doğru eğildi. "Gerçeğe ulaşmanın yolu zındıklıktır," dedi, "ister anlayın, ister anlamayın, tek yolu bu!"

"Şimdi bakın dostlar," dedi Onnie Jay. "Bu kiliseye neden kesinkez inanmanız gerektiğinin ikinci nedenini söyleyeceğim sizlere – bu kilise, İncil'e dayanır. Evet efendim. Bu kilise, sizin İncil'i kişisel yorumlayış biçiminize dayanır, arkadaşlar. Evinizde oturup, yüreğiniz ne diyorsa öyle yorumlarsınız İncil'i. İşte böyle," dedi. "Herhalde İsa da böyle yapmıştır. Amaniiin, keşke gitarım yanımda olsaydı," diye de yakındı.

"Bu adam bir yalancı," dedi Haze, "onu ilk defa bu gece gördüm. Daha önce hiç görmedim. Asla..."

"Bu nedenler yeterli olmalı, dostlar," dedi Aziz Onnie Jay, "ama ben yine de bir tane daha söyleyeceğim. Söyleyebileceğimi göstermek için. Bu kilise günceldir! Bu kilisenin üyesi olduğunuzda, hiç kimsenin ya da hiçbir şeyin gerisinde olmadığınızı, bilmediklerinizi hiç kimsenin bilmediğini bilebilirsiniz. Bütün kartlar masa-

nın üzerinde olacak arkadaşlar, bu da bir gerçek icabında!"

Haze'in beyaz şapkanın altındaki yüzü sertleşmeye başladı. Yeniden ağzını açmaya hazırlanırken de Aziz Onnie Jay, kadının omzunda taşıdığı bebeği gösterdi hayretler içinde. "Na işte şu küçük bebe," dedi, "Şu küçük çaresizlik yığını. Biliyorum ki sizler bunun, büyüdükten sonra, tatlılığını içine gömmesini değil, dışarıya vurup dostlar kazanmasını, sevilmesini sağlayacaksınız. İşte bu nedenle her birinizin, İsa'sız Kutsal İsa Kilisesi'ne katılmanızı istiyorum. Bunun için birer dolar vereceksiniz, ama bir dolar nedir ki? Üç-beş çeyreklik, o kadar! İçinizdeki o tatlılık, masumluk tomurcuğunu zincirlerinden kurtarmak için değmez mi?"

"Dinleyin!" diye bağırdı Haze. "Gerçeği bilmek için para vermeniz gerekmez! Parayla öğrenmezsiniz bunu!"

"Peygamberi duydunuz arkadaşlar," dedi Aziz Onnie Jay. "Bir doların para bile olmadığını söylüyor. Gerçeği öğrenmek için ne ödeseniz azdır. Şimdi, kilisemizden yararlanmak isteyen her birinizin, şu cebimdeki küçük not defterini imzalamasını ve birer doları elime vermesini istiyorum. Hepinizle el sıkışmama izin verin!"

Haze arabasının önünden inip içeri girdi, marşa bastı.

"Haze bekle! Bekle!" diye bağırdı Aziz Onnie Jay. "Bu arkadaşlardan hiçbirinin adını almadım daha!"

Essex'in, geceleri edindiği bir tik vardı. Yirmi santim kadar öne, sonra da on beş santim kadar arkaya giderdi, şimdi yine bu hareketi, art arda, hızla yapmaya başlamıştı, yapmasaydı. Haze çoktan gaza basıp gitmişti. Genç adam, on camdan ya da arka camdan fırlamamak için iki eliyle direksiyona yapıştı. Araba birkaç sa-

niye sonra beş-altı metre kadar kaydı, sonra yine aynı şeyi yapmaya başladı.

Aziz Onnie Jay'ın yüzünde büyük bir sıkıntı okunuyordu; gülümsemesini yüzünden kaçırmamanın tek yolunu bulmuş gibi eliyle yüzünün bir yanını kapadı. "Artık gitmem gerek dostlar," dedi çabuk çabuk. "Ama yarın gece yine burada olacağım. Şimdi peygamber'e yetişmeliyim." Böyle diyerek, Essex yeniden kaymaya başladığı anda koşmaya başladı. Aslında arabayı yakalayamazdı. Ama Essex, birkaç metre gittikten sonra durdu. Aziz Onnie Jay fırlayıp arabaya atladı. Kapıyı açıp, soluk soluğa içeri girdi, Haze'in yanına oturdu. "Arkadaş," dedi, "şu anda on dolar kaçırdık. Acelen neydi?" Haze'e gülümseyerek üst dişlerinin hepsini aşağıdakilerin da tepelerini göstererek bakıyordu. Ama gerçekte, çok acı çektiği belliydi.

Haze başını çevirip baktı adama. Dudaklarındaki gülümsemenin ön camın içinde yitip gittiğini görecek kadar baktı. Bundan sonra Essex güzel güzel gitmeye başladı. Onnie Jay lavantalı bir mendil çıkarıp bir süre için ağzına tuttu. Mendili ağzından çektiğinde, yeniden gülümsüyordu. "Arkadaş," dedi, "senle ben bu konuda iş birliği etmeliyiz. 'Sen ağzını açtığın ilk anda. Al sana işte, büyük düşünceleri olan büyük bir adam,' dedim kendi kendime."

Haze başını çevirmedi.

Onnie Jay derin bir soluk aldı. "Seni ilk gördüğümde aklıma kim geldi biliyor musun?" diye sordu. Bir dakika kadar bekledikten sonra, yumuşak bir sesle, "İsa ile Abraham Lincoln, arkadaşım."

Haze'in yüzü birden öfkeyle allak bullak oldu. Bütün yüz çizgileri birbirine girmişti. "Doğru olamazsın," dedi, zar zor işitilir bir sesle.

"Arkadaş, nasıl söylersin bunu?" dedi Onnie Jay. Bütün aileye gerçek dinsel bir yaşantı olanağı sağlayan bir radyo programında üç yıl çalıştım ben. Ruhların huzuruydu adı. Ruhların huzuru, çeyreklik saatlik Ruh durumu, Melodi ve Zihniyet. Hiç duymadın mı? Ben gerçek bir vaizim, arkadaş."

Haze Essex'i durdurdu. "Çık dışarı," dedi.

"Ama neden?" dedi Onnie Jay. "Böyle konuşmamalısın. Bir vaiz ve bir radyo yıldızı olduğum su katılmamış bir gerçek."

"Çık dışarı," dedi Haze, adamın üstünden uzanıp onun yanındaki kapıyı açarken.

"Bir arkadaşa böyle davranacağın hiç aklıma gelmezdi," dedi Onnie Jay. "Bir tek, şu yeni İsa'yı sormak istiyordum sana."

"Dışarı çık," dedi Haze adamı kapıya doğru itekleyerek. Koltuğun ucuna kadar itekledi, son bir darbeyle kapıdan dışarı, yola attı.

"Bir arkadaşın böyle davranacağı hiç aklıma gelmezdi," diye sızlandı Onnie Jay. Haze, Onnie Jay'in kapının kenarında kalan bacağına da bir tekme atıp, kapıyı yeniden kapadı. Ayağını yeniden gaza bastı. Ama arabada hiçbir hareket olmadı. Ağzında su olmadan gargara yapan birinin çıkardığı sese benzer bir ses geldi yalnızca altından bir yerlerden. Onnie Jay düştüğü kaldırımdan kalkıp pencerenin önünde durdu. "Şu sözünü ettiğin İsa'nın nerede olduğun bir söylesen bana," diye yeniden başladı.

Haze durmadan gaza bastı. Ama hiçbir şey olmadı.

"Jigleyi, çek," dedi Onnie Jay, yeniden arabanın kenarına çıkıp.

"Jigle yok bunda," diye terslendi Haze.

"Belki de içine su girmiştir," dedi Onnie Jay. "Hazır şurada beklerken ikimiz İsa'sız Kutsal İsa Kilisesi'ni tartışabiliriz."

"Benim kilisemin adı İsa'sız Kilise," dedi Haze. "Seni de göreceğim kadar gördüm artık."

"Anlamına bir şey katmadığın sürece, adına kaç tane İsa eklersen ekle önemi yok," dedi Onnie Jay gücenmiş bir sesle. "Beni dinlesen iyi olur, çünkü ben bir acemi değilim. Hamurumda sanatçılık var. Dinde bir yerlere ulaşmak istiyorsan bunu tatlılıkla yapmalısın. Sende çok iyi düşünceler var. Ama seninle birlikte çalışacak, sanatçı yaradılışlı biri gerek sana."

Haze ayağıyla gaza bastırdı, sonra da marşı çevirdi. Sonra yine gaza bastı, yine marşı çevirdi. Sokak tümüyle ıssız görünüyordu. "Seninle ben arakaya gidip arabayı kaldırımın kenarına itebiliriz," dedi Onnie Jay.

"Senden yardım isteyen olmadı," dedi Haze.

"Biliyor musun, şu yeni İsa'yı gerçekten görmek isterdim," dedi Onnie Jay. "Bugüne kadar bundan daha çekici bir buluşla karşılaşmadım. Bunun başarıya ulaşması için azıcık tanıtım yeterli."

Haze direksiyona olanca ağırlığıyla asılarak arabayı kaldırmaya çabaladı. Ama bu bir işe yaramadı. Arabadan çıkıp arkaya gitti, onu kaldırıma doğru itmeye başladı. Onnie Jay da yanına gelip ona destek oldu. "Şu yeni İsa'yla ilgili bir düşüncem var. Yeni bir İsa'nın nasıl daha güncel olabileceğini biliyorum."

"Onu nerede saklıyorsun?" diye sordu Onnie Jay. "Her gün gördüğün biri mi ki? Onunla karşılaşıp düşüncelerinden bazılarını duymak isterdim, emin ol."

İki adam arabayı bir parka ittiler. Arabayı kitlemenin hiçbir yolu yoktu. Haze, arabasını evinden böylesine uzak bir yere gece vakti bıraktığı zaman birinin onu çalabileceğinden endişeleniyordu. Genç adam için, onun içinde yatmaktan başka bir çıkar yol yoktu. Arabanın arkasına gidip perdelerini indirmeye başladı. Ama Onnie Jay'in kafası arabanın ön tarafında görünüverdi.

"Şu yeni İsa'yla karşılaşırsam senin işini bozarım diye korkmana gerek yok," dedi. "Anlamıyor musun, ruhumun yücelmesi için gerekli bu."

Haze kendine yatacak bir yer yapmak için koltuğun altından kirişi çekti. Orada bir yastıkla bir ordu battaniyesi vardı. Arkadaki oval pencerenin altındaki rafın üstünde de bir cep sobasıyla bir kahve cezvesi duruyordu. "Onu görmek için sana üç beş kuruş da ödeyebilirim yani," dedi Onnie Jay.

"Dinle beni," dedi Haze, "çek arabanı buradan. Artık seni görmek istemiyorum. Yeni İsa diye bir şey yok, o yeni bir şey söylemenin bir yolu, o kadar."

Gülümsemesi Onnie Jay'in yüzünden kayıp gider gibi oldu. "Ne demek istiyorsun?" diye sordu.

"Öyle bir şey ya da kişi yok," dedi Haze. "Bir şey söylemenin bir aracıydı o, o kadar." Elini kapı tokmağına koyup, Onnie Jay'ın kafasının içeri uzanmış olmasına karşın, kapıyı kapamaya başladı. "Yok öyle bir şey!" diye haykırdı.

"Siz mürekkep yalamışlar böylesinizdir zaten," diye mırıldandı Onnie Jay. "Söylediklerinizi kanıtlayacak hiçbir şeyiniz olmaz."

"Çek kafanı arabamın kapısından Tanrı aşkına," dedi Haze.

"Adım Hoover Shoats," diye inledi, kafası kapıya sıkışan adam. "İlk gördüğüm anda kafadan çatlak olduğunu anlamıştım."

Haze, kapıyı alabildiğince hızla çarpabilmek için biraz açtı. Hoover Shoats kafasını ancak çekebildi. Ama bu kez de başparmağı sıkışmıştı. Adamın çıkardığı inilti sesi kimin olsa yüreğine işlerdi. Haze kapıyı açıp başparmağını çekmesine izin verdi. Sonra kapıyı yeniden çarptı. Öndeki perdeleri çekip, arkadaki ordu battaniyesinin üstüne uzandı. Dışarıda Hoover Shoats'ın, kaldı-

rımda sıçradığını ve inlediğini duyuyordu. İnlemeler kesilince Haze arabaya doğru ilerleyen birkaç ayak sesi duydu. Sonra tutkulu, soluk soluğa bir ses, arabanın ötesinden, "Kendini kolla arkadaş. Senin canına ot tıkamazsam bana da ne desinler. Kendime yeni bir İsa, yeni peygamberler bulabilirim. Hem de yok pahasına. duyuyor musun? Beni duyuyor musun?" dedi boğuk boğuk.

Haze sesini çıkarmadı.

"İşte böyle. Yarın gece oraya gidip kendi vaazımı vereceğim. Senin yapacağın şey, azıcık rekabet etmek. Duydun mu, arkadaş?"

Haze kalktı. Ön koltuğa uzandı. Elini Essex'in kornasına vurdu. Kornadan satırla kesilmiş gibi yarım kalmış keçi kahkahası benzeri bir ses çıktı. Hoover Shoats bedeninden elektrik akımı geçmişçesine geriye attı kendini. Beş metre kadar ötede, titreyerek duruyordu. "Öyle olsun, arkadaş," dedi. "Sen bekle hele. Benim kim olduğumu anlamadın." Böyle diyerek sessiz sokakta alıp başını gitti.

Haze bir saat kadar arabasında kaldı. Burada, kötü bir şey yaşadı: ölmediğini, ama gömüldüğünü gördü düşünde. Kıyamet gününü beklemiyordu, çünkü kıyamet günü yoktu. Çeşitli gözler arkadaki oval pencereden onun durumuna bakıyorlardı; bazıları pekâlâ saygılıydılar, hayvanat bahçesindeki oğlan gibi; bazıları da yalnızca görülebileceklerini görmek peşindeydiler. Ellerinde kâğıt torbalar olan üç kadın vardı; ona sanki satın alabilecekleri bir şeymiş gibi –sözgelimi bir balıkmış gibi– alıcı gözle bakıyorlardı. Bez şapkalı bir adam vardı bakanların arasında, başparmağını burnuna dayamış, parmaklarını oynatmıştı. Sonra, iki yanında birer çocukla bir kadın durup içeri baktı, sırıtıyordu. Bir saniye kadar sonra oğlanları Haze'in görüş alanından çekti kadın ve içeriye girip kendisine biraz eşlik edeceğini işaretle an-

lattı; ama camdan geçemedi bir türlü; sonunda da vazgeçip uzaklaştı oradan. Bütün bunlar olurken Haze eğilip bükülüp çıkmaya çabalıyordu, ama uğraşmanın yararı yoktu; hiçbir yana kımıldayamamıştı. Hawks'ın çıkagelip elinde İngiliz anahtarıyla oval pencerede görünmesini bekleyip durdu, ama kör adam gelmedi.

Sonunda düşten silkinip uyandı. Artık sabah olmalı diye düşündü. Ama ancak gece yarısı olmuştu. Arabanın önüne kaydı. Ayağıyla gaza bastı. Essex, sanki hiçbir sorunu yokmuşçasına, yağ gibi gitmeye başladı. Arabasını eve doğru sürdü Haze. İçeri girdiğinde yukarıdaki odasına çıkacak yerde, holde dikildi. Gözünü kör adamın kapısına dikti. Kapıya gidip kulağını anahtar deliğine dayadı. İçeriden horlama sesleri geliyordu. Tokmağı hafifçe çevirdi, ama kapı açılmadı.

Kilidini zorlayarak kapıyı açmak işte ilk kez o zaman geldi aklına. Kilidi açacak bir şey bulmak için ceplerini karıştırdı. Arada bir kürdan niyetine kullandığı küçük bir tel parçası geldi eline: Hol loştu, ama işini görmesine yeterdi. Anahtar deliğinin önünde eğilip, teli dikkatle deliğin içine soktu. Bu arada da ses çıkarmamaya çalışıyordu.

Bir süre sonra, teli beş ya da altı kez değişik biçimlerde oynattıktan sonra kilidin içinden çıt diye hafif bir ses geldi. Haze dikildi birden. Titriyordu. Kapıyı açtı. Çok uzak bir yerden buraya kadar koşmuş gibi yüreği hızlı hızlı atıyordu. Soluğu kesilmişti. Gözü karanlığa alışana kadar odada öylece dikildi. Sonra demir yatağın yanına gidip durdu. Hawk karyolada boylu boyunca yatıyordu. Adamın kafası karyolanın ucundan aşağıya sarkmıştı. Haze yanına çömeldi. Kibritini çakıp yüzüne tuttu: İki çift göz, kibrit yandığı sürece birbirlerine baktılar: Haze'in yüzü derin bir boşluğa gömülür, daha

sonra da bir düşünceye dalar gibi oldu. Sonra yine kendi içine kapandı.

"Artık gidebilirsin," dedi Hawk; sert bir sesle. "Artık rahat bırakabilirsin beni." Böyle diyerek, üzerine eğilmiş surata dokunmaksızın vurur gibi yaptı. Surat geriye çekildi: Beyaz şapkanın altında ifadesiz bir halde çekip gitti.

BÖLÜM 10

Ertesi gece Haze Essex'ini Odeon Sineması'nın önüne park etti. Arabanın tepesine çıkıp vaaz vermeye başladı. "Bu kilisenin amacını söyleyeyim size," diye bağırdı, arabanın üstünden. "Bir dakika durun da gerçeğe kulak verin, yoksa onu hiç duymayacaksınız." Boynunu ileriye uzatmış, ek koluyla havada ilgisiz bir yay çiziyordu. İki kadınla bir oğlan durdular.

"Burada her türlü gerçeğin, sizin gerçeğinizin, bir başkasının gerçeğinin vaazını veriyorum. Ama bütün bunların arkasında tek bir gerçek var. O da hiçbir gerçeğin var olmadığı," dedi. "Bu kiliseyle ben, bütün gerçeklerin arkasında hiçbir gerçeğin olmadığını vaaz ediyoruz. İçinden çıktığınız yer yok oldu. Ulaşacağınızı sandığınız yerse hiçbir zaman olmadı. Bulunduğunuz yerden uzaklaşmazsanız o yer de bir işe yaramaz. Peki, bulunmanız gereken yer neresi? Hiçbir yer.

"Kendinizin dışında hiçbir şey size mekân olamaz," dedi. "Gökyüzüne bakmanızın bir anlamı yok, çünkü o hiçbir zaman önünüzde açılıp size bir yol, bir yer göstermeyecek. Size başka bir yer gösterecek diye yerde herhangi bir delik aramanız da anlamsız. Ne ileriye, ne geriye, ne babanızın zamanına, ne de –varsa– çocuklarınızın zamanına gidebilirsiniz. Ulaştığınız tek mekân şu anda bulunduğunuz yerdir. Cennetten kovuluş diye bir şey varsa onu orada arayın. Günahların kefareti diye bir

şey varsa yine orada arayın, kıyamet gününe inanıyorsanız onu yine orada arayın. Çünkü bunların üçü de sizin zamanınızda ve sizin bedeninizde olmak zorunda. Sizin zamanınızda ve bedeninizde, nerede olabilir bunlar?

"Sizin zamanınızda ve bedeninizde, İsa sizi nerede kurtardı?" diye bağırdı. "Bana gösterin, çünkü o yeri göremiyorum. İsa'nın sizi kurtardığı bir yer var idiyse, bu, sizin bulunmanız gereken yer olurdu. Ama bunu hanginiz bulabilir?"

Odeon'dan bir öbek insan daha çıktı. İki tanesi durup onu izlemeye başladı. "Kim demiş bu yer sizin vicdanınızdır diye?" diye haykırdı Haze. Böyle düşüneni bulacakmış gibi kasılmış bir suratla çevresine bakındı. "Vicdanınız bir aldatmacadır," dedi. "Siz aksine inansanız da, vicdan diye bir şey yok. Olduğunu sanıyorsanız en iyisi onu bulun ve yakalayıp öldürün. Çünkü o, aynadaki yüzünüzden ya da ardınızdaki gölgeden daha ötede bir şey değil."

Kendisini vaazına öylesine kaptırmıştı ki, sıçan tüyü renginde bir arabanın, o adacağın çevresinde üç kere tur attığını ve içindeki iki adamın park yeri aradığını göremedi. O arabanın, kendisininkinden iki araba ötede o anda boşalan bir yere park ettiğini, Hoover Shoats'la parlak mavi takım elbiseli, beyaz şapkalı bir adamın dışarı çıktığını da görmedi. Ama birkaç saniye sonra, başını o yana çevirdi. Parlak mavi takımlı adamı ve adamın gözlerine kadar indirdiği şapkayı gördü. Karşısındaki o sıska, hayaletimsi adam görüntüsü karşısında şaşırıp vaazını yarıda kesti. Kendi görüntüsünü böyle düşünmemişti hiç. Adamın göğsünün içi boştu, boynunu ileri uzatmış, kollarını iki yanına sarkıtmıştı: kendisine verilecek bir işareti kaçırmaktan korkuyormuş gibiydi duruşu.

Hoover Shoats kaldırımda dolaşıyordu, gitarını da tımbırdatmaya başlamıştı. "Dostlar," dedi, "size buradaki Gerçek Peygamber'i tanıtmak istiyorum. Onun söylediklerini dinleyin istiyorum, çünkü beni olduğu kadar sizi de mutlu edecek bu sözler." Haze, Hoover'e dikkat etmiş olsaydı, onun ne kadar mutlu olduğunu görüp şaşıracaktı. Ama onun dikkati, arabanın burnunda duran adama yönelmiş durumdaydı. Haze arabadan kayarak indi. Gözlerini bu cansız, solgun adamdan ayırmadan, ona yaklaştı. Hoover Shoats elini yukarı kaldırıp, iki parmağını ileriye uzatarak bir işaret verdi. O anda öteki adam, genizden gelen, yüksek perdeden, tek düze cansız bir sesle haykırmaya başladı. "Günahları bağışlanmamış olanlar kendi günahlarını kendileri bağışlıyor, yeni İsa artık geldi Bu mucizenin tanığı olun! İsa'sız Kutsal İsa Kilisesi'ne gelin buyrun kendinizi kendiniz kurtarın!" Bu sözleri aynı ses tonuyla durup durup söylerken, hızlanıyordu: Sonra öksürmeye başladı. Veremliler gibi öksürüyordu. Ta derinden gelen bir öksürük, uzun bir hırıltıyla son buluyordu. En sonunda da beyaz bir balgam çıkardı.

Haze'in yanında duran şişman kadın başını çevirip bir ona baktı, sonra öte tarafa dönüp Gerçek Peygamber'e baktı. Sonunda dirseğiyle, Haze'in dirseğini dürtükleyip sırıttı. "Onunla sen ikiz misiniz?" dedi.

"Onu yakalayıp öldürmezsen o seni yakalayıp öldürür," diye yanıtladı Haze.

"Ne? Kim?" dedi kadın.

Şişman kadın, Haze arabasına binip giderken ardından baktı. Sonra da öteki yanında duran adama bir dirsek attı. "Deli bu," dedi. "Öldürmek için birbirlerini izleyen ikiz görmedim hiç."

Haze odasına döndüğünde, Sabbath Hawks onun yatağındaydı. Yatağın bir köşesine büzülmüş, bir elini

dizlerine dolamış, öteki eliyle çarşaflara tutunmuştu, sanki onlara tutunarak oturabiliyormuş gibi. Suratı asık ve öfkeliydi. Haze yatağın üzerine otururken, kıza şöyle bir baktı. "Masayı üstüme atsan da umurumda değil," dedi kız. "Gitmeyeceğim. Gidecek hiç bir yerim yok. O beni bırakıp gitti. Senin yüzünden. Dün gece odaya gelip kibriti onun yüzüne tutarken gördüm seni. Okibriti çakmadan da onun ne olduğunu anlayabilirdin. O bir dolandırıcını teki. Dahası, büyük bir dolandırıcı da değil. Küçük bir dolandırıcı. Bundan sıkıldığında da sokaklarda dilenir."

Haze eğilip ayakkabılarının bağlarının çözmeye başladı. Ordu damgasını kapamak için siyaha boyadığı, eski asker pabuçlarıydı bunlar. Pabuçların bağlarını çözdü ayaklarını çıkarıp gözlerini yere dikti. Kız onu seyrediyordu.

"Beni tokatlayacak mısın, tokatlamayacak mısın?" diye sordu kız. "Tokatlayacaksan hemen tokatla çünkü gitmeyeceğim. Gidecek hiçbir yerim yok." Haze hiçbir şeye tokat atacak halde değildi; ölene kadar orada öylece oturacakmış gibi bir hali vardı. "Dinle," dedi kız birden farklılaşan bir ses tonuyla; "seni gördüğüm anda kendi kendime bunu elde etmem gerek demiştim. Ah bunun bir parçası benim olsa demiştim. Demiştim ki, şunun cevize benzer gözlerine bak da çıldır kızım! Şu masum gözler hiçbir şeyi gizleyemiyor. Köküne kadar sapına kadar kötü ve pis biri bu. Tıpkı benim gibi. Aramızdaki tek fark, ben böyle olmayı seviyorum, o sevmiyor. İşte bu kadar!" dedi kız. "Ben böyle olmaktan hoşlanıyorum. Sana da öğretebilirim hoşlanmayı. İstemez misin öğrenmek?"

Haze başını biraz çevirdi. Tam omzunun üstünden bakarak, gösterişsiz, küçük, acılı bir yüzle, parlak yeşil gözleri ve gülümsemeyi gördü. "Tamam," dedi, bu? gibi

sesinde hiçbir değişiklik olmaksızın. "İstiyorum." Ayağa kalkıp paltosuyla pantolonunu, külotunu çıkardı, iskemlenin üzerine koydu. Sonra ışığı söndürüp yeniden yatağın üzerine oturdu. Çoraplarını çıkardı. Nemli ayakları zeminin üzerinde büyük ve beyaz görünüyordu. Orada o iki beyazlığa bakarak oturuyordu.

"Haydi, çabuk ol!" dedi kız, dizleriyle onun sırtını tekmeleyerek.

Haze gömleğinin düğmelerini çözdü. Gömlekle önce yüzünü sildi sonra onu yere attı. Bacaklarını örtünün altına, kızın yanına uzattı. Anımsaması gereken bir şey daha varmış gibi orada öyle oturuyordu.

Kız hızlı hızlı soluyordu. "Şapkanı çıkar, hayvanlar kralı," diye terslendi kız. Ellerini Haze'in başının gerisine uzatıp şapkayı çekip odanın bir köşesine, karanlığa fırlattı.

BÖLÜM 11

Ertesi sabah öğlene doğru, uzun, siyah yağmurluklu, şapkası iyice aşağı çekilmiş, şapkasının kenarları da yağmurluğunun kalkık yakasına değen biri, birtakım arka sokaklarda, yapıların duvarları boyunca hızlı hızlı yürüyordu. Gazetelere sarılı, bebek büyüklüğünde bir şey taşıyordu. Yaşlı bir keçinin arkası gibi ne yapacağı belli olmayan gökyüzü asık suratlı bir griye dönüştüğünden, bir de şemsiye vardı elinde. Siyah gözlükler takmıştı. İyi bir gözlemci, yüzündeki sakalın iki yandan çengelli iğnelerle şapkasına tutturulduğunu anlardı. Adam yürüdükçe şemsiye kolunun altından kayıp ayaklarına dolanıyordu. Onu bir yere gitmekten alıkoymaya çalışır gibi.

Kırk-elli metre kadar gitmişti ki kocaman, kireç renkli damlalar kaldırımın üzerine düşmeye başladı. Ardındaki gök kötü kötü uğulduyordu. Adam bir elinde şemsiye, öteki elinde sıkı sıkıya tuttuğu paketle koşmaya başladı. Bir saniye içinde sağanağa tutuldu. Bir dükkânın mavili beyazlı girişindeki iki camekânın arasına sığındı. Yuvalarının içinde dönen donuk gözler Enoch Emery'nin gözleriydi. Enoch, Hazel Motes'in odasına gidiyordu.

Daha önce hiç gitmemişti Hazel Motes'e. Ama onu yönlendiren sezgi kendinden çok emindi. Elindeki pa-

kette, Hazel'e müzede gösterdiği şey vardı. Onu bir gün önce çalmıştı.

Bu işi yaparken yakalanırsa kendisini bir zenci sansınlar diye yüzüyle ellerini kahverengi ayakkabı boyasıyla boyamıştı, sonra bekçi uykudayken , usulca müzeye girmiş, evsahibesinden ödünç aldığı bir İngiliz anahtarıyla cam dolabı kırmıştı; sonra kuruyup çekmiş ve büzülmüş olan adamı terleyerek, titreyerek kaldırıp iki kesekâğıdına koymuştu. Hâlâ uykuda olan bekçinin önünden geçip müzeden gizlice çıkmıştı. Dışarı çıkar çıkmaz da bir zenci olduğunu kimsenin yutmayacağını hemen kuşkulanılacağı düşünerek kılık değiştirmişti. Siyah sakalı ve koyu renkli gözlükleri, işte bunun içindi.

Odasına döndüğünde yeni İsa'yı kesekâğıdından çıkarmış, bakmaya bile cesaret edemeden onu yaldızlı dolaba koymuştu; sonra yatağının ucuna ilişip beklemeye başlamıştı. Ne olduğunu bilmeden, bir şeylerin olmasını bekliyordu. Bir şey olacağını, bütün gövdesinin de bunu beklediğini biliyordu yalnızca. Bunun yaşamındaki en yüce anlardan biri olacağını biliyordu. Ama bunun dışında, ne olacağına ilişkin, en küçük bir düşüncesi yoktu. Her şey olup bittikten sonra kendisinin bambaşka, dahası şimdikinden daha iyi bir kişiliğe sahip olacağını düşledi. On beş dakika kadar öylece oturdu. Ama hiçbir şey olmadı.

Beş dakika daha bekledi.

Sonra, ilk hareketi kendisinin yapması gerektiğini kavradı. Ayağa kalktı. Parmakuçlarına basarak, dolaba doğru yürüdü. Kapısının önünde çömeldi; bir saniye sonra kapağı biraz aralayıp içine baktı. Biraz sonra ağır ağır ardına kadar açarak kafasını içeriye soktu.

Bir süre böyle bekledi.

Arkadan bakılınca, bir tek ayakkabılarının tabanlarıyla, pantolonunun arkası görülüyordu. Oda tümüyle

sessizdi; sokaktan bile hiçbir ses gelmiyordu; Evren susmuş gibiydi, sinek bile uçmuyordu. Sonra ansızın dolaptan bir gürültü geldi. Bir kemik parçası tahtaya çarpmış gibi bir ses çıktı. Enoch geriye sıçradı. Elleriyle başını, yüzünü tuttu. Birkaç dakika kadar yerde oturdu. Şaşkınlıktan taş kesilmişti. İlk anda, hapşıranın, büzülmüş adam olduğunu sandı. Ama bir saniye sonra kendi burnunun durumunun farkına vardı. Burnunu koluyla sildi. Yerde bir süre daha oturdu. Derin, tatsız bir bilginin etkisinde olduğu yüzünden anlaşılıyordu. Bir süre sonra dolabın kapısını yeni İsa'nın suratına çarptı. Sonra ayağa kalktı. Bir şekerleme çubuğunu yutarcasına yemeye başladı. Elinden kaçacakmış gibi yiyordu.

Ertesi sabah saat ona kadar kalkmadı –izin günüydü– Hazel Motes'i aramak için çıktığında da öğlene geliyordu. Sabbath Hawks'ın kendisine verdiği adresi anımsadı. İçgüdüsünün kendisini götürdüğü yer de orasıydı. İzin gününü bu kötü havada, bu biçimde harcamış olmaktan ötürü üzgün ve öfkeliydi. Ama bu yeni İsa'dan bir an önce kurtulmak istiyordu. Polis bu soygundan ötürü birini yakalayacaksa bu Hazel Motes olmalıydı, kendisi değil. Kendisini mumyalatıp yaşamının geri kalanında bir müzede kokuşmaktan başka bir şey yapmamış, o büzüşmüş, yarı zenci, ölü bir cüce için neden postunu tehlikeye atmış olduğunu anlayamıyordu. Anlayışının çok ötesinde bir şeydi bu. Canı çok sıkılmıştı. Artık onun için bütün İsa'lar kötüydü.

Evsahibesinin şemsiyesini ödünç almıştı. Dükkânın girişinde açmaya çabalarken, şemsiyenin de en azından sahibi kadar yaşlı olduğunu anladı. Sonunda şemsiyeyi açtığında kara gözlüklerini yeniden gözlerine indirip, sağanağa döndü.

Evsahibesi bu şemsiyeyi kullanmayı on beş yıl önce bırakmıştı (kadının bunu ona ödünç vermesinin nedeni

de buydu). Şemsiye, tepesine yağmur damlaları dokunur dokunmaz bir gıcırtıyla, bıçak gibi, Enoch'ın ensesinin arkasına indi. Enoch başının üstündeki şemsiyeyle birkaç metre kadar koştu. Sonra bir başka dükkânın girişine sığınıp onu üstünden aldı. Şemsiyeyi yeniden açmak için tepesini yere dayadı, ayağıyla iterek açtı. Koşarak yeniden dışarı çıktı. Şemsiyeyi açık tutmak için, şemsiyenin çubuklarını eliyle destekliyordu. Böylelikle de av köpeği kafası biçiminde yontulmuş şemsiye sapı saniyede bir karnına yumruklar indirmeye başladı. Yirmi-otuz metre kadar yürüdükten sonra şemsiyenin siyah ipek kumaşı tellerden kurtuldu. Sağanak halindeki yağmur, Enoch'un ensesinde içeri dolmaya başladı. Enoch bir sinemanın kapı tentesinin altına sığındı. Günlerden Cumartesi'ydi. Bir sürü çocuk bilet gişesinin önünde kuyruktaydı.

Enoch çocuklardan pek hoşlanmazdı. Ama çocuklar ona bakmaktan nasılsa hoşlanıyorlardı. Sıradaki başlar döndü, yirmi ya da otuz kadar göz büyük bir ilgiyle ona bakmaya başladı. Şemsiye çirkin bir hal almıştı, yarısı yukarıya, öteki yarısı da aşağıya dönmüştü. Yukarıdaki kısım inmeye, suları ensesinden aşağı boşaltmaya hazırlanıyordu. Bu da olunca çocuklar kahkahalar atarak zıplamaya başladılar: Enoch onlara öfkeyle baktı. Sırtını dönüp kara gözlüklerini indirdi. Tam karşısında, gerçek boyutlarıyla, renkli bir goril fotoğrafı vardı. Gorilin başının üstünde, kırmızı harflerle 'GONGA! Dev Orman Kralı, Büyük Yıldız, BUGÜN BURADA!' yazıyordu. Gorilin dizinin üstünde de, 'Gonga'nın kendisi 12.00'de bu sinemanın önünde olacak. BUGÜN!" Onun karşısına dikilip onunla el sıkışacak on yürekli adama bedava bilet!' yazıyordu.

Doğal olarak Enoch o anda başka bir şey geçiriyordu kafasından. Yazgı, kendisine tekme atmak için ayağı-

nı kaldırıyordu. Dört yaşındayken babası ona hapishaneden teneke bir kutu getirmişti. Turuncu renkli bir kutuydu. Üstünde de yer fıstığı gevreğinin resmi vardı. Resmin üstünde sarı harflerle, 'ÇEREZLİ SÜRPRİZLER!' yazıyordu. Çocuk kutuyu açtığında, içinden yaylı bir çelik çubuk fırlamış. İki ön dişinin ucunu kırmıştı. Hayatı bunun gibi öylesine garipliklerle doluydu ki böylesine tehlike anlarında daha duyarlı olacağını sanırdınız. Orada durup afişi iki kez dikkatle okudu. Başarılı bir gorile hakaret etme fırsatını kaçırmama düşüncesine soktu. Tanrı onun kafasına. Enoch'un yeni İsa'ya duyduğu inanç bir anda yenilendi. Sonunda, her şeye karşı ödülleneceğini, beklediği yüce ana ulaşacağını anladı.

Dönüp en yakındaki çocuğa saati sordu. Çocuk saatin on ikiyi on geçtiğini, Gonga'nın on dakika geç kaldığını söyledi ona. Bir başka çocuk, 'Belki de yağmurdandır,' dedi. 'Yok,' dedi bir başkası, yönetmeni Hollywood'dan uçağa biniyormuş. Birinci çocuk, yıldızın elini sıkmak istiyorsa kendileri gibi sıraya girip beklemesi gerektiğini söyledi. Enoch sıraya girdi. çocuklardan biri ona yaşını sordu. Bir başkası, dişlerinin pek garip olduğunu söyledi. Enoch elinden geldiğince bunları duymazlıktan gelerek şemsiyesini düzeltmeye çalışıyordu. Birkaç dakika sonra köşeden siyah bir kamyon göründü, sağanak yağmurun altında, ağır ağır ilerleyerek sokağa geldi. Enoch şemsiyeyi kolunun altına tıktı. Koyu gözlüklerinin ardından gözlerini kıstı. Kamyon yaklaştıkça, kamyondaki hoparlörden, 'Tarara Boom Di Aye,' duyulmaya başladı. Ama yağmur sesi boğuyordu. Kamyonun dış yüzünde sarışın bir kadının büyük bir resmi vardı, bu da bir başka filmin afişiydi.

Kamyon sinemanın önünde durduğunda çocuklar sıralarını özenle koruyorlardı. Kamyonun arkası polis arabası gibi kafesliydi, ama goril içinde yoktu. Kamyo-

nun ön kısmından söverek inen iki yağmurluklu adam, arka tarafa koşup kapıyı açtı. Bunlardan biri kafasını uzatıp, "Haydi huysuz, çık dışarı artık, tamam mı?" dedi. Öteki adam parmağını çocuklara doğru sallayıp, "Geri çekilin, geri çekilsenize be!" dedi.

Arabanın hoparlöründen, "İşte Gonga karşınızda! Kükreyen Gonga, Büyük Yıldız! Gonga'yla el sıkışın, arkadaşlar!" Ses, yağmurun içinden güçlükle duyuluyordu: Kapının yanında duran adam, kafasını bir kez daha içeri uzattı. "Haydi, çıksana artık!" dedi.

Kamyonetin derinliklerinden bir gümbürtü duyuldu. Bir saniye sonra siyah kıllı bir kol ileri uzandı. Yağmuru hissettiği anda da geri çekildi.

"Lanet olsun," dedi tentenin altındaki adam. Yağmurluğunu çıkarıp kamyonetin içine fırlattı. İki ya da üç dakika sonra goril kapıda belirdi. Yağmurluğu çenesine kadar iliklemiş, yakasını da yukarı kaldırmıştı. Boynundan bir demir zincir sarkıyordu; adam bu zinciri alıp hayvanı aşağıya doğru çekti. Her ikisi de tentenin altına koştular. Gişede anaç yüzlü bir kadın vardı. Gorille el sıkışacak kadar yürekli olan, sıradaki çocuklara bilet kesiyordu.

Goril çocukları hiç bakmadan, girişin öteki yanındaki, yerden yirmi santim kadar yüksek, küçük bir sahanlığa doğru giden adamın peşi sıra yürüdü. Sahanlığa çıktı, çocuklara döndü ve kükremeye başladı. Sesi o kadar yüksek değil, ama ürkütücüydü; kara bir yürekten dalga dalga yayılıyor gibiydi. Enoch dehşete düşmüştü. Çocukların içinde kalmamış olsa çoktan kaçıp giderdi.

"İlk kim gelecek?" dedi adam. "Haydi gelin, gelin. Kim geliyor? İlk gelen çocuğa bedava bilet!"

Çocukların arasında hiçbir hareket olmadı. Adam öfkelendi. "Ne oluyor, size çocuklar?" diye havlarcasına bağırdı. "Korktunuz mu be? Bu zincir elimde olduğu

sürece size zarar veremez." Elindeki zinciri daha bir sıkı kavrayarak, vaziyete hakim olduğunu gösterir gibi çocuklara doğru şıkırdattı.

Bir dakika sonra küçük bir kız kalabalığın arasından öne çıktı. Bukle bukle saçları ve sert üçgen bir yüzü vardı. Kız, birkaç adım atarak, yıldıza bir metre kadar yaklaştı. "Tamam, tamam," dedi adam zinciri şakırdatarak, "çabuk ol."

Goril uzanıp kızın elini aceleyle sıktı. O sırada bir başka küçük kız, sonra da iki oğlan sıraya girdiler. Sıra yeniden oluşup hareketlendi.

Goril elini ileriye uzatmış, sıkıntılı bakışlarla yağmura bakmak için de başını öte yana çevirmişti. Enoch bu arada korkusunun üstesinden gelmişti. Kafasından, gorile hakaret etmek için, açık saçık sözler üretmeye çabalıyordu. Genellikle bu tür sözler bulmakta pek güçlük çekmezdi, ama şu anda kafası işlemiyordu. Beyni bomboştu. Her gün herkese kullandığı hakaret dolu tekerlemeleri bile anımsayamıyordu.

Artık önünde iki çocuk kalmıştı. Birincisi el sıkışıp yana çekildi. Enoch'un yüreği deli gibi çarpıyordu. Önündeki çocuk da işini bitirip yana çekildi. Onu gorille karşı karşıya bıraktı. Hayvansa, kurulmuş makina gibi Enoch'un elini eline aldı.

Enoch bu kente geleliberi, kendisine uzatılan ilk eldi bu. Yumuşak ve ılıktı.

Bir saniye kadar bir süreyle o ele sımsıkı yapışıp kaldı. Sonra da kekeleyerek, "Adım Enoch Emery" diye geveledi. "Rodemill İncil okuluna gittim. Şehir Hayvanat Bahçesi'nde çalışıyorum. Daha on sekiz yaşındayım, ama işte belediyede iş buldum. Babam beni bu..." derken sesi çıkmaz oldu.

Yıldız Enoch'a doğru biraz eğildi. Bu arada gözlerinde de bir değişiklik oldu; bir çift çirkin insan gözü,

selülid gözlerin ardından yaklaşıp Enoch'un gözlerine dikildi. Goril postunun içinden, alçak, ama kararlı bir ses 'Cehennemin dibine kadar yolun var,' dedi kabaca. Çocuğa uzanan elini de çekiverdi.

Öylesine acı bir aşağılanmışlık duygusu duyuyordu ki ne yana gideceğine karar verebilmek için üç kez dönmek zorunda kaldı. Sonra, olabildiğince hızla koşarak, yağmurun içinde yok oldu.

Sabbath Hawks'ın evine geldiğinde kendisi de, elindeki paket de yağmurdan sırılsıklam olmuştu. Paketi sıkı sıkı tuttu. Ama aslında ondan kurtulmak, onu bir daha hiç görmemekti dileği. Haze'in evsahibesi sundurmaya çıkmış, kuşkulu bakışlarla yağmura bakıyordu. Haze'ın odasının yerini ondan öğrenip yukarı çıktı. Kapı aralıktı. Enoch aralıktan başını uzattı. Haze karyolasında yatıyordu. Gözlerinin üstünde bir el bezi vardı; yüzünün görünen yanı, kül gibiydi. Acı çekiyormuş gibi kasılmıştı yüzü. Sabbath Hawks pencerenin yanındaki masada oturuyordu. Bir cep aynasında kendini incelemekteydi. Aynayı bıraktı. Parmak uçlarına basarak hole geldi, odasının kapısını kapadı.

"Erkeğim bugün hasta, uyuyor," dedi. "Çünkü dün gece hiç uyumadı. Ne istiyorsun?"

Enoch elindeki ıslak çıkını uzatarak, "Bu onun için, senin için değil," dedi. "Bir arkadaşı, kendisine vermemi istedi. İçinde ne olduğunu bilmiyorum."

"Ben çaresine bakarım. Endişelenme," dedi kız.

Enoch, o anda birine hakaret etmek için dayanılmaz bir istek duyuyordu; duygularında geçici de olsa bir rahatlama yaratacak tek şeydi bu. "Onun seninle bir alışverişi olabileceğini bilmiyordum," dedi o özel bakışlarından birini fırlatarak.

"Benim peşimi hiç bırakmadı ki! Böyle olur erkekler bazen. Bu pakette ne olduğunu bilmiyor musun?"

"Fazla meraktan maraz doğar," dedi Enoch: "Sen bunu ona ver yeter. O ne olduğunu anlayacaktır. Bundan kurtulduğuma ne çok sevindiğimi de söylemeyi unutma." Böyle diyerek merdivenlerden inmeye başladı. Yarı yolda dönüp o özel bakışlarından birini daha fırlattı kıza. "Şu el bezini neden gözlerinin üstüne kapadığını anlıyorum," dedi.

"Anlamayı falan bırak," dedi kız, "sana soran olmadı." Kız ön kapının çarpılarak kapandığını duyduğunda elindeki çıkını inceliyordu. Dışarıdan. İçindekinin ne olduğu anlaşılmıyordu; içinde giysi olsaydı daha yumuşak, bir makine parçası olsaydı daha sert olurdu. Paketle bir delik açtı. Yan yana dizili beş tane bezelye kurusuna benzer bir şey gördü. Ama hol, paketin içindekilerini görmesine izin vermeyecek kadar loştu. Işığın parlak olduğu banyoya gidip, Haze'e göstermeden önce açmaya karar verdi. Eğer Haze, dediği kadar hastaysa, zaten hiçbir paketle ilgilenecek halde değildi.

Haze sabahın daha erken bir saatinde göğsünde korkunç bir sancı olduğunu söylemişti. Geceleyin öksürmeye başlamıştı – sert, yapmacık bir öksürük gibiydi. Kız, genç adamın, bulaşıcı bir hastalığa yakalanmış süsü vererek, onu kendisinden uzaklaştırmaya çalıştığından kesinkes emindi.

Holü geçerken kendi kendine, "Hastalığı gerçek değil. Yalnızca, bana alışamadı daha," diye söylendi. Banyoya girip büyük, yeşil pençe ayaklı küvetin ucuna oturdu. Paketin iplerini çözmeye başladı. "Ama bana alışacak," diye mırıldandı. Islak kâğıdı çekip yere attı; sonra, kucağında duran şeye baka kaldı.

İki gün boyunca camekânın dışında kalmak, yeni İsa'nın görünümü üstünde olumlu bir etki yaratmamıştı. Yüzünün bir yanı göçmüştü. Öteki yanında da göz kapağı yarılmıştı. İçinden tozlar çıkıyordu. Kızın yüzü

bir an için dondu. Kucağındaki için ne düşüneceğini bilemiyormuş ya da zaten hiçbir şey düşünmüyormuş gibiydi. Orada, hiçbir şey düşünmeden, kucağındakinin bildik bir yanını bulmaya çalışarak on dakika oturmuş olabilirdi. Daha önce buna benzeyen birini görmemişti. Ama bu adamda, tanıdığı herkesten birşeyler vardı. Sanki bütün bu kişiler tek bir insana dönüşmüş, ölmüş, büzüşmüş ve kurumuştu.

Adamı havayı kaldırıp incelemeye başladı. Bir dakika kadar sonra derisinin dokunuşuna alışmıştı. Adamın saçı yer yer dağılmıştı. Kız, adamı dirseğine yatırdı. Çarpık yüzüne bakarak saçlarını düzeltti. Ağzının kenarı da biraz çarpıldığı için, dehşete düşmüş yüzüne bir de hafifçe sırıtır gibi bir ifade yerleşmişti. Kız onu hafifçe sallamaya başladı. Adamın yüzündeki gülümsemenin hafif bir yansıması onun da suratına yerleşti. "Şunu duymanı isterim ki," diye mırıldandı, "çok tatlısın. Değil mi ama?"

Adamın başı tam kızın omuz çukuruna göreydi. Sabbath, "Senin annen baban kim?" diye sordu, salladığı adama.

Aklına birden bir yanıt gelince kısa, keskin bir çığlık attı. Sonra yeniden gülümsedi. Gözlerinde mutlu bir bakış vardı. "Haydı gel de şunu bir hoplatalım," dedi bir süre sonra.

Kapı Enoch Emery'nin ardından çarpıldığında, Haze zaten sıçrayarak uyanmıştı. Kalkmış, kızın odada olmadığını görünce giyinmeye başlamıştı. Kafasında tek bir düşünce vardı. Bu da, bir araba almaya karar verişi gibi, hiçbir ön belirti olmaksızın uykusunda gelmişti aklına; hiç zaman yitirmeden bir başka kente gidecek ve daha önce hiç duymamış olanlara, İsa'sız Kilise vaaz edecekti. Bir başka oda ve bir başka kadın bulacak, kafasında hiçbir takıntı olmadan yeni bir başlangıç yapacak-

tı. Önünde açılan bu yepyeni fırsat, araba sahibi olmasından kaynaklanıyordu; gitmek istediği yere insanı tek başına hızla götürebilecek bir şeye sahip olmaktan. Yağmurun altındaki Essex'e baktı. Sağanağın altında dimdik duruyordu. Genç adam yağmuru değil, arabayı görüyordu yalnızca. Sorulsaydı, yağmurun yağdığını söyleyemezdi. İçi yepyeni bir güçle dolmuştu. Pencerenin yanından ayrılıp giyinmesini tamamladı. O sabalı daha erken saatlerde, ilk uyandığı zaman göğsünde, vereme yakalanmış gibi bir acı duymuştu. Göğsü gece boyunca oyulmuş, derisinin altında dipsiz bir uçurum açılmıştı. Sanki. Kendi öksürüklerini, uzaktan geliyormuş gibi dinleyip durmuştu. Bir süre sonra, bitkin bir uykuya daldı. Ama işte, kafasındaki bu yeni tasarıyla, onu hemen uygulayacak bir güçle uyanmıştı şimdi.

Bez torbasını masanın altından çekip aldı. Özel eşyalarını içine tıkmaya başladı. Fazla bir şeyi yoktu. Olanların dörtte birini de torbaya koymuştu. Eşyaları toplarken elleri son birkaç yıldır çantanın dibinde kaya gibi duran İncil'e dokunmamayı başardı. Ama ikinci çift pabucu için çantada yer açarken parmakları küçük, dikdörtgen biçiminde bir şeye takıldı. Haze bunu çantadan çıkardı. İçine annesinin gözlüklerini koyduğu bir kutuydu bu. Genç adam bir gözlüğü olduğunu unutmuştu. Gözlüğü alıp taktı. Karşısındaki duvar yaklaştı, dalgalandı. Kapının arkasında beyaz çerçeveli küçük bir ayna asılıydı. Oraya gidip aynada kendisine baktı. Aynadaki bulanık yüzü, duyduğu heyecandan kararmıştı, yüzündeki çizgiler de derin ve çarpıktı. Küçük, gümüş çerçeveli gözlük ona, saptırılmış bir kurnazlık görünümü veriyordu, çıplak gözlerinin ele vereceği namussuz bir planı gizler gibiydi. Haze... parmaklarını sinirli sinirli çıtlatmaya başladı, o arada da ne yapacağını unuttu. Aynada, kendi yüzünün içinde annesininkini gördü.

Hemen geriye çekildi. Gözlüğü çıkarmak için kolunu kaldırdı. Ama kapı açıldı ve görüş alanına iki surat daha girdi; bunlardan biri," Şimdi bana anne de," dedi.

Daha küçük olan esmeri, kendisini öldürmeye hazırlanan eski bir dostunu tanımaya çalışırmış gibi gözlerini kısmıştı.

Haze, bir eli gözlüğün sapında, öteki de göğüs hizasında donup kaldı. Yalnız gözleriyle değil bütün yüzüyle görüyormuş gibi, kafasını öne doğru uzattı. Onlardan dört beş adım kadar uzaktı, ama ikisi de sanki burnunun dibinde gibiydiler.

"Sor bakalım babana, nereye kaçıyormuş bu kadar hastayken ha?" diye sordu Sabbath. "Sor bakalım, senle beni yanında götürmeyecek miymiş?"

Haze'in havada donup kalan kolu öne şaşı gözlü yüze doğru uzandı, ona değmeden geri çekildi; sonra bir daha, ağır ağır uzandı, ama hiçbir şeye dokunmadı. Sonra birden atılıp büzülmüş bedeni kaptı ve duvara fırlattı. Kafa çatladı, içindeki pislik, ince bir toz tabakası halinde dışarıya fışkırdı.

"Kırdın onu!" diye bağırdı Sabbath. "Benim o!"

Haze yere yapışmış deriyi aldı. Evsahibesinin, bir zamanlar bir yangın merdiveninin bulunduğunu ileri sürdüğü yere açılan kapıyı açtı. Elindekini oraya fırlattı. Yağmur yüzüne çarpınca geriye sıçradı, kendini bir yumruktan korumak ister gibi tetikte duruyordu.

"Onu atman gerekmezdi," diye bağırdı kız. "Ben onu düzeltebilirdim!"

Haze kapıya gidip dışarıya sarktı. Kendini çevreleyen gri bulanıklığa dikti gözlerini. Yağmur, bir tenekeye çarparmış gibi sesler çıkarıyordu şapkasının üstünde.

"Seni ilk gördüğümde anlamıştım ne kötü, ne alçak olduğunu," dedi ardından gelen öfkeli bir ses. "Kimsenin bir şeyi olsun istemediğini anlamıştım. Bir bebeği

duvara çarpacak kadar acımasız olduğunu anlamıştım. Hiç eğlenmeyeceğini, kimsenin de eğlenmesine izin vermeyeceğini biliyordum. Çünkü İsa'dan başka bir şey istemiyordun sen!"

Haze döndü. Kötü bir niyetle kolunu kaldırdı. Bu arada, dengesi bozulur gibi oldu. Gözlük camları, kırmızı yüzü yağmur damlalarıyla dolmuştu. Şapkasının kenarlarından da su damlıyordu. "Ben yalnızca doğruyu öğrenmek istiyorum," diye bağırdı. "Sen doğru olan şeyi gördün, ben onu gördüm!"

"Vaaz konuşmaları bunlar. Nereye kaçmaya hazırlanıyordun?"

"Var olan tek doğruyu gördüm ben!"

"Nereye kaçmaya hazırlanıyordun?"

"Bir başka kente," dedi Haze, kaba bir biçimde haykırarak. "Doğruyu vaaz etmeye. İsa'sız Kilise! Oraya gidecek bir arabam da var. Sonra..." Bir öksürük yüzünden susmak zorunda kaldı. Aslında öksürüğe benzemiyordu. Derin bir vadinin ortasından gelen zayıf bir imdat çığlığı gibiydi. Ama yüzündeki ifade ve renk yok olup gitti, sonunda yüzü tıpkı ardındaki yağmur gibi, dümdüz ve boş bir hal aldı.

"Peki, ne zaman gidiyorsun?" diye sordu kız.

"Biraz daha uyuduktan sonra," dedi Haze, gözlükleri gözünden çekip kapıdan dışarı fırlatırken.

"Böyle bir şey olmayacak," dedi kız.

BÖLÜM 12

Enoch, hizmetlerine karşılık yeni İsa'nın bir şeyler yapacağını ummaktan kendini alamıyordu. Enoch'un içinde oluşan umud'un gücü buydu. Bunun iki parçası kuşku ise, bir parçası da kösnüydü. Sabbath Hawks'dan ayrıldıktan sonra, günün geri kalan saatlerinde bu umut için için büyüdü. Nasıl bir biçimde ödüllendirilmeyi istediği, kafasında netleşmemişti. Ama hırsları olan biriydi; önemli biri olmak istiyordu; biri olmak. En iyisine ulaşana kadar, koşullarını iyileştirmek istiyordu. Sigorta reklamlarındaki adamlar gibi, geleceğin genç adamı olmak istiyordu. Günü gelince, elini sıkmak için insanların sıraya girdiğini görmek istiyordu.

Koca öğleden sonrayı tırnaklarını yiyip, evsahibesinin şemsiyesinden kalan ipek parçalarını didikleyerek odasında geçirdi. Sonunda çıplak kalan şemsiyenin tellerini kırdı. Bir ucunda sivri bir çelik parçası, ötekinde de bir köpek başı olan siyah bir sopa kaldı elinde. Modası geçmiş çok özel bir işkencede kullanılan bir aleti de andırıyordu şimdi. Enoch sopayı kolunun altına sıkıştırıp odada bir aşağı, bir yukarı dolanmaya başladı. O anda da, bunun onu seçkin kılacağını anladı.

Akşamüstü yedi sularında paltosunu giydi. Sopayı alıp iki sokak ötedeki lokantaya doğru yürümeye başladı. Bir biçimde onurlandırılmaya doğru yol aldığını se-

ziyordu. Ama çok sinirliydi. Bu onuru kabul etmekten çok, koparıp alacakmış duygusu vardı içinde.

İlkin karnını doyurmadan hiçbir işe girişmezdi. Lokantanın adı, Paris Lokantası'ydı; bir ayakkabı boyacısıyla kuru temizleyicinin arasında, beş metre eninde bir tüneldi. Enoch içeriye girdi. Tezgâhın en dibindeki tabureye çıktı. Bezelyeli çorbayla çikolatalı süt ısmarladı.

Garson, büyük, sarı takma dişleri olan uzun boylu bir kadındı. Aynı renkteki saçlarını siyah bir filenin içinde toplamıştı. Bir elinin kalçasına dayamıştı, siparişleri öteki eliyle alıyordu. Enoch oraya her gece geliyordu, ama kadın bu müşteriyi sevmeyi başaramamıştı bir türlü.

Kadın onun siparişini alacak yerde, domuz salamı kızartmaya başladı; lokantada yalnızca bir müşteri daha vardı. O da yemeğini bitirmiş gazetesini okuyordu. Domuz salamını kendisinden başka yiyecek bir yoktu. Enoch tezgâhın üstünde eğilip sopasıyla kadının kalçasını dürtükledi. "Dinle beni," dedi, "Gitmek zorundayım. Acelem var."

"Git öyleyse," dedi kadın. Çenesi oynamaya başladı. Gözlerini önündeki tavaya dikti.

"Şu pastadan bir dilim alayı bari," dedi Enoch, yuvarlak bir cam sehpanın üzerindeki pembeli, sarılı pastayı göstererek. "Galiba yapacak bir işim var. Gitmem gerek. Pastayı şu adamın oturduğu yerin yanına koy." Tabureden inip adamın gazetesinin dış yüzünü okumaya başladı.

Adam gazeteyi indirip ona baktı. Enoch gülümsedi. Adam yeniden gazeteyi kaldırdı. "Gazetenin okumadığınız sayfasını ödünç alabilir miyim?" diye sordu Enoch. Adam yeniden gazeteyi indirip gözlerini Enoch'a dikti; bulanık, inatçı gözleri vardı. Gazetenin sayfalarını ağır ağır çevirdi; çizgi romanların bulunduğu

sayfayı silkeleyip çıkardı ve Enoch'a uzattı. Enoch'un en sevdiği sayfaydı bu. Her gün görev gibi okurdu bunu. Garsonun atar gibi tezgâha bıraktığı pastayı yerken, içinde bir sevecenlik bir yüreklilik, bir güç kabarmaya başladı.

Enoch, sayfanın bir yanını bitirince, sinema reklamlarıyla dolu olan öteki yüzünü çevirdi. Gözleri üç sütunu taradıktan sonra Dev Orman Kralı Gonga'nın reklamının bulunduğu karede durdu. Burada, gorilin ne zaman olacağı hangi sinemalarda olacağı yazılıydı. Otuz dakika sonra 57. sokaktaki Victory'ye gelecek ve bu kentteki son görünüşü olacaktı bu.

Eğer birisi o anda Enoch'un bu duyuruyu okuyuşunu izleseydi, onun yüzündeki belirgin değişikliğe tanık olurdu. Gerçi yüzünde hâlâ, okuduğu çizgi romanların etkisi vardı, ama şu andaki ifadesi bambaşkaydı. Uyanmaya başlayan birinin ifadesi gelmişti yüzüne.

O sırada garson da onun gidip gitmediğine bakmak için oraya gelmişti. "Ne oluyor sana böyle? Çekirdek mi yuttun ne?"

"Ne istediğimi biliyorum," diye mırıldandı Enoch.

"Bende biliyorum ne istediğimi," dedi kadın, karanlık bakışlarla.

Enoch sopasını aldı. Bozuk paraları tezgâha bıraktı. "Artık gitmem gerek."

"Seni tutmayayım," dedi kadın.

"Beni bir daha görmeyebilirsin," dedi Enoch. "Yani şu halimle."

"Seni hiçbir halinle görmesem de gam yemem," dedi kadın.

Enoch lokantadan ayrıldı. Hoş, nemli bir akşamdı. Kaldırımlardaki su birikintileri parlıyor, dükkânların vitrinleri renk renk ıvır zıvırla doluydu. Enoch bir yan sokağın ucundan, kentin daha da karanlık arka sokakla-

rına doğru hızla yol aldı. Yalnızca dar bir sokağın köşesinde, iki yöne bakmak için duraklıyor, sonra da koşusunu sürdürüyordu. Victory, yakın semtlerin birinde, ailelerin gereksinimlerine cevap veren küçük bir sinemaydı; Enoch arka arkaya birkaç ışıklandırılmış bölgeden sonra, birkaç ara sokaktan ve arka sokaktan geçip sinemanın oradaki iş merkezine vardı. Orada yavaşladı. Sinemayı bir sokak öteden, çevresine göre daha koyu olan karaltısından tanıdı. Yapının olduğu kaldırıma gitmek için karşıya geçmedi. Kısılan gözlerini parlak noktadan ayırmadan oraya doğru ilerledi. Tam karşısına gelince de bir binayı ayıran dar bir merdiven aralığının arkasına geçip saklandı.

Gonga'yı taşıyan kamyonet sokağın karşısına park etmişti. Yıldız, tentenin altında durmuş, yaşlı bir kadınla el sıkışıyordu. Kadın yana çekildi. Kalın bir tişört giymiş bir beyefendi geldi, bir sporcu canlılığıyla gorilin elini sıktı. Ardında, neredeyse bütün yüzünü kaplayan bir kovboy şapkası giymiş üç yaşlarında bir erkek çocuk vardı, arkasındakilerin çocuğu gorile doğru itmesi gerekti. Enoch bir süre bu tabloyu imrenerek izledi. Küçük oğlanın arkasında şort giymiş bir hanım, onun arkasında da, ağırbaşlı bir biçimde yürümek yerine, dikkati çekmek için dans eden yaşlı bir adam vardı. Enoch birden karşıya geçip, kamyonetin açık duran arka kapısından içeri süzüldü.

El sıkma işi, film gösterime hazır olana kadar sürdü. Yıldız, kamyonete geri döndü. Halk da sinemaya üşüştü. Şoförle, törenlerin yöneticisi olan adam kamyonetin ön tarafına bindiler. Kamyonet yola koyuldu. Kenti çarçabuk geçip, büyük bir hızla çevre yoluna çıktı.

Bir süre sonra kamyonetten güm güm sesler gelmeye başladı. Normal gorilin sesleri değildi bu sesler. Mo-

torun sesiyle, tekerleklerin yolda çıkardığı gürültü, bu sesi bastırıyordu. Gece, sessiz ve durgundu. Arada bir duyulan bir baykuş sesi ya da uzaklardan gelen bir yük treninin boğuk takırtısı dışında, her yer sessizdi. Kamyonet bir kavşağa gelince yavaşladı. Yeniden yola koyulduğunda da bir gölge kapıdan dışarı sızıp indi. İlkin düşer gibi oldu. Sonra da ormana doğru koşmaya başladı.

Gölge, çam ağaçlarının sık olduğu yere gelince elinde sıkı sıkı tuttuğu sivri uçlu bir sopayı ve kolunun altındaki büyük, gevşek bir şeyi yere koydu. Soyunmaya başladı. Çıkardığı her çamaşırı özenle katlıyor, bir önce çıkardığı çamaşırın üzerine koyuyordu. Bütün giysileri bir tepecik oluşturduğunda, sopayı alıp yerde bir çukur kazmaya başladı.

Çam ağaçlarının karanlığı, ayışığının soluk ışık demetleriyle seyreliyordu. Bu ışık demetleri arada bir onun üzerine de düşüyor ve bu kişinin Enoch olduğu ortaya çıkıyordu. Doğal görünümünü, dudağının bir kenarından başlayıp köprücük kemiğine kadar uzanan bir yara ve gözünün altındaki bir şişkinlik bozuyordu. Bu yarayla, şişkinlik Enoch'a donuk, duyarsız bir görünüm vermişti. Tam anlamıyla aldatıcı bir görünümdü bu. Çünkü Enoch, şimdiye kadar hiç duymadığı bir mutlulukla yanıp tutuşuyordu.

Yarım metre uzunluğu, yarım metre de derinliği olan bir çukur açana kadar hızlı hızlı kazdı. Sonra giysilerini bunun içine attı. Bir saniye kadar durup soluklandı. Giysilerini gömmesi, daha önceki benliğini gömmeyi simgelemiyordu onun için; tek bildiği, onlara artık gereksinimi olmayacağıydı. Yeniden düzgün soluk almaya başlar başlamaz, deliğin üstündeki toprağı ayağıyla bastırdı. Bunu yaparken de pabuçlarının hâlâ ayağında olduğunu gördü. İşini bitirince bunları da çıkarıp fır-

lattı. Sonra o büyük ve gevşek nesneyi yerden alıp sertçe silkti.

Belli belirsiz aydınlığın içinde, ince bacaklarından önce biri, sonra da öteki yok oldu. Sonra bir kolu, sonra da öteki kolu; ortaya, siyah, ağır, tüylü bir karaltı çıktı. Bir an için bu karaltı iki kafalı olarak göründü. Bir saniye sonra yaratık, siyah kafayı ötekinin üstüne geçirerek yanlışlığı düzeltti. Bir süre de, birtakım gizli tutturma işlemleriyle, herhalde postu çekiştirip yerleştirmek gibi işlerle uğraştı.

Yaratık bundan sonra bir süre için kıpırdamadı, hiçbir şey yapmadı. Sonradan kükremeye ve göğsünü dövmeye başladı, zıpladı. Kollarını salladı. Başını omuzlarının arasına çekti. Homurtuları başta zayıf ve kararsızdı, ama bir saniye sonra güçlendi. Sonra gene alçaldı, uğursuzlaştı, sonra yükseldi, sonra gene alçaldı, uğursuzlaştı, sonra sustu. Karaltı elini uzattı, boşluğu avuçladı ve kuvvetle sıktı. Kolunu çekti, yeniden uzattı, boşluğu avuçladı sıktı. Bunu dört ya da beş kez yineledi. Sonra sivri uçlu sopayı alıp kolunun altına sıkıştırdı ve ormanı bırakıp ana yola çıktı. İster Afrika'nın balta girmemiş ormanlarında, ister California'da, ister New York'ta dünyanın en güzel evinde olsun, hiçbir goril şu anda, bu gorilden daha mutlu olamazdı. Tanrı'nın en sonunda ödüllendirdiği bu gorilden.

Bir kadınla erkek, ana yolun kenarındaki bir kayanın üzerinde yan yana oturmuş, vadinin açık ucundan görünen kente bakıyorlardı. Kendilerine yaklaşan kıllı bir karaltıyı göremediler. Binaların bacalarıyla köşeli damları, daha açık renkteki gökyüzünün üzerinde siyah ve girintili çıkıntılı bir duvar oluşturuyordu. Arada bir de, bir çan kulesi, bir bulutun içinden sivriliyordu. Genç adam kafasını tam, birkaç metre ötelerinde korkunç ve kara bir goril kolunu uzattığı anda çevirdi. Ka-

dını saran kolunu çekip, sessizce ormanın içinde gözden kayboldu. Kadın da gorili gördüğü anda çağlıklar ata ata, ana yola doğru kaçmaya başladı. Goril hiç beklemediği bir durumla karşılaşmış gibi, kala kaldı. Kolu da yanına düştü. Az önce çiftin oturduğu kayaya oturup, vadinin ucundan, kentin girintili çıkıntılı ufuk çizgisini seyre daldı.

BÖLÜM 13

Para verip tuttuğu peygamberi ve İsa'sız Kutsal İsa Kilisesi ile işe çıktığı ikinci gecenin sonunda, Hoover Shoats temiz bir on beş dolar ve otuz beş cent kazanmıştı. Peygamber, hizmetleri ve arabası karşılığında gece başına üç dolar alıyordu. Adı Solace Layfield'di; veremi, bir karısı ve altı çocuğu vardı. peygambercilik de ona en uygun işti. Bunun tehlikeli bir iş olabileceği hiç aklına gelmedi. İkinci gece, otuz-kırk metre kadar ötede park etmiş parlak sıçan tüyü rengindeki arabayla, içindeki beyaz suratı göremedi. Göremediği bir başka şey de o beyaz suratın gerginliğiydi. Öyle bir gerginlik ki, engellemek için ne yapılırsa yapılsın bir şeylerin olacağını gösteriyordu.

ö Surat, Hoover Shoats arabasının nünde gösterisini yaparken kolunu kaldırıp, iki parmağını salladıkça peygamber'i izledi. Sinemanın son müşterileri de gidip ortalıkta laf anlatacak kimse kalmayınca Hoover Peygamberin parasını ödedi. İki adam, peygamberin arabasına binip yola koyuldu. On sokak kadar öteye gidip Hoover'in evinin bulunduğu yere geldiler; araba durdu, yere atlayan Hoover, "Yarın görüşürüz," dedi; sonra karanlık kapı girişinde gözden kayboldu. Solace Layfield arabasını sürerken, sıçan renkli araba yetmiş-seksen metre öteden onu izliyordu. Sıçan renkli arabanın sürücüsü Hazel Motes'du.

Her iki araba da hızlarını artırdı. Birkaç dakika içinde iki araba da, kentin varoşlarına doğru yol almaya başladı. Birinci araba ıssız bir yola saptı. Ağaçların üzerinden yosunlar sarkıyordu. İki arabanın dimdik anten gibi ışıklarının aydınlattığı bir yoldu bu. Haze yavaş yavaş aralarındaki uzaklığı kapattı. Sonra birden gaza basıp ileriye fırladı. Öteki arabanın arkasına bindirdi. Her iki araba da durdu.

Haze Essex'i biraz geri sürdü. Öteki peygamberse arabasından dışarı çıkmış Haze'in arabasının gözalıcı ışığında gözlerini kısmış çevresine bakınıyordu. Bir saniye sonra Essex'in penceresine gelip içeriye baktı. Cırcırböcekleriyle üç tane kurbağanın sesinden başka ses duyulmuyordu. "Ne istiyorsun?" dedi adam sinirli bir sesle. Haze bir şey söylemedi, ona bakmakla yetindi. Bir saniye geçmeden adamın çenesi düştü. Kılıklarının ve büyük bir olasılıkla da yüzlerinin benzerliğini fark etmiş gibiydi. "Ne istiyorsun?" dedi daha yüksek bir sesle. "Seninle hiçbir alışverişim yok."

Haze, yeniden Essex'in gazına basıp ileriye fırladı. Bu kez öteki arabaya farklı bir açıdan bindirerek onu yolun öteki yanına yolladı. Araba sonunda bir hendeğe düştü. Bu arada yere düşmüş olan adam kalkıp Essex'in penceresine koştu. İki metre kadar ileride durup baktı.

"Böyle bir takayı niye hâlâ kullanıyorsun?" dedi Haze.

"Bu arabanın hiçbir derdi yoktu," dedi. "Nasıl oldu da onu hendeğe ittin?"

"Çıkar şu şapkayı," dedi Haze.

"Dinle beni," dedi adam, öksürmeye başlarken, "Ne istiyorsun? Bırak bana bakmayı artık. Ne istiyorsan söyle."

"Sen samimi değilsin," dedi Haze. "Bir arabanın tepesine çıkıp, inandığın bir şeye inanmadığını söylemekle ne kazanıyorsun?"

"Sana ne bundan?" dedi adam hırıltılar çıkararak. "Benim ne yaptığımdan sana ne?"

"Bunu niçin yapıyorsun?" diye sordu Haze. "Onu soruyorum sana."

"İnsan kendine kendisi göz kulak olmalı," dedi öteki peygamber.

"Doğruyu söylemiyorsun," dedi Haze, "Sen inanıyorsun İsa'ya."

"Sana ne? Neden arabamı devirdin?"

"Çıkar o şapkayla elbiseyi," dedi Haze.

"Buraya bak," dedi adam, "Sana benzemeye çalıştığım filan yok. Bunları o aldı bana. Ben de kendi elbiselerimi attım."

Haze uzanıp, adamın beyaz şapkasını alarak yere attı. "Şimdi o elbiseyi çıkar bakalım," dedi. Adam yan yan, yolun ortasına doğru gitmeye başladı.

Haze, "Çıkar şunu," diye bağırıp arabasını adamın ardından sürmeye başladı. Solace yolda uzun adımlarla koşmaya başladı. Koşarken paltosunu çıkarıyordu. "Hepsini çıkar," diye bağırdı Haze. Yüzü ön cama yaklaşmıştı.

Peygamber var gücüyle koşmaya başladı. Gömleğini yırtarcasına çıkardı. Bir yandan koşarken, kemerini çözdü, pantolonunu çıkarıp attı. Pabuçlarını da çıkaracakmış gibi, ayaklarına eğildiği anda Essex adamı devirip üstünden geçti. Haze on metre kadar gidip durdu, geriye doğru gitmeye başladı. Adamın üstünden geri geri geçerek durdu, geriye doğru gitmeye başladı. Adamın üstünden geri geri geçerek durdu, dışarı çıktı. Essex sanki sonunda yere yıktığı peygamberi altına almış olmaktan çok hoşnutmuş gibi, yarı yarıya adamın üzerine çıkmış duruyordu. Şapkasız ve çıplak halde yerde yatan adamı Haze'e pek benzemiyordu. Başının çevresinde bir kan gölü oluşmuştu. Hiç kıpırdamıyordu. Yalnızca

bir parmağı tempo tutarmış gibi, yüzünün önünde gidip geliyordu. Haze, ayağının ucuyla böğrünü dürtükleyince bir saniye kadar hırıldadı, sonra da sustu. "Dayanamadığım iki şey var," dedi Haze, "doğru söylemeyen, söyleyeni de alaya alan kişi. Başına bunların gelmesini istemiyorduysan, işime karışmasaydın."

"Adam bir şey söylemeye çalıştı, ama hırıltıdan başka bir şey çıkmadı ağzından. Haze ne dediğini duymak için adamın yüzünün yakınına çömeldi. "Annemin başına çok dert açtım," dedi adam, boğazından gelen bir hırıltıyla. "Ona hiç rahat yüzü göstermedim. Şu arabayı da çalmıştım. Babama gerçeği hiç söylemedi ya da Henry'ye hiç..."

"Kapa çeneni," dedi Haze. Bu arada da adamın günah çıkarışının daha iyi izleyebilmek için başını ona yaklaştırdı. "Onun nerede olduğunu bildirip bu iş için beş dolar para aldım," dedi adam yutkunarak.

"Kapa çeneni artık," dedi Haze.

"İsa..." dedi adam.

"Hemen çeneni kapa," dedi Haze.

"İsa..." dedi adam.

"Hemen çeneni kapa," dedi Haze.

"İsa, bana yardım et," dedi adam bir hırıltıyla.

Haze olanca gücüyle adamın sırtına vurdu. Artık sesi çıkmıyordu. Haze başka bir şey söyleyip söylemediğini duymak için eğildi, ama adam artık soluk almıyordu. Bir hasar görüp görmediğini görmek için Essex'inin önünü inceledi. Arabanın tamponunda birkaç kan damlası vardı, o kadar. Kente dönmeden önce bir paçavrayla bunları sildi.

Ertesi sabahın erken saatlerinde Essex'in arka bölümünden çıkıp benzin almak ve yola hazırlanmak için bir benzin istasyonuna gitti. Odasına dönmemiş, geceyi bir ara sokakta park ettiği arabada geçirmişti. Uyuma-

mıştı gerçi. Başlayacağı yeni yaşamı, yeni kentte vaaz edeceği İsa'sız Kilise'yi düşünmüştü.

Benzin istasyonunda, beyaz bir çocuk, uykulu gözlerle ona benzin vermek için geldi. Haze ona depoyu doldurtmak, arabanın yağına, suyuna, tekerleklerin havasına baktırtmak istediğini, çünkü uzun yola çıkacağını söyledi. Oğlan ona hangi kente gideceğini sorunca da, bir başka kente, yanıtını verdi. Oğlan onca uzağa bu arabayla mı gideceğini sorunca o da evet dedi. Çocuğun göğsüne hafifçe vurarak, iyi arabası olan birinin kaygılanmasına gerek olmadığını söyledi. Oğlana, kendisini anlayıp anlamadığını sordu. Oğlan da anladığını, kendisinin de aynı kanıda olduğunu söyledi. Haze kendini tanıtarak, İsa'sız Kilise'nin vaizi olduğunu, her gece şu arabanın burnuna çıkarak vaaz verdiğini söyledi. Bir başka kente de vaaz varmak için gideceğini anlattı. Oğlan depoyu doldurdu, suyuna, yağına, tekerleklerin havasına baktı. O çalışırken Haze de oğlanın ardından giderek, neye inanmanın doğru olduğunu anlattı. Görülmeyen ya da elle tutulamayan ya da dişlerle sınanamayan bir şeye inanmanın doğru olmadığını söyledi. Yalnızca birkaç gün önce kâfirliği, kurtuluşa giden bir yol olarak gördüğünü, ama buna da inanılamayacağını, çünkü bu durumda da küfür edilecek bir şeyin varlığına inanmış olacağını söyledi. Beyt-ül lahm'da doğduğu ve Golgota Tepesi'nde, insanoğlunun günahları yüzünden çarmıha gerildiği söylenen İsa'ya gelince, o, aklı başında birinin kafasında taşıyamayacağı kadar iğrenç bir düşünceydi. Haze bu sözlerinin altını çizmek için, kovayı oğlanın elinden alıp beton zemine çarptı. İsa'ya sövmeye, lanetler yağdırmaya başladı. Bunu öylesine büyük bir inançla yapıyordu ki oğlan, işini bırakıp onu dinlemeye başladı. Essex'in bakımını bitirdiğinde, benzin bidonunda bir kaçak, radyatörde iki kaçak olduğunu, ar-

ka tekerleğin de, ağır giderse on kilometre kadar dayanacağını söyledi.

"Bak, bu araba yaşamaya daha yeni başlıyor. Yıldırımlar bile onu durduramamalı," dedi Haze.

"İçine su koymanın anlamı yok, çünkü sızdıracak," dedi oğlan.

"Sen yine de koy," dedi Haze. Durup arabaya su dolduran oğlanı izledi. Sonra ondan bir yol haritası alıp yola koyuldu. Giderken, arkasında su, yağ ve benzin izleri bırakıyordu.

Ana yola çok büyük bir hızla girdi. Ama biraz gittikten sonra, havanda su dövdüğü duygusuna kapıldı. Bir yanda derme çatma kulübeler, benzin istasyonları, konaklama yerleriyle 666 işaretleri, öte yanda da ortadan yırtılmış enfiye reklamları, terk edilmiş ağıllar, kayar gibi geçiyordu. "İsa SENİN için öldü," yazısını gördü ve özellikle okumadı Haze. Altındaki yolun kaydığı duygusuna kapılmıştı. Başka bir ülke olmadığını hep bilmişti, ama bir başka kent olmadığını bilmiyordu.

Ardından bir siren sesi duyduğunda daha iki kilometre gitmemişti. Dönüp baktığında siyah bir devriye arabasının yaklaştığını gördü. Araba yanına geldi. İçindeki devriye, arabasını yolun kenarına çekmesini işaret etti. Kırmızı, sevimli yüzlü bir adamdı. Duru, taptaze buz rengindeydi gözleri.

"Hızlı gitmiyordum," dedi Haze.

"Doğru, gitmiyordun," dedi devriye.

"Yolun doğru yanındaydım," dedi Haze.

"Evet öyle," dedi devriye.

"Benden ne istiyorsun?"

"Yüzünden hoşlanmadım, o kadar," dedi devriye. "Ehliyetin nerede?"

"Ben de senin yüzünden hoşlanmadım," dedi Haze. "Ehliyetim de yok."

"Anlıyorum," dedi devriye kibarca, "Ehliyet almaya hevesli gibi de görünmüyorsun."

"Böyle bir şeyim olsun istesem de yok işte," dedi Haze.

"Bana bak," dedi devriye, farklı bir ses tonuyla, "arabanı bir zahmet karşıdaki tepenin üstüne sürer misin? Oraya çıkıp manzaraya bakmanı istiyorum. Bugüne kadar böyle güzelini görmemişsindir."

Haze omuzlarını silkti, ama yine de arabasını çalıştırdı. Devriye öyle istiyorsa, onunla dövüşebilirdi. Arabasını tümseğin tepesine doğru sürdü, devriye arabası da hemen arkasından geliyordu. "Şimdi arabanı toprak sete," diye seslendi devriye. "Böylece daha iyi görürsün. Haze arabayı toprak sete çevirdi. "Şimdi en iyisi dışarı çık. Dışarıda olursan daha iyi görürsün herhalde," dedi devriye.

Haze arabadan çıkıp manzaraya baktı. Çıplak, kırmızı toprak set, on metrelik bir yamaç halinde aşağı iniyor, kirli bir su birikintisinin yanında yatan bodur bir ineğin bulunduğu, bir bölümü yanmış bir otlakla birleşiyordu. Biraz daha uzakta, damında kambur bir şahinin tünediği tek odalı bir kulübe vardı.

Devriye, Essex'in arkasına geçip onu sete doğru itmeye başladı. İnek ayağa kalkıp otlağı koşarak geçti, ormana daldı; şahin, açıklığın en ucundaki bir ağacın tepesine kondu. Araba, ağacın tepesine düştü. Üç tekerleği de havada dönüyordu. Hemen sonra Essex sıçrayıp biraz uzağa yuvarlandı. İçinden çıkan bir sürü parça ortalığa saçıldı.

"Arabası olmayana ehliyet ne gerek!" dedi devriye, ellerini pantolonuna silerken.

Haze, birkaç dakika süreyle olup bitene baktı. Yüzü, açıklığın ötesine kadar her şeyi, gözleriyle bomboş gri gökyüzünün arasındaki, hatta onun da ötesindeki

uzayın derinliklerine kadar her şeyi yansıtıyordu sanki. Dizleri bükülüverdi Haze'in ve toprak setin üzerine çöküp ayaklarını aşağıya sallandırdı.

Devriye Haze'e dikmişti gözlerini. "Seni gideceğin yere kadar götürebilir miyim?" diye sordu.

Bir dakika sonra biraz yaklaşıp, "Nereye gidiyordun?" diye sordu.

Daha sonra da ellerini dizlerine bastırıp eğildi.

Kaygılı bir sesle, "Gittiğin bir yer var mıydı?" diye sordu.

"Hayır," dedi Haze.

Devriye eğilip elini Haze'in omzuna koydu. "Gitmeyi tasarladığın bir yer yok muydu?" diye sordu kaygı dolu bir sesle.

Haze başını iki yana salladı. Yüzündeki ifade değişmedi. Devriyeye doğru da dönmedi. Bütün dikkati boşlukta toplanmış gibiydi.

Devriye ayağa kalkıp arabasına döndü. Arkadan Haze'in şapkasıyla omuzlarına baktı bir süre. "Pekâlâ, görüşürüz," diyerek arabasına bindi, gitti.

Bir süre sonra Haze ayağa kalktı. Kente dönmek için yürümeye başladı. Kente dönmek üç saatini aldı. Bir dükkâna uğrayıp teneke bir kovayla sönmemiş kireç satın aldı. Sonra bunları yaşadığı yere taşıdı. Eve gelince kaldırımda durdu. Sönmemiş kireç çuvalını açıp yarısını döktü. Sonra evin basamaklarının yanındaki musluğa gitti. Çuvalın içini suyla doldurup merdivenleri tırmandı. Evsahibesi sundurmada oturuyor, kucağındaki kediyi sallıyordu. "Bunu ne yapacaksınız Bay Motes?" dedi kadın.

"Kendimi kör edeceğim," dedi Haze ve eve girdi.

Evsahibesi orada bir süre daha oturdu. Kadın için her sözcük eşitti. Hiçbiri ötekinden daha fazla bir dehşet vermezdi ona; her söyleneni, göründüğü gibi algılar-

dı, ama her şey de ona aynı görünürdü zaten. Yine de, kendini bu kadar kötü hissetseydi, kör etmez, öldürürdü. Neden başkasının da böyle yapmadığını düşündü bir süre. Onun tek yapacağı şey başını fırının içine sokmak ya da bir sürü acı vermeyen uyku hapı içmek olurdu. Bu kadar basitti işte. Herhalde Bay Motes onun keyfini kaçırmak istemişti. Çünkü insan ne diye öyle durup dururken kendini kör etsindi canım? Kendisi gibi, gözleri çok iyi gören bir kadın, kör olmaya hiç dayanamazdı doğrusu. Kör olmaktansa ölmek daha iyiydi. Birden, öldüğünde zaten kör olacağı geldi aklına. Bu gerçeğin ilk kez farkına vararak, önüne dikti gözlerini. Vaizlerin kullandığı 'Sonsuz ölüm' deyimini anımsadı. Ama hemen bunu kafasından silip attı. Yüzündeki ifade değişikliği, bir kedinin yüzündeki ifade değişikliğinden fazla olmadı. Ne dindardı, ne de marazi konulara aşırı bir ilgi duyardı. Bunun için de her gün şansına dua ederdi. Yine de, bir tutkusu olan insanları beğenirdi. Bay Motes de böyle biriydi. Yoksa vaiz olmazdı zaten. Adam gerçekten de gözlerine sönmemiş kireç sürebilirdi. Çünkü gerçeği söylemek gerekirse bunların hepsi biraz kaçıktı. Aklı başında bir insan, şu dünyanın tadını çıkarmak varken neden başka bir şey yapsın?

Kadın bu sorunun yanıtını bilemiyordu doğrusu.

BÖLÜM 14

Ama kadın bu soruyu hiç unutmadı, çünkü Haze bu işi yaptıktan sonra onun evinde yaşamayı sürdürdü. Evsahibesi de ne zaman Haze'i görse bu soruyla yüz yüze geldi. İlkin, Haze'e çıkıp gitmesini söyledi, çünkü adam siyah gözlükler takmıyor, o da Haze'in berbat ettiği o göz yuvalarını görmeye dayanamıyordu. Ya da en azından, öyle sanıyordu. Haze yanındayken, kafasını başka bir şeyle meşgul edemediyse, elinde olmadan eğilip onun yüzüne bakardı. Daha önce göremediği bir şeyi görmek istercesine. Bunu yaparken, adama sinirlenir, onun kendisini gizli gizli aldattığı duygusuna kapılırdı. Haze öğleden sonranın büyük bölümünü, onun sundurmasında oturarak geçirirdi. Ama orada onunla birlikte oturmak, yalnız başına oturmak gibi bir şeydi; adam işine gelmedikçe konuşmazdı. Sabah ona bir soru sorardınız, yanıtını öğleden sonra verebilirdi. Ya da hiç vermezdi. Haze aynı odada kalmasına izin vermesi için kirayı artırmayı önerdi, çünkü bu evin girdisini çıktısını biliyordu. Kadın da buna razı oldu. En azından, nasıl aldatıldığını anlayana kadar.

Haze savaş yüzünden iç organlarında görülen bir bozukluk nedeniyle her ay devletten para alıyordu ve çalışmak zorunda değildi. Evsahibesi, bir insanın para ödeyebilme gücünün olmasından çok etkilenirdi. Bir para kaynağının kokusunu aldığında, iz sürerek o kay-

nağı bulurdu. Çok geçmeden de bu kaynak, kendi para kaynaklarına katılırdı. Kadına göre vergi olarak ödediği bütün paracıklar dünyadaki en değersiz ceplere doluyor, devlet bunu yalnızca yabancı zencilerle araplara yollamakla kalmayıp yurt içinde de, bir kâğıda imzasını atabilen kör budalalar için de ziyan ediyordu. Kadın, bu paranın elinden geldiğince kendisine dönmesi için yaptığı her şeyi son derece haklı buluyordu. İster para, ister başka bir şey, ne olursa olsun kendisine geri gelsin diye yaptığı her şey kendince haklıydı. Sanki bir zamanlar dünyanın sahibiymiş de elinden alınmış gibi. Bir şey istemeden, ona uzun süre bakamazdı. Onu en çok kışkırtan şey de, yakınlarda bir yerde göremediği çok değerli bir şeyin bulunabileceği düşüncesiydi.

Kadın için kör adam, gören bir yaratığın bakışlarına sahipti. Adamın yüzünde, uzaktan ayırt edebileceği bir şeyi izliyormuş gibi, kararlı bir ifade vardı. İskemlede hareketsiz oturduğu zaman bile yüzü, bir şeyi görmeye çalışıyormuş gibi gergin oluyordu. Ama kadın onun tam anlamıyla kör olduğunu biliyordu. Bir süre sargı bezi olarak kullandığı paçavrayı çıkardığı zaman bunu anlamıştı. Adama şöyle güzelce bir bakmış, adamın, dediği gibi gözlerini kör ettiğini anlamıştı. Bezi gözlerinden çıkardıktan sonra, öteki kiracılar holde ilkin ayaklarının ucuna basa basa adamın yanından geçer, bir yandan da onu ellerinden geldiğince süzerlerdi. Ama artık onunla ilgilenmiyorlardı; yeni gelenlerden birkaçı da, adamın kendini kör ettiğini bilmiyordu. Olay olur olmaz, Sabbath Hawks bunu bütün eve yaymıştı. Önce adamın kendini kör edişini izlemiş, sonra da birer birer bütün odalara koşup, bağıra çağıra, ne yaptığını anlatmıştı. Bunun üzerine bütün kiracılar koşarak geldi. Evsahibesi, şu kız, gaddar bir canavar değilse ne olayım diye geçirmişti aklından. Hawks birkaç gün oralard· oya-

lanmış, adamın başının etini yemiş sonra da çekip gitmişti. İsa aşkına, bir kör adama güvenip kalamayacağını, zaten babasını da özlediğini söylemişti, adam kızını bırakıp bir muz gemisine binip gitmişti. Evsahibesi babanın, denizin tuzlu sularını boylamış olmasını diliyordu, son bir aylık kirasını daha ödememişti. Kız, doğal olarak iki hafta sonra geri döndü, adamın başına bela olmaya hazır bir biçimde. Yaban arısı gibiydi. Bir sokak öteden, adama bağırıp çağırdığını duyabilirdiniz. Adamsa ağzını hiç açmazdı.

Evsahibesi yasalara uygun bir ev çalıştırıyordu. Bunu da adama söyledi. Ona ayrıca, bir kızla birlikte yaşadığı zaman iki misli kira ödemesi gerektiğini bildirdi; kimi şeylerin umurunda olmadığını, kimi şeylerin de olduğunu söyledi. Bu sözleriyle ne demek istediğini anlamayı da ona bıraktı. Kollarını kavuşturup bekledi. O hiçbir şey demedi, yalnızca üç dolar daha sayıp uzattı. "Bay Motes," dedi kadın, "o kız sırf sizin paranızın peşinde."

"İstediği paraysa, onun olsun. Benden uzaklaşması için üstüne para verirdim."

Ödediği verginin böyle bir süprüntüye gitmesi düşüncesi evsahibesinin kaldırabileceğinden de fazlaydı. "Sakın böyle bir şey yapmayın," dedi aceleyle. "Böyle bir şeye hakkı yok onun." Ertesi gün kadın Sosyal Yardım yetkililerini çağırıp kızı bir tutukevine koymak için gereken işleri yaptı; kızın durumu buna uygundu.

Kadın, Haze'in her ay devletten ne kadar para aldığını öğrenmek için can atıyordu. Onu izleyecek bir çift göz de artık görmediğine göre, bunu öğrenmekte kendini özgür hissetti. Bir dahaki sefer posta kutusunda devletin yolladığı zarfı görür görmez alıp buharla açtı; birkaç gün sonra ondan kirasını artırmasını istemek artık boynunun borcu olmuştu. Adam kadınla, kendisine ye-

mek vermesi için anlaşmıştı. Yiyecek fiyatları arttığında, kadın bu kez de yemek ücretini artırmasını istedi. Yine de, aldatılmakta olduğu duygusundan kendini kurtaramadı. Gizli bir planı olmasa, başka her şeye gözlerini kör etmeden sahip olamayacağı bir şey görmemişse, neden gözlerini kör edip kendini kurtarsındı? Kadın, onunla ilgili her şeyi öğrenmeye, bulmaya kararlıydı.

Bir öğle sonrası sundurmada otururlarken, "Aileniz nereli Bay Motes?" diye sordu. "Herhalde hayatta değiller." Canı nasıl istiyorsa öyle düşünebilirdi. Haze bir yanıt verme zahmetine girmedi. "Benim de ailemden kimse kalmadı," dedi kadın. "Bay Flood'ın, kendi dışında bütün ailesi yaşıyor." Kadın, Bay Flood'un karısıydı. "Avanta istediklerinde hepsi buraya doluşur," dedi. "Ama Bay Flood'ın parası vardı. Bir uçak kazasında öldü."

Bir süre sonra adam, "Ailemin hepsi öldü," dedi.

"Bay Flood," dedi kadın, "bir uçak kazasında öldü."

Kadın onunla birlikte sundurmada oturmaktan hoşlanır olmuştu, ama acaba Haze kadının oradaki varlığından haberdar mıydı, bundan hiç emin değildi. Kendisine yanıt verdiği zaman bile kime yanıt verdiğini biliyor muydu acaba? Herhangi biriyle değil de onunla, Bayan Flood'la, yani evsahibesiyle konuştuğunun? İkisi, tek başına, o ve kadın yarı öğleden sonrayı sallanan iskemlede oturarak geçirdi de aralarında tek konuşma olmazdı, her ne kadar kadın uzun uzun konuşsa da. Konuşmayıp bir şey düşünmezse, elinde olmadan koltuğunda ileri doğru eğilip ağzı açık bir halde, adama bakardı. Kaldırımdan geçen herhangi biri kadının bir cesetle oturduğunu sanabilirdi.

Kadın adamın alışkanlıklarını dikkatle inceliyordu. Çok yemiyor, kendisine ne yemek verildiğine aldırmıyordu. Kadın kendisi kör olsaydı, gün boyu, gün boyu

pastayla dondurma yiyip ayaklarını suya daldırarak, radyo dinlerdi. Adam her şeyi yiyor, hiçbir zaman da ne yediğinin farkına varmıyordu. Giderek zayıflamaya başladı. Öksürüğü daha derinden geliyordu. Bu arada bir de topallık geliştirdi. Yılın ilk soğuk aylarında bir virüs kaptı. Buna karşın her gün yürüyüşe çıkardı. Günün yarısını yürümekle geçirirdi. Sabah erkenden kalkar, odasında yürür –evsahibesi aşağıdan bir aşağı bir yukarı, bir aşağı, bir yukarı yürüdüğünü duyardı– sonra da dışarı çıkardı. Kahvaltıdan önce yürür, kahvaltıdan sonra yine çıkıp öğlene kadar yürüyüş yapardı. Evin çevresindeki dört ya da beş ev adacığını tanır, bunlardan öteye gitmezdi. Yaşamını hep bu biçimde sürdürebilirdi, kadına göre. Odasında, tek bir noktada oturup, ayaklarını bir yukarı bir aşağı oynatabilirdi. Ölebilir ve beden hareketleri dışında, yaşamdaki her şeyini alıp gidebilirdi. Şu keşişlerden biri de olabilirdi pekâlâ, diye düşündü kadın. Bir keşiş olup manastıra da kapanabilirdi. Anlamıyordu kadın. Kafasının tepesine, birileri tarafından anlayamadığı bir şeyin konması sinirine dokunuyordu. Günün duru ışığını severdi o. Her şeyi görmeyi.

Kadın, neyin adamın kafasının içinde, neyin de dışında olabileceği konusunda kesin bir karara varamıyordu. Kendi kafasını, her şeyi denetlemesine yarayan bir şalter olarak düşünürdü; ama iş adamınkine gelince, tek kestirebildiği, onun kafasındaki dış mekândı. Kafasındaki bütün siyah dünya, dünyadan büyük olan kafası, göğü, gezegenleri ve var olan ya da olabilecek her şeyi içine alacak kadar büyük olan kafası. Zamanın geriye mi yoksa ileriye mi gittiğini ya da kendisinin de zamanla birlikte gidip gitmediğini nasıl bilebilirdi o? Kadın bunun, yalnızca toplu iğne başı kadar ışığın görülebildiği bir tünelde yürümek gibi bir şey olduğunu düşündü. Bir toplu iğne başı kadar ışığı hayal etmek zorundaydı;

bu olmadan hiçbir şey hayal edemiyordu. Bu ışık onun için, Noel kartlarındaki yıldızlar gibi bir şeydi. Kadın adamın Beytül-lahm'a geri gittiğini gördü ve ister istemez güldü.

Kadın, onun elleriyle bir şey yapmasının iyi olacağını, böylelikle kendisinden uzaklaşıp yeniden gerçek dünyaya dönebileceğini düşündü. Onun gerçek dünyadan koptuğundan kuşkusu yoktu; kimi zaman, kendisinin var olduğunun bile farkında olduğundan kuşkuluydu. Ona, bir gitar alıp onu tıngırdatmayı öğrenmesini önerdi; akşamları onu sundurmada kendisine gitar tıngırdatırken görür gibi oldu. Oturdukları yeri sokaktan ayırıp kendilerine özel bir yer yaratmak için gidip iki tane kauçuk aldı. Ona öyle geliyordu ki kauçuğun gerisinde gitarını tıngırdatmak, adamın o ölü görünümünü yok edecekti. Kadın bu öneriyi yaptı, ama ondan hiçbir yanıt alamadı.

Adam odasının kirasını ve yemek parasını ödedikten sonra, devletin verdiği çekin üçte biri kalıyordu. Ama kadın onun hiç para harcamadığını görebiliyordu. O ne tütün, ne de viski içerdi; tek başına yaşadığına göre bütün bu parayı yitirmekten başka yapacağı bir şey yoktu. Kadın, biriyle evlenmesi durumunda adamın arkasında kalacak dul için biriktirip durduğu paraları düşündü. Bir gün onun odasını temizlerken, çöp kovasında dört dolarlık kâğıt paralarla bozuklar buldu. Adam da o sırada, yürüyüşten döndü. "Bay Motes," dedi kadın, "Şu çöp kovasında şu bir doları ve şu bozukları buldum. Nasıl böyle bir yanlışlık yaptınız?"

"Artmıştı o. İhtiyacım yoktu," dedi adam.

Kadın odadaki iskemleye çöktü. Bir süre sonra, "Her ay böyle para mı atıyorsunuz?"

"Yalnızca artarsa," dedi adam.

"Yoksul ve yardıma muhtaç olanlar," diye mırıldandı kadın. "Yoksul ve yardıma muhtaç olanlar. Hiç düşünmez misiniz yoksul ve yardıma muhtaç olanları? Bu parayı istemiyorsanız, bir başkası isteyebilir."

"Alın sizin olsun," dedi adam.

"Bay Motes," dedi kadın soğuk bir sesle, "Sadakalık olmadım daha!" Artık onun deli olduğunu ve aklı başında birinin denetimi altında bulunması gerektiğini anlamıştı.

Evsahibesi orta yaşı gerilerde bırakmıştı. Geniş bir kaidesi vardı, ama bacakları, yarış atlarınınki gibi ince uzundu. Bir zamanlar bir kiracısı da Grek burunlu olduğunu söylemişti. Alnının, her iki kulağının üst yanında, başının gerisinde birer üzüm salkımı biçiminde bukleli saçlara sahip olma üstünlüğünden yararlanamıyor, onun dikkatini çekmeyi başaramıyordu. Kadın bunu başarmanın tek yolunun, onun ilgi duyduğu şeylerle ilgilenmek olduğunu gördü. Bir öğlesonrası sundurmada otururlarken, "Bay Motes," dedi, "Neden artık vaaz vermiyorsunuz? Kör olmanız buna engel değil. İnsanlar kör bir vaiz görmekten hoşlanacaktır. Farklı bir şey olur bu." Ondan bir yanıt gelmeksizin konuşmaya alışıktı. "Şu yol gösterici köpeklerden alabilirsiniz. O köpekle iyi bir kalabalık toplayabilirsiniz. İnsanlar her zaman köpeğe ilgi gösterirler."

"Bana gelince," diye sürdürdü, "bende o anlayış yok. Bana göre bugün doğru olan, yarın yanlıştır. Başkalarının da aynı şeyi yapmasına izin verdiğin sürece, mutlu olmanın zamanı bugündür. Ben, Bay Motes, İsa'ya inanmıyorum ve birçok inanan insan kadar iyiyim."

"Siz daha iyisiniz," dedi adam birden öne doğru eğilip, "İsa'ya inansaydınız, böylesine iyi olmazdınız."

Daha önce kendisine hiç iltifat etmemişti! "Ama Bay Motes," dedi kadın, "Çok iyi bir vaiz olduğunuzu sanıyorum! Kesinlikle buna yeniden başlamalısınız. Böylece yapacak bir şeyiniz olur. Yürümekten başka yapacak bir işiniz yok malum. Neden vaaz vermeye başlamıyorsunuz yeniden?"

"Artık vaaz veremem," diye mırıldandı adam.

"Neden?"

"Zamanım yok," dedi. Kadın kendisine acil bir iş yapmasını hatırlatmış gibi kalkıp sundurmadan çıktı. Ayağı acıyormuş, ama gitmek zorundaymış gibi bir havası vardı.

Evsahibesi bir süre sonra onun neden topalladığını anladı. Bir gün odasını temizlerken kazayla bir çift pabuca çarptı. İçinde gizli bir şey arar gibi onu eline alıp içine baktı. Her ikisinin de tabanı, çakıl taşı, kırık cam parçaları ve ufak taşlarla doluydu. Bunları parmaklarının arasına aldı. Değerli bir şey parlıyor mu diye dikkatle baktı. Ama sonunda bunların, hemen herkesin bir sokak arasından toplayabileceği çer çöp olduğunu anladı. Bir süre elinde pabuçlarla öylece durdu. Sonra da onları somyanın altına geri koydu. Birkaç gün sonra pabuçları bir daha eline aldığında, içinde yeni taşlar buldu. Bunu kimin için yapıyor? diye düşündü. Ondan sonra hep, yakınlarında gizlenmiş, ama ulaşamayacağı bir şeyler varmış duygusuna kapıldı. Bir gün adam mutfağında yemeğini yerken, "Bay Motes," dedi, "neden taşların üstünde yürüyorsunuz?"

"Ödemek için," dedi adam sert bir sesle.

"Neyi ödemek için?"

"Neyi ödediğim önemli değil. Ödüyorum yalnızca."

"Ama ödediğinizi göstermenizi gerektiren şey nedir?" diye diretti kadın.

"Siz kendi işinize bakın," dedi adam kaba kaba. "Siz göremezsiniz."

Evsahibesi ağır ağır dişlerini gıcırdatarak, "Bay Motes, sizce, insan ölünce kör mü olur?"

"Umarım," dedi adam bir dakika sonra.

"Neden?" diye sordu kadın, adama bakarak.

Adam bir süre sonra, "gözlerinizin dibi olmazsa, daha çok şey görürler," dedi.

Evsahibesi, uzun bir süre öyle baka kaldı. Ama hiçbir şey görmüyordu. Kesinlikle hiçbir şey.

Artık, öteki işlerini bir yana bırakıp dikkatini adamın üzerinde toplamaya başladı. Yürüyüşlerinde onunla rastlaşmış gibi yaparak ona eşlik ediyordu. Adam kadının varlığının farkında değil gibiydi. Yalnızca arada bir, kadının sesinden rahatsız olduğunda, kendi suratını tokatlardı, sanki sivrisinek vızıltısı duymuş gibi. Derin, hırıltılı bir öksürüğü vardı. Kadın, sağlığı konusunda ona baskı yapmaya başladı. "Bay Motes, size benden başka bakacak kimseniz ok. Benden başka hiç kimse sizinle ilgilenmiyor. Ben aldırmasam, kimsenin umurunda değilsiniz." Kadın lezzetli yemekler yapıp onun odasına götürmeye başladı. O, ekşi bir suratla bunları hemen silip süpürür, sonra da başka bir işle yoğun olarak ilgileniyormuş da bu yemekten ötürü işini yarım bırakmak zorunda kalmış gibi bir tavırla, kadına teşekkür etmeden tabağı verirdi. Bir sabah birden kadına yemeğini bir başka yerde yiyeceğini söyledi. Bir yabancının işlettiği, köşedeki bir lokantanın da adını söyledi. "Buna pişman olacaksınız!" dedi kadın. "Orada enfeksiyon kapacaksınız. Hiçbir aklı başında adam orada yemek yemez. Karanlık ve pis bir yer orası. Kirler orada kabuk tutmuş! Gözleri göremeyen sizsiniz, Bay Motes!"

"Hay zavallı deli!" dedi kadın, adam giderken. "Kış gelince ne olacak bakalım! Bakalım kışın nerede yemek

yiyeceksiniz? İlk rüzgâr esintisinden virüsü kapınca ne olacak bakalım?"

Çok beklemesi gerekmedi. Adam kış gelmeden grip oldu. Bir süre dışarı çıkıp yürüyemeyecek kadar güçsüzleşti. Kadın bu sürede onun odasına yemek götürmenin keyfini yaşadı. Bir sabah, her zamankinden daha erken gitti odaya. Adam, derin soluklar alarak uyuyordu. Uyurken giydiği eski gömleğin açık olan önünden, göğsünün çevresine dolanmış üç tane dikenli tel görünüyordu. Kadın kapıya doğru geri geri gitmeye başladı. Bu arada elindeki tepsiyi düşürdü. "Bay Motes," dedi ağır bir sesle, "niye yapıyorsunuz bunları? Doğal değil bu."

Adam toparlandı.

"Neden doladınız bu dikenli teli bedeninize? Doğal değil bu?"

Adam bir saniye sonra gömleğini iliklemeye başladı. "Hayır, doğal," dedi.

"Ehh, normal değil diyelim. Şu kanlı öykülerden biri gibi. Kızgın yağda haşlanmak ya da bir aziz olmak ya da kedilerin gözünü oymak türünden, insanların artık yapmadığı şeyler gibi. İnsanlar artık böyle şeyler yapmayı bıraktılar."

"Ben yaptığım sürece, bırakmamışlar demektir," dedi adam.

"İnsanlar artık böyle şeyler yapmayı bıraktılar," diye yineledi kadın. "Siz neden yapıyorsunuz?"

"Temiz değilim ben," dedi adam.

Kadın, ayaklarının dibindeki kırık tabakları unutup, öylece baka kaldı. "Biliyorum," dedi bir dakika sora, "şu gecelikle yatağınızın üstünde kan var. Size bir çamaşırcı gerek."

"O tür bir temizlikten söz etmiyorum," dedi adam.

"Tek bir tür temizlik vardır, Bay Motes," diye mırıldandı kadın. Adam yüzünden yere düşürüp kırdığı

tabaklara baktı. Kalkıp holdeki dolaba gitti. Bir dakika sonra bir süpürge ve faraşla döndü. "Kan akıtmak terlemekten daha kolaydır, Bay Motes," dedi büyük bir alaycılıkla. "Gerçekte İsa'ya inanıyor olmalısınız. Yoksa bu saçmalıkları yapmazdınız. Sizin o güzel kilisenizin adını söylerken bana yalan söylemiş olmalısınız. Papanın bir tür bir temsilcisi ya da garip bir başka şeyle ilgili olduğunuzu öğrenirsem şaşırmayacağım."

"Sizi kandırmıyordum," dedi Haze. Arkasına yaslandı, öksürmeye başladı.

"Size benden başka bacak kimseniz yok," diye hatırlattı kadın.

Kadın ilkin onunla evlenip sonra da onu devletin bir akıl hastanesine kapatmayı tasarlamıştı. Ama zaman içinde, onunla evlenip onu yanında tutmaya karar vermişti: Onun yüzünü incelemek bir alışkanlığa dönüşmüştü; onun ardındaki karanlığa sızmak, orada ne olduğunu görmek istiyordu. Artık yeterince onun peşinden koşmuştu, şu zayıf anında onu elde edemezse bir daha edemezdi. Adam gripten öylesine bitkin düşmüştü ki, yürürken yalpalıyordu; bu arada kış gelmiş, rüzgâr havada dönen sivri bir bıçak gibi sesler çıkararak, evin her yanından vurmaya başlamıştı.

Kadın, "Aklı başında hiç kimse böyle bir günde dışarı çıkmak istemez," dedi, sabahın beklenmedik bir anında başını adamın odasından içeriye sokarak. Yılın en soğuk günlerinden biriydi. "Şu rüzgârı duyuyor musunuz, Bay Motes? Böyle sıcak bir yeriniz ve size bakacak birisi olduğu için şanslısınız," dedi. Sesini olağanüstü yumuşatarak, "her kör ve hasta adam, kendisini böylesine seven ve bakan birini bulacak kadar şanslı değildir." İçeri girerek kapının yanındaki iskemlenin ucuna oturdu. Öne doğru eğildi. Bacakları ayrıktı ellerini dizlerinin üzerinde kenetlemişti. "Size bir şey söyleyeyim,

Bay Motes," dedi. "Sizin kadar şanslı olan adam azdır. Ama artık bu merdivenleri tırmanıp duramam. Çok yoruluyorum. Bu konuda ne yapabileceğimizi düşünüyorum hep."

Adam yatakta kıpırtısız yatıyordu. Ama o anda, sanki söylediklerini dinliyormuş gibi dikildi. Kadının ses tonundaki bir şeylerden telaşlanmış gibiydi. "Bu odayı bırakmak istemediğinizi biliyorum," dedi kadın. Sözlerinin yarattığı etkiyi görmek için de bir süre bekledi. Adam yüzünü ona doğru çevirdi; kadın, artık onun dikkatini çektiğini biliyordu. "Burayı sevdiğinizi, buradan ayrılmak istemediğinizi, hasta bir adam olduğunuzu, kör de olduğunuz için bakıma muhtaç olduğunuzu biliyorum," dedi kadın. Bunları söylerken de soluğunun kesildiğinin ve yüreğinin telaşla çarptığının farkındaydı. Adam yatağının ayak ucuna uzanıp, orada dürülmüş duran giysilerini yokladı. Bunları aceleyle, geceliğinin üstüne geçirmeye başladı. "Düşünüp duruyorum, ne yapsak da sizi bir yuva sahibi yapsak, ben de bu merdivenleri tırmanmasam diye. Neden giyiniyorsunuz, Bay Motes? Bu havada dışarı çıkacak değilsiniz ya!"

Adam giyinirken onu izleyerek, konuşmasını sürdürdü. "Düşünüyordum da, sizinle benim için yapacak tek bir şey var. Evlenmek. Olağan koşullarda böyle bir şey yapmazdım, ama kör ve hasta biri için yaparım. Bay Motes, biz birbirimize yardım etmezsek, bize yardım edecek başka hiç kimse yok," dedi. "Hiç kimse. Şu dünya, bomboş bir yer." Haze'in satın alındığında parlak mavi olan takım elbisesi artık daha az parlaktı. Panama şapkası buğday rengiydi. Giymediği zamanlarda onu yerde, ayakkabılarının yanında tutardı. Eğilip onu yerden aldı, kafasına geçirdi. Sonra, içinde taşlar bulunan ayakkabılarını giymeye koyuldu.

"Herkes, kendine ait bir yerde yaşamalıdır," dedi kadın. "Ben de size kendimi, kendimle birlikte bir yuva vermek istiyorum. Her zaman kalabileceğiniz, gelecek kaygısı duymayacağınız bir yer."

Adamın değneği yerde, pabuçlarının yanındaydı. Onu buldu, ayağa kalktı ve ağır ağır kadına doğru yürümeye başladı. "Yeriniz, yüreğimde, Bay Motes," dedi kadın, yüreği kuş gibi çarparken adamın kendisine doğru sarılmak için mi başka bir şey için mi geldiğini anlayamıyordu. Adam, yüzünde hiçbir ifade olmadan yanından geçip, kapıya ve hole doğru yürüdü. "Bay Motes!" diye bağırdı kadın iskemlesinde birden dönerek, "Başka bir durumda burada kalmanıza izin veremem! Bu merdivenleri tırmanamam artık. Size yardım etmekten başka bir şey istemiyorum. Size bakacak kimse yok, benden başka. Yaşamanıza ya da ölmenize, benden başka kimse aldırmaz! Benimkinden başka eviniz de yok!"

Adam değneğiyle, ilk merdiveni yokluyordu.

Kadın giderek yükselen bir sesle, "bir başka pansiyon mu arayacaksınız yoksa?" dedi. "Ya da belki bir başka kente gitmeyi planlıyordunuz!"

"Gideceğim bir başka kent yok," dedi adam. "Bir başka ev de yok, bir başka kent de."

"Hiçbir şey yok, Bay Motes," dedi kadın. "Zaman da geçiyor. Geriye dönüş yok. Size sunulanı kabul etmediğinizde de, ortada kalacaksınız. Tek başınıza ne yapabileceğinizi, nereye gidebileceğinizi sanıyorsunuz?" Adam, her basamağı önce değneğiyle yokluyor, sonra da iniyordu. En alt basamağa geldiğinde, kadın yukarıdan, "değer vermediğiniz bir yere dönmeniz gerekmiyor, Bay Motes," diye bağırdı. "Bu kapı size açık olmayacak artık. Geri dönüp, eşyalarınızı alabilir, dilediğiniz yere gidebilirsiniz." Merdivenlerin başında uzun bir sü-

re durdu. "Geri dönecek," diye mırıldandı. "Şu rüzgâr biraz içine işlesin hele."

O gece insanın içine buz gibi işleyen bir yağmur yağdı. Evsahibesi, gözlerini kırpmadan yattığı yatağında, geceyarısı hıçkırarak ağlamaya başladı. Yağmurun, soğuğun içinde koşup adamı aramak, onu bir yerde sığınmış olarak bulup geri getirmek ve ona, Bay Motes, Bay Motes, burada sonsuza kadar yaşayabilirsin, ya da ikimiz dilediğin yere birlikte gideriz, ikimiz, demek istiyordu. Kadın, zor bir hayat yaşamıştı. Acısı da, sevinci de olmayan bir hayat. Artık sonuna yaklaştığı bu hayatta da bir dosta hak kazandığını düşünüyordu. Eğer öldüğünde kör olacaksa, ona kör bir adamdan daha iyi kim rehberlik edebilirdi? Bir körü, bir başka körden, körlüğün ne olduğunu bilenden daha iyi kim yönlendirebilirdi?

Kadın günışığıyla birlikte yağmurun altında sokağa çıktı. Adamın bildiği beş ya da altı sokağı dolaştı. Oralarda kapı kapı gezerek, onu görüp görmediklerini sordu, ama hiç gören olmamıştı. Eve dönüp polisi arayıp onun eşkâlini verdi. Onun bulunup getirilmesini, çünkü kirasını kendisine daha ödemediğini söyledi. Gün boyu, bir polis arabasının onu geri getirmesini ya da kendi isteğiyle eve dönmesini bekledi. Ama o gelmedi. Yağmurla rüzgâr dinmemişti. Onun artık bir ara sokaktaki sellerde boğulduğunu düşünmeye başladı. Odayı arşınlayıp duruyordu. Onun dipsiz gözlerini ve ölümün körlüğünü düşünürken, adımları sıklaştı.

İki gün sonra, arabasıyla devriye gezen iki genç polis Haze'i, terk edilmiş bir şantiyenin yakınındaki bir hendekte yatarken buldu. Arabanın şoförü olanı hendeğin kenarına gelip, bir süre hendeğe baktı. "Kör birini aramıyor muyduk?" dedi.

Öteki polis elindeki not defterini açtı. "Mavi takım elbiseli ve kör. Kirasını ödememiş."

"İşte orada," dedi birinci polis, hendeği göstererek. İkincisi de yaklaşıp pencereden baktı.

"Mavi değil bunun elbisesi," dedi.

"Hayır, mavi," dedi birincisi. "Beni ittirip durma bakayım. Dışarı çık da mavi olduğunu gör." Birlikte arabadan çıktılar. Gelip hendeğin başına çömeldiler. İkisi de yeni, uzun çizmeler ve yeni polis üniformaları giymişti; ikisi de sarışın ve favoriliydi; ikisi de şişmandı, ama biri ötekinden çok daha kiloluydu.

"Bu elbise bir zamanlar maviydi herhalde," dedi ikinci ve daha şişman olanı.

"Ölmüş mü sence?" dedi birincisi.

"Kendisine sor," dedi ikincisi.

"Yok, ölmemiş, kımıldıyor."

"Belki yalnızca bilincini yitirmiştir," dedi daha şişman olan, yeni copunu çıkarırken. Birkaç saniye kadar durup ona baktılar. Haze, elini, bir şey yakalamak istercesine hendekte gezdiriyordu. Boğuk bir fısıltıyla nerede olduğunu, o anda gece mi gündüz mü olduğunu sordu polislere.

"Gündüz," dedi daha zayıf olanı, göğe bakarak. "Seni geri götüreceğiz. Kirayı ödemen için."

"Gitmek istediğim yere gideceğim," dedi kör adam.

"İlkin kiranı ödemelisin," dedi polis. "Son kuruşuna kadar!"

Kör adamın bilincinin yerinde olduğunu gören ötekisi, yeni copuyla onun kafasına vurdu. "Bununla başımızı derde sokmayalım. Sen bacaklarından tut," dedi.

Adam devriye arabasında öldü. Ama polisler bunu fark etmediler. Onu evsahibesine götürdüler. Kadın onu yatağa yatırmalarını söyledi. Sonra da onları kapı dışarı etti. Kapıyı arkalarından kitledikten sonra iskem-

lesini yaklaştırıp onun yüzüne doğru eğildi. "Eh, Bay Motes, görüyorum ki yuvaya dönmüşsün!" dedi.

Adamın yüzü sert ve kımıltısızdı. "Geri döneceğini biliyordum," dedi kadın. "Seni bekliyordum. Artık kira ödemen de gerekmez. Dilediğin gibi, ister aşağıda, ister yukarıda yaşayabilirsin artık. Nasıl istersen. Ben sana bakarım. Dilersen bir başka yere gideriz birlikte."

Kadın onun yüzünü önceleri hiç böyle sakin görmemişti. Onun elini alıp kendi yüreğine götürdü. El dirençsiz ve kuruydu. Kafatasının dış çeperi, derisinin altında kımıltısızdı. Derin göz oyukları, içine girip yok olduğu karanlık bir tünele açılıyordu sanki. Kadın onun yüzüne doğru eğildi, eğildi. Onun gözlerine baktı. Nasıl aldatıldığını ya da neyle aldatıldığını anlamak istedi. Ama hiçbir şey göremedi. Gözlerini kapadığında iğne başı kadar bir ışık gördü. Ama öylesine uzaktaydı ki, onun kafasında sürekli olarak tutamadı. Girişte bir şeyin kendisini engellediğini duyumsadı. Gözleri kapalı olarak, onun gözlerine bakmayı sürdürdü. Başlayamamış olduğu bir şeyin başına, en sonunda gelmiş gibi oldu ve adamın gittikçe uzaklaştığını, karanlıkta uzaklaşa uzaklaşa bir toplu iğne başı büyüklüğünde bir ışığa dönüştüğünü gördü.

Flannery O'Conno

BİLGE KAN

Flannery O'Connor, Güney Amerika edebiyatının en yaratıcı, en yetenekli yazarlarından biri. İlk romanı olan *Bilge Kan*'da, koyu bir katolik olarak yetiştirilen *Hazel Motes*'un öyküsü anlatılıyor. On sekiz yaşındayken, yaşadığı vadiden koparılıp askere alınan genç adam, kendisini İkinci Dünya Savaşı'nın içinde bulur. Yaralı olarak yurduna, Tennessee'ye döndüğünde artık bir nihilisttir. Kendini toplumdan soyutlar. Bir dinibütün olarak yetişen *Hazel*'in içinde artık bir din karşıtlığı gelişmiştir. Kendisine verilen din kitaplarını sessizce yırtıp atar, kafasında yalnızca bir tek şey vardır: kendi anti-kilisesini, İsa'sız Kilise'yi bulmak; toplumun dinselliğine karşı kişisel, ruhsal bir savaşıma girmek. Çaresizlik içindeki *Hazel*, sonunda kendi dinini bulur. Bulmasıyla birlikte bu olağanüstü roman da kendi karanlık sonuna yaklaşır. Yazar'ın deyişiyle : '*Bilge Kan, kendi iradesi dışında Hristiyan olmuş birinin komik romanı, ama işte bu nedenle de çok ciddi bir roman. Çünkü işe yarar bütün komik romanlar; yaşama ve ölüme ait olmalıdır.*' Otuz dokuz yaşındayken ölen bu güçlü yazarla birlikte Güney Amerika edebiyatı, en yetenekli çağdaş temsilcilerinden birini de yitirmiş oldu.

Kapaktaki resim: SOPHIE ROCCO

ISBN 975.510.582-4

KDV İÇİNDEDİR